

1825-2025

BICENTENARI DEL MASNOU

Una vila amb arrels al passat i mirada al futur



**BICENTENARI
DEL MASNOU
(1825-2025)**

Primera edició: juny del 2025

Edita: Ajuntament del Masnou

Text síntesi històrica: Albert Calls i Xart (KUMU Studio SL)

Contingut supervisat per Cristina Espuga Condal i Carles Pino Andújar

Fotografia de la portada: Anna Oliva Gisbert

Disseny de la portada: Paula Fernández Bolart

Fotografies interior: Ramon Boadella Queralt, Domènec Cano Senties, Mireia Cuxart Alonso,
Joaquim Fàbregas i Sagué, Anna Oliva Gisbert i Arxiu Municipal del Masnou

Coordinació general del projecte: Núria Creus i Maristany

Coordinació editorial: Albert Calls i Xart (KUMU Studio SL)
i Lorena Varo Pérez (Ajuntament del Masnou)

Correcció de textos: Mònica Clotet Seral

Disseny i composició: Imatge-9 SL

Impressió: Leitzaran Grafikak

DL B 9876-2025

La síntesi històrica i l'edició d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement-
Compartir Igual 4.0 Internacional (CC BY-SA 4.0) de Creative Commons, tret del text dels
experts, les personalitats i les fotografies associades, que tenen tots els drets reservats als seus
respectius autors.

L'Ajuntament del Masnou agraeix la col·laboració a totes les persones que han intervingut
en els diferents processos d'elaboració d'aquest llibre.

BICENTENARI DEL MASNOU (1825-2025)

Una vila amb arrels al passat i mirada al futur

ÍNDEX

1. RECORDANT EL PASSAT I CONSTRUINT EL FUTUR, *PER JAUME OLIVERAS I MARISTANY* / p. 7

2. ARRELATS AL MASNOU / p. 13

Les lliçons del Masnou, *per Jordi Pericot i Canaleta*
/ p. 14

Els tres temps del Masnou, *per Juan Antonio
Masoliver Ródenas* / p. 18

3. INTRODUCCIÓ I SÍNTESI HISTÒRICA, *PER ALBERT CALLS I XART* / p. 23

Introducció / p. 24

Síntesi històrica / p. 28

4. REFLEXIONANT EL MASNOU / p. 77

Anton Carpio Rovira / p. 78

Marta García París / p. 87

Jordi Bacaria Martínez / p. 93

Candela Calle Rodríguez / p. 98

Elisabet Goula Sardà / p. 105

Carles Ramió Matas / p. 112

5. CINQUANTA VISIONS DEL MASNOU / p. 119

Amadeu Quintana Jolonch / p. 120

Anna Torrijos López / p. 120

Antoni Coll de la Parra / p. 120

Antonio Marset Boza / p. 121

Antoni Tortajada Estruch / p. 121

Artur Busquets Alonso / p. 121

Carla Simón / p. 122

Carles Navarro Vigo / p. 122

Carles Tamayo Rico / p. 122

Celeste Flecha Romero / p. 124

Cori Mercadé Durà / p. 124

Eduard Gisbert Amat / p. 124

Elisenda Guiu i Pont / p. 125

Estefania Ortiz Cortés / p. 125

Ester Lecha Jover / p. 125

Eva de Luis / p. 127

Famma Balde / p. 127

Gerard Quintana i Rodeja / p. 127

Gregorio Luri Medrano / p. 128

Joan Bertran de Cal Sord / p. 128

Joan Casals Agustí / p. 128

Jordi Navarro Mercadé / p. 129

Josep Azuara González / p. 129

Laia Ribas Cabezas / p. 129

Lydia Giménez Llorc / p. 130

Mar Isnard Blanchar / p. 130

Marc Ariño Badia / p. 130

M. Carme Fernández Latorre / p. 132

M. Carme Giol i Abril / p. 132

Maria Llarás Vázquez / p. 132

Màxim Fàbregas Añaños / p. 133

Mireia Lapuerta i Comas / p. 133

Mireia Zaragoza Pairó / p. 133

Montserrat Condeminas Bosch / p. 135

Montserrat Prats i Camps / p. 135

Montse Real i Izquierdo / p. 135

Najat Driouech Ben Moussa / p. 136

Pep Parés i Casals / p. 136

Pere Parés i Rosés / p. 136

Ricky Rubio Vives / p. 137

Rita Terradas i Estrada / p. 137

Santi Puig Rodríguez / p. 137

Sergi Amat Giró / p. 138

Sonia Pulido Flores / p. 138

Susana Garelik Rojsen / p. 138

Tània Plaza Martínez / p. 140

Vicenç Llorca i Berrocal / p. 140

Vicenç Pedret Clemente / p. 140

Xavi Serra i Vigil / p. 141

Xavier Rodés i Torras / p. 141

RECORDANT
EL **PASSAT**
I CONSTRUINT
EL **FUTUR**



JAUME OLIVERAS I MARISTANY

Alcalde del Masnou

COMMEMORAR ELS DOS-CENTS ANYS DE CREACIÓ D'UN MUNICIPI NO ÉS UN FET ANECDÒTIC NI POT SER NOMÉS LA CONFIRMACIÓ D'UNA DATA HISTÒRICA. El bicentenari del Masnou, la constitució del nostre Ajuntament, no és tan sols un exercici de memòria històrica, sinó que ens posa deures, ens obliga a moltes coses. És un moment per aturar-nos, repassar la nostra història i el nostre passat com a municipi, veure on som en aquests inicis del segle XXI i, sobretot, és una oportunitat per projectar la mirada cap al futur, reflexionar sobre què volem ser i anar construint aquesta comunitat que formem veïns i veïnes del municipi.

Conèixer millor el nostre passat, la nostra història, ens ajuda també a entendre on som ara, com hem arribat fins aquí. Aquest aniversari ens convida a explorar el fil que ens uneix amb les generacions que ens han precedit, que han forjat el nostre passat i han teixit, entre llums i ombres —com arreu—, el passat d'aquesta vila. Conèixer d'on venim ens ajuda a reconèixer-nos com a comunitat, a valorar les nostres arrels i a enfortir el sentit de pertinença que ens defineix com a masnovins i masnovines.

El Masnou és un municipi jove, però amb arrels profundes en la història. Des de la petja romana de Cal Ros de les Cabres, les masies de Can Teixidor i el Mas Fontanills, o la construcció de l'església de Sant Pere a mitjans del segle XVIII. No serà fins a l'any 1812, a partir de la constitució de Cadis, quan es crearà el primer Ajuntament amb l'inici de la segregació del terme de Teià. Amb la restauració absolutista de Ferran VII això se'n va anar en orris. I és l'any 1825 quan definitivament es crea el municipi, amb el seu propi Ajuntament ja segregat de Teià. Fins a l'any 1845 no es durà a terme de manera definitiva la segregació d'Alella del veïnat d'Alella de Mar, que ja permetrà formar l'actual terme municipal. Per tant, l'any 1825 s'entén que és la data oficial de la independència del nostre municipi, amb l'alcalde Marià Rossell al capdavant.

Tenim un passat vinculat a l'aventura americana, al conreu de la terra, al procés d'industrialització, al pes de les dictadures. Però també amb moments destacats de



Vista panoràmica del Masnou, amb el campanar de l'església que destaca com a emblema inconfusible del poble.

llibertat, com la proclamació de la República o la recuperació dels ajuntaments democràtics l'any 1979.

El Masnou s'ha anat configurant amb gent provinent d'arreu. Les diferents onades migratòries han anat conformant el municipi que coneixem avui. Les del segle XVII procedents d'Occitània i Catalunya Nord, les migracions procedents d'altres indrets de Catalunya i de la resta de l'Estat i les que han vingut d'arreu d'Europa, Àfrica i Amèrica els darrers anys. El pas del temps ha anat configurant nous barris i zones de la població. Des dels sectors fundacionals del Masnou, Ocata o Alella de

Mar, fins a la zona de Santa Madrona, el Masnou Alt, el Bellresguard o, més recentment, la Colomina. Tot aquest entramat de carrers, places, edificis i espais públics vertebrèn el nostre municipi. Tots els que vivim avui al Masnou, els prop de 25.000 masnovins i masnovines, formem la comunitat del nostre poble. I som aquesta comunitat la que avui és necessari que veiem on som i com projectem el nostre futur més immediat, pensant en les noves generacions de masnovins i masnovines.

Com a municipi, afrontem grans reptes de present i de futur. El canvi climàtic ens interpella amb més força que

mai, i actuar-hi és inajornable. Cal contribuir al canvi de model energètic i impulsar millores en la mobilitat, tot i les resistències que això pugui generar, per avançar cap a un model més sostenible i centrat en les necessitats de la ciutadania. Un exemple clar és l'objectiu de guanyar progressivament més espais per als vianants. És imprescindible apostar per un creixement urbanístic ordenat, que no sigui extensiu i que prioritzi els interessos col·lectius.

I que tingui present el gran repte de l'habitatge, perquè els masnovins i masnovines puguin continu-

ar vivint al Masnou. Mai no havíem tingut un pla de construcció d'habitatges de protecció oficial tan ambiciós com el que tenim avui. També és clau revalorar els espais que defineixen la identitat del nostre municipi, com la platja i el parc de Vallmora, perquè esdevinguin punts de trobada i gaudi per a tothom. Alhora, encarem reptes imminents, com l'ordenació del camí del Mig i la revitalització de la zona de Can Xala. I, sobretot, ens preparam per afrontar la gran transformació que ha de representar la pacificació de l'actual N-II i la creació



Acte de presentació del logotip del bicentenari del Masnou, celebrat el 28 d'octubre de 2024. L'obra, creada per l'artista masnoví Josep Puig, simbolitza el pas del temps i l'evolució del poble, amb un disseny que enllaça tradició i modernitat.

de nous accessos a la C-32, canvis que redefiniran la mobilitat i la connexió al nostre territori. La millora de l'espai públic serà, sens dubte, una peça clau per fer del Masnou un lloc, de ben segur, amb més qualitat de vida.

Però el territori està conformat per persones i aquestes són el gran capital que té el municipi. Ens cal treballar per un Masnou on la convivència sigui el pilar fonamental i on tothom pugui gaudir plenament de l'espai públic. Això inclou garantir una atenció a les persones grans i una atenció social sanitària que estiguin a l'altura, perquè ningú no es quedi enrere. Comptem amb una comunitat educativa forta i activa, amb iniciatives emprenedores i amb un comerç dinàmic que dona vida als carrers. També tenim una vida cultural i esportiva rica, amb una xarxa d'entitats i creadors locals que enriqueixen el municipi i reforcen el sentit de comunitat. La preservació i recuperació del patrimoni que encara no ha quedat malmès i de la nostra memòria col·lectiva han de ser sempre presents en la nostra acció com a Ajuntament i com a col·lectivitat.

La combinació de la identitat amb la modernitat és el gran repte que tenim com a municipi. Un equilibri essencial per seguir avançant. Conèixer el nostre passat és el que ens dona la força i la perspectiva necessàries per afrontar el futur. El Masnou sempre ha acollit gent d'arreu i que al llarg dels temps ha anat configurant la nostra vila i enriquint-ne la diversitat. Masnovins i masnovines de tota la vida, amb d'altres de procedents d'altres indrets de l'Estat i del món. Un mosaic de procedències culturals que han de tenir en comú la voluntat de sentir-se comunitat al Masnou. Gent de llengües diverses, però que ha de tenir el català com a llengua comuna que ens uneix a tots. Aquesta pluralitat és la riquesa del Masnou. La mirada del passat no pot ser un acte d'enyorança, sinó de convicció d'un futur millor.

Em toca, personalment com a alcalde, després de deu anys d'assumir aquesta responsabilitat, celebrar amb tots els masnovins i masnovines aquest esdeveniment. No puc amagar ni la meva emoció ni la meva responsabilitat. Celebrem el bicentenari recordant totes



Els gegants del Masnou, figures emblemàtiques de la cultura popular del municipi, protagonistes destacats en les festes i celebracions locals.

les persones que, amb el seu esforç i dedicació, van contribuir a un Masnou millor, sempre amb l'esperança de la llibertat i la justícia. Celebrem el bicentenari amb els peus fermes a terra de la realitat que actualment vivim. I celebrem el bicentenari conscients dels reptes del present i, sobretot, pensant en el futur, en el llegat que volem deixar a les noves generacions que ens succeiran. Tinguem l'orgull de deixar un bon llegat que ens permeti viure amb convivència i reconèixer-nos com a poble. Un poble on tothom pugui viure amb dignitat i compromès amb els valors de la llibertat, la igualtat i la fraternitat.

ARRELATS AL **MASNOU**

LES LLIÇONS DEL MASNOU

Jordi Pericot i Canaleta
Fill predilecte del Masnou

PARLAR DE LES EXPERIÈNCIES VISCUDES AL LLARG DE LA MEVA VIDA AL MASNOU ÉS PARLAR DE MI MATEIX. És en aquest entorn on començo a formar-me, és a dir, a veure, observar i participar de les coses que constantment ens ofereix la vida. Un seguit d'esdeveniments i experiències quotidianes que, acumulats al llarg del temps, han influït notablement en la manera de percebre la pròpia realitat.

Sí, han estat moltes experiències, ja siguin positives o negatives, algunes d'excepcionals, d'altres de més discretes i petites, però sempre han suposat un seguit de lliçons que han anat contribuint al meu desenvolupament i, alhora, han anat conformant la meua manera de veure el món.

La meua primera i gran experiència se situa al bell mig de les Escoles Municipals, dites popularment Comú. Eren en un edifici singular de principis del segle XX, impulsat per l'Ajuntament del Masnou per donar resposta a les necessitats educatives d'una població en creixement. Els meus pares, com a directors i mestres d'aquell centre, incorporaren, d'acord amb els ideals republicans d'una educació pública i laica, els mètodes pedagògics innovadors de l'època com a eina d'integració social i de formació ciutadana.

Allà vaig néixer, viure i vaig escolaritzar-me. Tot en un mateix espai. L'escola era una extensió de la meua llar. Diria que la quotidianitat familiar i l'escolar disposaven un tot homogeni, únic i privilegiat.

Tenir uns pares mestres era tenir-ho tot a casa. Ara mateix se'm fa difícil separar el seu rol de pares del d'ensenyants. Tenir pares mestres significava rebre lliçons contínuament. No perquè ens "donessin lliçons", ni ens imposessin coneixements, sinó, simplement, perquè amb el seu tarannà i el seu exemple ens transmetien a mi i als meus germans els valors i el saber d'una manera natural. Amb l'irrefrenable desig d'ensenyar, mirar, analitzar i comprendre sempre sense dogmes ni prejudicis. Una experiència, repeteixo, única i privilegiada.

Però, si he de ser sincer, diria que, més enllà d'aquesta experiència excepcional i única, les rutines del dia a dia són les que també han tingut un paper crucial a l'hora de marcar la meua vida. Viure i estimar tot allò que m'ha



L'Escola Ocata, antiga Escola Municipal del Masnou, l'any 1959. Autor: Quirse (Josep Fortea). AMM, 200.

ofert l'entorn m'ha enfortit per poder enfrontar-me a la vida i l'estimació. Cada interacció, decisió i emoció viscuda al Masnou, especialment en la meva infantesa i joventut, m'han ajudat a desenvolupar la identitat personal i créixer en valors.

Sempre m'he dit que cal ser fidel a les petites coses, ja que són aquestes les que mantenen les grans coses com, per exemple, anar a passejar pel camí Ral. Recordo el grup de quatre o cinc amics, tots adolescents i, és clar, amb problemes similars. Anàvem amunt i avall del passeig comentant els darrers adveniments de la nostra vida familiar, escolar, coses del poble i altres petites tafaneries, sovint referides a persones que per atzar se'ns creuaven pel camí. Aquest fet quotidià i anodí esdevingué tot un ritual d'aprenentatge i participació de la vida social del poble. Una pràctica que ens permetia gaudir de l'ambient i combinar la interacció social amb la simple alegria de ser part d'una comunitat.

Una altra experiència que recordo, també petita i quotidiana, però que ha esdevingut gran i extraordinària amb el temps, està lligada al mar, la navegació i la gent marinera. Era a finals dels anys quaranta del segle XX, en plena postguerra, quan jo, adolescent, aprofitava els meus moments lliures per entrar al que anomenàvem la *sala dels diaris* del Casino, una sala circular que hi ha encara a la planta baixa de la rotonda del Casino, amb una gran taula al centre, rodejada de cadires Thonet.

Als seus orígens, aquesta sala era el punt de trobada dels antics capitans i gent de la marina masnovina, on comentaven les seves aventures transatlàntiques. Quasi un segle més tard, la sala seguia complint la seva funció de lectura i discussió, tot i que amb el pas del temps les transformacions socials i les preferències culturals experimentaren uns canvis d'obertura social que la deslliuraren de l'aire elitista dels seus inicis.

Per a nosaltres, que érem adolescents, era la *sala dels diaris*, on es reunien diàriament els pocs capitans i indians que quedaven en vida. Aquí seguien retrobant-se per parlar del seu passat, sempre vinculat als viatges transatlàntics i les estades americanes.



El masnoví Salvador Maresma Estrada a l'avinguda del President John F. Kennedy, una de les artèries principals del Masnou, als anys cinquanta. AMM, 19236.

Jo, amb el pretext de llegir algun diari, m'asseia discretament a prop de la taula per escoltar els comentaris del que jo i els meus companys anomenàvem *els capitans*, encara que, per la lògica del temps, de capitans de debò ja n'hi havia ben pocs... Més aviat eren els hereus directes de l'anomenat *segle d'or de la marina masnovina*. Els més vells parlaven, sempre amb un to nostàlgic, de les seves vivències personals transoceàniques, proeses i aventures, que jo escoltava amb veneració i entusiasme.

És fascinant recordar ara les converses dels nostres capitans. Històries increïbles. Algunes de les experiències més comunes i emocionants incloïen les inevitables tempestes, els huracans i, per donar-hi un to més dramàtic, s'acompanyaven dels esforços sobrehumans per defensar els vaixells d'atacs de pirates. D'altres relataven els perills

que visqueren en certes exploracions i rutes comercials. Tampoc no hi faltaven les penúries i desgràcies que ocasionaven les malalties contagioses.

Ara penso que la memòria dels nostres capitans potser era massa selectiva i subjectiva. Uns relats que no s'ajustaven de manera fidel als fets, però que mai no eren falsos. Eren, simplement, experiències embellides per l'emoció, la fantasia o la nostàlgia. Sí, eren realitats enriquides que atorgaven al relat un caràcter especial i una presència cultural distintiva.

El fet d'escoltar aquells relats, aventures i anècdotes de tota mena m'aportà una visió del passat totalment desconeguda i, al mateix temps, em va connectar amb les arrels culturals i tradicionals del meu poble. A la vegada, em va donar una sensació de continuïtat i pertinença a

la història marítima del Masnou. Les converses amb els capitans em van transmetre valors, lliçons de vida, que, acumulats al llarg de la meua experiència, m'han ajudat al desenvolupament emocional i a entendre millor com van canviant les coses, per així poder valorar el progrés i les diferències culturals.

En aquells temps foscos i ancorats al passat, la manera de viure aquestes experiències i moltes altres va fomen-

tar en mi una major comprensió social i cultural sobre la qual vaig construir el meu creixement personal i la meua maduresa.

Encara calia fer un nou pas, una nova experiència que no tardà a arribar: allunyar-me temporalment de la irracionalitat política i la marginació cultural d'aquells moments per viure i conèixer el món real, aprendre del seu present i projectar el meu futur.



Desenes de barques de pescadors a la platja del Masnou, testimoni de l'activitat marinera que va caracteritzar la vila durant segles, als anys vuitanta. AMM, 11815.

ELS TRES TEMPS DEL MASNOU

**Juan Antonio
Masoliver Ródenas**
Fill predilecte del Masnou

VISC EL MASNOU COM A PRESENT, COM A PASSAT I COM A FUTUR. Com a passat, hi ha la sirena de la Fàbrica de Vidre, el cant del gall en clarejar el dia, les campanes de l'església repicant, llavors amb més freqüència. No calia ser creient perquè ens acompanyessin com un rellotge i com un amanyac.

Hi havia els bars com La Cala, el Rosés (avui Caravel), el Julio (avui Neptuno), La Calàndria i, en arribar el bon temps, la terrassa del Mas Vell. Les pastisseries Miquel, Matalí o la Pagès, de la plaça de la Llibertat, llavors de Calvo Sotelo. Les escoles de les Escolàpies (allà vaig aprendre jo a llegir) i de la Sagrada Família. La plaça dels Cavallets. La plàcida plaça d'Ocata. Els tres cinemes: el Casino, el Casinet i La Calàndria, on els dijous projectaven el No-Do, amb Franco de protagonista, una pel·lícula i, a continuació, les picants *varietés*. El Casino, amb el seu frontó, la seva pista de ball (jo no ballava, parlava amb Max Cahner, massa seriós per ballar), els billars, on jo acostumava a jugar i perdre amb Robert Pericot. Alguns dels passejants familiars eren el doctor Martínez; els alcaldes (el



L'Antic Escorxador del Masnou, ja enderrocat, estava situat entre els carrers d'Itàlia i de Roger de Flor; on avui s'aixeca l'Edifici Centre. AMM, 34654.



Pagès recollint garrofes al darrere de Can Jordana, l'any 1949. Amb cistells i sacs plens de collita, testimoni de l'activitat agrícola que també configurava l'economia del municipi. AMM, 18284.

sempre cordial Francisco Leonarte, que saludava tant adults com canalla); el pintor i músic Joan Comellas; Miquel Villà, amb el seu metre vuitanta, els seus *shorts* i el seu bastó, el seu maletí i el seu cavallet; els gos-sos de carrer copulant obscenament; la meua veïna, la senyora Rosa, d'Olivenza, creadora del Colmado California, pensant en els estiuejants, esplèndida rossa tenyida, casada amb el senyor Pere Mas, que la nit de Reis baixava al nostre jardí, amagava caramels entre les plantes, i amb una ferradura, deixava al terra l'em-premta dels camells. Una vegada es va equivocar i va posar una empremta al revés, i ens va estranyar aquell camell de potes tan singulars.

Villà acostumava a pintar en un descampat (més tard, una fàbrica tèxtil i, avui, un bloc de pisos) i no-saltres comparàvem el paisatge amb aquell que anava apareixent al seu quadre. És així com vaig aprendre a veure el Masnou, com un poble cubista, i avui em fascina contemplar des de la meua terrassa aquest paisatge de cases que van ascendint cap al cel.

A veure el Masnou del passat com a present va contribuir-hi allò que jo vivia des de Londres. No com una nostàlgia, sinó com una part de mi que mai no s'ha perdut. A la meua tornada de la ciutat anglesa, em vaig instal·lar de nou al Masnou i va ser com si no l'hagués abandonat mai. Han canviat moltes coses, però m'encanta seure a la terrassa a pensar en els meus poemes, en la vida i, sobretot, en el futur. M'agradaria veure el que no podré veure, no per miop, sinó per l'edat. Que el carrer de la que era casa meua llavors deixi de dir-se Cusí i Furtunet i torni a dir-se carretera de Teià; que recuperi el seu nom el camí Ral; que l'N-II es converteixi en un bulevard; que es vagin multiplicant els carrers per a vianants; que la gent deixi d'envellir; que tornin els qui van marxar al cementiri; que no canviï gaire el poble, que està molt bé com ha estat i com està; que continuïn les activitats culturals; que allò nou no destrueixi el que ja hi ha, i que, un dia, un poeta o Joan Manuel Serrat li cantin com es mereix.



Vista de l'actual plaça de Catalunya, amb una nena jugant al pati de la Casa Millet, coneguda com a Can Patatetes, antiga residència d'una nissaga de capitans de vaixell del Masnou. Any 1957. AMM, 510.



Platja del Masnou amb banyistes, el juliol de 1961. Autor: Quirse (Josep Fortea). AMM, 6.

INTRODUCCIÓ I SÍNTESI HISTÒRICA

INTRODUCCIÓ

Albert Calls i Xart

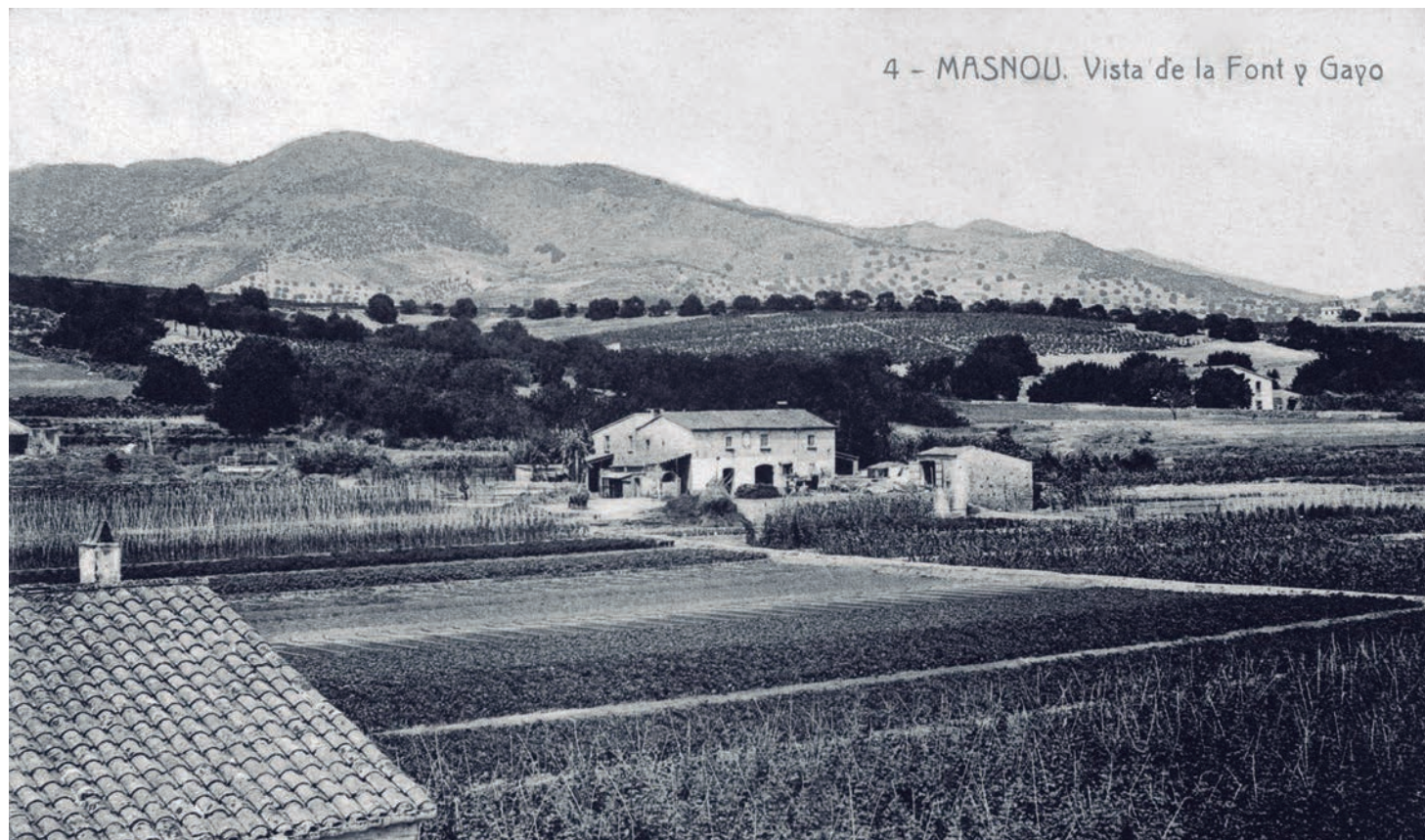
VIVIM UNS MOMENTS EN ELS QUALS LA GLOBALITZACIÓ ENVAEIX TOTS ELS ÀMBITS DE LES NOSTRES VIDES. En

la immediatesa del temps real, gràcies a la tecnologia, percebem tot el que passa a l'altra banda del món, i és impossible restar indiferent a l'allau de notícies i informacions que ens arriben. Aquest fet inevitable, però, no ens ha d'allunyar del que tenim més a prop, amb la intenció de no perdre la nostra identitat ni oblidar-nos de les arrels a partir de les quals ha anat creixent i desenvolupant-se la societat en la qual hem nascut i vivim.

El llibre *Bicentenari del Masnou (1825-2025)* s'emmarca en el programa d'activitats que commemora aquesta efemèride històrica del municipi. A més d'aquesta publicació, s'han presentat també propostes com la creació del logotip que identifica tota la celebració, tallers per a escoles a càrrec de l'Arxiu Municipal, una exposició de temàtica històrica i una de col·lectiva d'artistes masnovins, la projecció d'un màping i un acte commemoratiu institucional.

Centrant-nos en el contingut, el llibre *Bicentenari del Masnou (1825-2025)* es divideix en diversos apartats, plantejats, d'una banda, amb l'objectiu de donar una perspectiva històrica del municipi i, de l'altra, d'escotar les veus de persones dels àmbits de la localitat més diversos. I, tot plegat, profusament il·lustrat amb un catàleg d'imatges ampli que dona una perspectiva històrica immillorable de la creació i construcció del Masnou, fins al dia d'avui.

Si entrem més en el detall dels apartats que integren aquesta obra, en la síntesi històrica s'hi poden trobar una cinquantena de moments i personalitats que són referents al llarg de la creació i el desenvolupament del municipi, que s'han seleccionat amb l'objectiu de donar una perspectiva des dels orígens de la localitat fins al dia d'avui. Aquesta selecció i recopilació puntual de cinquanta referents no pretén substituir, en cap cas, un llegat històric molt més extens i que historiadors i historiadores destacats del Masnou han anat recollint, sistematitzant i posant a l'abast de la població per mitjà dels seus llibres i treballs. Precisament, però, per establir aquests moments i persones clau, s'ha comptat amb els llibres que es recullen en la



Els camps i les masies de Can Font, Can Panxeta i Cal Gaio. Autor: Josep Thomas i Bigas. AMM, 18093.

bibliografia i amb el treball de supervisió aportat des del Museu Municipal de Nàutica i l'Arxiu Municipal.

Un segon àmbit temàtic del llibre aplega els textos que han escrit personalitats destacades de la població, en què s'analitzen aspectes de la història del municipi a través del seu prisma d'experts. En concret, s'ha comptat amb la col·laboració d'Anton Carpio Rovira, Marta García París, Jordi Bacaria Martínez, Candela Calle Rodríguez, Elisabet Goula Sardà i Carles Ramió Matas, així com de dos fills predilectes del Masnou, l'artista Jordi Pericot i Canaleta i l'escriptor Juan Antonio Masoliver Ródenas.

I un tercer bloc del llibre recull una cinquantena de petites peces amb les opinions de persones dels àmbits més

diversos. En fer aquesta selecció, s'ha buscat, a més de la varietat, la paritat. Creiem, precisament, que la suma d'aquest ampli ventall de col·laboracions esdevé una veu força plural que representa els ciutadans i les ciutadanes de la localitat, que compta avui en dia ja amb més de 24.000 habitants.

D'altra banda, al llarg de l'obra també hi trobareu nombroses imatges, seleccionades des de l'Arxiu Municipal del Masnou. Són el testimoni gràfic de fets, paisatges i persones que han contribuït amb la seva aportació històrica a la vila. Pel que fa a aquesta selecció de fotografies que en alguns casos acompanyen la informació del text i en d'altres tenen prou pes específic per si mateixes, som conscients que el seu llegat documental ens transmet la

memòria de la manera més clara i vinculada a les emocions més personals i intransferibles.

I voldria tornar a incidir especialment en el fet que l'obra forma part d'un programa d'activitats al voltant del bicentenari, una efemèride que suposa, alhora, una aturada en ple segle XXI per reflexionar sobre els dos-cents anys del municipi i els seus orígens, un fet històric sobre el qual era del tot necessari deixar testimoni imprès.

LA RIQUESA DEL PASSAT I LA PERSPECTIVA DEL PRESENT

Aquest llibre, amb totes les col·laboracions i apartats que comentem, vol ser també un homenatge a la riquesa del passat del municipi i a la força de la nostra comunitat,

que es manté vigent avui en dia, en ple segle XXI, temps de transformacions, incerteses i canvis d'àmbit global.

Fa dos-cents anys, partint ja d'unes arrels molts més antigues en el temps, el Masnou va començar el seu recorregut com a municipi, fins a esdevenir la vila que és actualment. Han estat anys marcats per situacions adverses i d'altres de recuperació i millores, de moments difícils econòmicament i de pèrdua de llibertats, però seguits de nous en què la situació avançava i es projectava cap endavant. I és que, a mesura que els anys van passant, tota comunitat viu períodes de prosperitat i adversitat, amb crisis econòmiques i transformacions socials que van modelant-ne la identitat.

Al llarg de tot aquest temps, diverses generacions de persones vinculades al municipi, amb gran esforç i deter-



Un dels trams finals del Masnou seguint el litoral, amb els jardins de la Nimfa, un espai verd que ofereix una pausa tranquil·la davant del mar.

minació, han contribuït a construir el que avui coneixem com una comunitat que mira cap al futur, i han assumit el repte que té tota localitat, que al cap i a la fi és garantir la millor qualitat de vida dels seus ciutadans i ciutadanes.

Precisament, aquells primers habitants del Masnou, amb les seves tradicions, costums i voluntat d'esperit emprenedor i innovador, van establir les bases d'una comunitat que ha anat evolucionant al llarg dels anys, i s'ha adaptat als canvis socials, econòmics i polítics que n'han marcat la història. I els han anat seguint moltes més generacions de persones que han contribuït amb la seva empremta a desenvolupar el que som avui en dia.

El recorregut de la història del Masnou és, doncs, un testimoni de la resiliència i la diversitat. Tot municipi, a més, és un punt de trobada de cultures i idees, amb els seus carrers plens de vida, que són les artèries que uneixen els veïns i veïnes. I amb el temps, cada passa és un repte per a una consecució de millores per al conjunt de la societat.

A través d'aquest llibre es vol aportar una mirada profunda i rigorosa sobre figures i paisatges que han marcat la trajectòria de la localitat. I és que els fets i personatges clau que han deixat empremta en la història, complementats amb les aportacions dels experts i els records i les vivències de les persones que viuen al territori, ens ofereixen en conjunt una visió rica i matisada del nostre passat, però també del present i la capacitat de projecció envers el futur. D'aquesta manera, també, la participació de la comunitat ha estat cabdal en aquest projecte i ha aportat una dimensió emocional a la narrativa col·lectiva. Per això, aquest llibre no vol ser només un recull de fets històrics, sinó també un testimoni del sentiment de pertinença i de l'orgull per les nostres arrels.

D'altra banda, també s'ha volgut incidir a fer una reflexió sobre el camí recorregut, entenent que el temps mai no s'atura, i els propers anys continuaran sent un repte per a tota la societat, ja que caldrà seguir treballant plegats per preservar el patrimoni comú, fomentar el diàleg intergeneracional i construir un municipi que sigui un exemple de convivència, innovació i sostenibilitat.



El monument a la comunitat de mestres, obra de Jordi Alumà, al jardinet de l'entrada principal de l'Escola Ocata, al carrer de Maria Ferrer Mosset.

Commemorem, doncs, aquests dos-cents anys d'història amb la mirada posada en el passat, però també amb un compromís ferm cap al futur. I, en aquest context, aquest llibre vol ser un pas petit, però significatiu, en el nostre viatge compartit, un recordatori que la història no és només un conjunt de dates i fets, sinó una eina per entendre qui som i cap a on volem anar.

Gràcies a tots i a totes els qui han contribuït a fer possible aquesta obra. Ha estat el treball de moltes persones; també la manera més adequada, pensem, de commemorar una data tan assenyalada, amb l'esforç col·lectiu que representa el conjunt de la ciutadania. I gràcies, també, als lectors i lectores que fareu possible que el viatge cultural iniciat fa més de dos-cents anys continuï viu amb aquesta publicació.

SÍNTESI HISTÒRICA

AMB L'OBJECTIU D'OFERIR UNA PERSPECTIVA DEL BICENTENARI DEL MASNOU (1825-2025) HEM FET UNA SELECCIÓ D'UNA CINQUAN-TENA DELS MOMENTS HISTÒRICS, PERSONATGES I FETS MÉS DESTACATS D'AQUESTS DOS-CENTS ANYS, CAPBUSSANT-NOS EN LES ARRELS PRÈVIES A LA CONSTITUCIÓ DEL MUNICIPI I FINS A L'ACTUALITAT.

Per elaborar aquest llistat s'ha comptat amb el suport de diverses persones vinculades a l'Ajuntament del Masnou, el Museu Municipal de Nàutica i l'Arxiu Municipal del Masnou.

Pel que fa a les referències bibliogràfiques, s'ha fet servir de base documental principal el llibre *Història contemporània del Masnou* (Ajuntament del Masnou, 2017), de la historiadora Rosa Toran. Altres obres que s'han consultat són: *Cent dates de la història del Masnou que cal conèixer. Del segle VIII als nostres dies* (Ajuntament del Masnou, 2022), de l'historiador local Joan Muray; *Quaranta anys de democràcia local al Masnou (1979-2019)* (Ajuntament del Masnou, 2019), de Josep Bernabeu (textos) i Gerard Poch (fotografies), i *El Masnou Blauverd. Un itinerari per una vila del segle XXI* (Ajuntament del Masnou, 2011), d'Albert Calls i Sílvia Tarragó (textos) i Ibai Acevedo (fotografies).

Altres dades s'han extret de les entrades existents a Viquipèdia sobre temàtica històrica del Masnou, elaborades principalment per Carles Pino, de l'Arxiu Municipal. Alhora, s'han utilitzat fonts digitals com www.elmasnouerrademar.cat i *La Roca de Xeix*, entre d'altres espais digitals puntuals per verificar informacions.

Amb aquest itinerari cronològic no es vol substituir el conjunt de la història de la localitat, òbviament molt més ampli i ple de referències, sinó donar una perspectiva general del que han estat alguns dels fets més destacats d'aquests dos-cents anys.

ELS ORÍGENS DEL MASNOU. MASIES MEDIEVALS AMB HISTÒRIA: CAN TEIXIDOR, CAN FONTANILLS I CAN MALET

El Masnou va estar habitat des del neolític, en assentaments dels quals s'han fet troballes. El jaciment d'època romana més important del Masnou és Cal Ros de les Cabres, una villa romana que va funcionar com a centre productor de vi i ceràmica entre els segles II aC i V dC. Presenta diverses etapes d'ocupació, des dels vestigis ibèrics fins a la segona meitat del segle IV.

Des del segle III, amb l'acabament de la pau romana, les zones més costaneres van ser abandonades a causa

de la inseguretat dels camins i dels atacs marítims, i la població es va concentrar en zones interiors. I a partir de l'edat mitjana es van construir alguns masos a prop de la platja, com Can Teixidor, Can Fontanills i Can Malet. Molts d'aquests masos tenien, precisament, torres de guaita contra atacs marítims.

El patrimoni del Masnou inclou una base molt sòlida de masies, vinculades al passat i plenes de tradició. Algunes ens parlen de les arrels històriques profundes del municipi.

En concret, destaca un primer document de l'any 1343 de la masia que es coneix com a Can Teixidor, encara que hi ha troballes arqueològiques que n'evidencien els orígens en l'època romana. Aquest document recull la compravenda de la casa. El seu propietari, Jaume de Sant Climent, la venia a Pere Desplà, d'una nissaga alellenca important.

Ja l'any 1375 també se cita en un primer document de compravenda la masia de Can Fontanills i, per tant, com en el cas anterior, queda patent que ja existia abans. Va ad-



Can Malet, un mas que, segons Miquel Garriga i Roca –el primer arquitecte municipal–, fou el “mas nou”, i donà origen al nom de la població. Any 1916. Autor: C. Orta. AMM, 15326.



Creu de terme gòtica del 1500, antic límit entre Teià i Alella, traslladada successivament fins al Cementiri actual, declarada Bé Cultural d'Interès Nacional.

quirir-la Joan Fontanills. Posteriorment en van ser propietaris els Amat, procedents de Cabrils, que eren família. I el 1904, a la masia s'hi va fer el Casino actual del Masnou.

Una tercera masia de referència del municipi és Can Malet. El primer document de compravenda del qual es té constància és de l'any 1541, quan el mas ja havia passat per diversos noms i propietaris. El comprador que consta en aquest primer document va ser Joan Antic. Fins al 1714 té el nom del seu propietari, Vicenç Rogent, quan una filla seva es casa amb Bartomeu Casas. Però serà al segle XIX quan passa a mans dels Malet. La finca se separa en dues: l'actual Can Malet i la casa dels masovers del costat, que compra el jurisconsult Santiago Estapé i Pagès el 1920 i passa de ser un mas agrícola a una casa d'estiueig.

I serà precisament Estapé qui l'anomena Mas Nou, explicitant que el mas havia donat nom al municipi, informació aquesta que havien recollit ja Miguel Garriga i Roca i altres autors.

LA CREU DE TERME (1500) I EL PRIVILEGI REIAL DE TEIÀ (1505)

Les creus de terme, com el nom indica, estaven situades als camins o cruïlles on es dividien els termes municipals.

La del Masnou, datada del 1500, és d'estil gòtic, feta de pedra de base i fust octogonal. De la seva ubicació original, al mig del que ara és l'avinguda de Joan XXIII, l'antic camí d'Alella —tot i que no n'hi ha constància documental—, va ser traslladada a l'interior del Cementiri de la localitat.

La creu fa uns tres metres d'alçària, amb la major part de la decoració concentrada al cos superior. La seva forma octogonal vol emfasitzar el significat de l'octògon com a símbol d'espiritualitat i rememora el temple del Sant Sepulcre de Jerusalem.

A la base hi ha la inscripció "Anno Christi MD" ('Any de Crist 1500'). Està decorada amb una motllura a la part superior. Miquel Garriga i Roca va dissenyar un basament per enaltir-la més i també va dissenyar l'entorn amb una

petita vorera octogonal i un petit espai enjardinat on es van col·locar tres plaques commemoratives de diferents fets: "Als fills del Masnou morts fora de la pàtria", "L'Ajuntament del Masnou ret homenatge a tots els marins del Masnou i del Maresme en commemoració del centenari de la Guerra de Cuba. El Masnou, 29 de novembre de 1998" i "A tots els masnovins morts a la guerra 1936-1939".

D'altra banda, amb el nom de Privilegi reial de Teià, datat del 1505, es coneix un document signat pel comte rei Ferran II d'Aragó, per mitjà del qual la vila i el terme de Teià quedaven alliberats de la servitud feudal. En aquest context històric, per problemes d'ordre, els habitants havien d'adreçar-se al batlle de Teià i demanaven permís perquè es designi un lloctinent per al veïnat del Masnou.

D'altra banda, el document més antic on apareix el topònim del Masnou, datat de l'any 1505, és precisament el Privilegi reial de Teià, on apareix com a "lo Masnou". Es referia al veïnat del Masnou (la part dependent de Teià). Pel que fa al topònim, posteriorment s'anomena "el Masnou" en els documents oficials. També hi apareix alternativament la forma "Masnou", sense article.

Als segles XIX i XX s'imposa la forma "Masnou", sense article, per influència del castellà. Va ser el nom oficial del municipi fins a l'any 1978. L'any 1976, però, l'Ajuntament va decidir canviar el nom del municipi de "Masnou" a "el Masnou" per adaptar-lo al català i perquè es considerava que era el nom històric. El canvi va aprovar-lo el Consell de Ministres de 1978.

LA PRIMERA MENCIÓ CARTOGRÀFICA DEL MASNOU (1605) I LA PRESÈNCIA DEL TOPÒNIM ALS MAPES DE L'ÈPOCA

Segons recull Rosa Toran en el seu treball *Història contemporània del Masnou*, el topònim *Masnou* apareix fixat per primera vegada en el mapa de Iohannes Baptista Vrients, *Cataloniae principatus novissima et accurata descriptio*, que es va publicar a Anvers l'any 1605.

D'altra banda, el nucli masnoví també consta en el mapa que va elaborar l'any 1687 Ambrosiano Borsano,

Principado de Cataluña y condados de Rosellón y Cerdaña; en el de Sébastien de Pontault de Beaulieu, datat del 1698, Plan du siège de la ville de Barcelone avec la carte de la côte de la mer depuis le cap de Cervere jusqu'aux environs de Llobregat, i en el que va dibuixar Josep Aparici i fins al 1720, Nueva descripción geográfica del Principado de Cataluña.

I precisament d'aquest mateix any 1720, es conserva a la parròquia d'Alella el que es considera el croquis més antic del Masnou. El va fer el rector d'Alella, Francesc Riu, i es troba dins d'una descripció termenada de les propietats que arribaven d'Alella a la costa i del camí d'Alella al Masnou.

La presència del topònim en la cartografia permet situar les coordenades de l'existència del nucli de població, que aniria evolucionant, amb el pas del temps, fins a esdevenir el municipi actual del Masnou.

L'IMPACTE DEMOGRÀFIC DE LES MIGRACIONS FRANCESES: ELS ROSÉS, MARISTANY, DURAN, MILLET... (1500-1600 APROX.)

A partir de mitjan segle XVI, de 1553 a 1626 (font: Albert García Espuche), hi ha un redreçament econòmic i demogràfic a les comarques del Penedès, el Ripollès i el Maresme, després de temps incerts i convulsos. En la nostra comarca implicarà el sorgiment de nous masos o les reformes i ampliacions dels que ja existien, com en el cas del Mas Calderó d'Alella, originari del segle XIII i que va arribar a la màxima esplendor al segle XVII.

És un fenomen de creixement que va ser afavorit per l'acabament de les grans pestes de la baixa edat mitjana i un flux constant de francesos. Es calcula que una cinquena part de la població del Principat havia nascut a Occitània. El moment de màxima immigració, a més, es va produir durant els regnats de Felip III i Felip IV, i el Maresme és una de les comarques que en va rebre major impacte.

El perfil de les migracions era de gent que procedia sobretot de les zones pirinenques i prepirinenques. Els nouvinguts, joves i atrets per les oportunitats de pros-

perar que se'ls oferien, eren principalment mossos i peons de les grans masies i alguns serradors i pastors cobrien la necessitat de mà d'obra que l'expansió agrícola del segle XVI demanava. D'altra banda, en casar-se amb dones de la comarca, van acabar establint-s'hi de manera definitiva.

Precisament, hi ha un estudi d'Alexandra Capdevila que aporta dades i informació significativa sobre la presència occitana als municipis del Maresme que, en el cas del Masnou, serà l'origen de nissagues tan importants com els Rosés, Maristany, Duran, Millet, etc., i, amb el temps, nuclis de poder singulars, al costat de les famílies ja arrelades aleshores al territori, com els Botey, Gibernau o Ramèntol. Majoritàriament venien de la zona pirinenca i prepirinenca i, en un àmbit més reduït, de zones concretes com el Lluenguadoc i la conca de la Garona i les terres del Massís Central.

COMENÇA LA CONSTRUCCIÓ DE L'ESGLÉSIA DE SANT PERE (1770)

Una societat que tenia als seus fonaments històrics la presència contundent de la religió, en els àmbits de la vida diària, no podia evolucionar sense la construcció d'una església. La primera pedra de l'església de la parròquia de Sant Pere del Masnou, doncs, es va posar el 1770. Prèviament, però, el 1769, representants de 160 famílies s'havien reunit a l'hostal de Francesc Mora per demanar permís al bisbe per construir-la.

L'obra de l'església de Sant Pere es va acabar i es va consagrar l'any 1783. La seva construcció va comptar amb la gestió de tres membres de la nissaga arquitectònica dels Garriga: pare, fill i net. En concret, el temple va ser dissenyat per Miquel Garriga i va ser ampliat i acabat pel seu fill, Pau Garriga Mates, el 1817, coincidint amb la segregació de la parròquia, fins aleshores integrada a Teià. Amb l'aprovació del rei Ferran VII i el vistiplau de les autoritats eclesiàstiques, finalment obté la titularitat de parròquia pròpia, independent de la de Sant Martí de Teià, el 1818.



El campanar de l'església des del carrer de Sant Pere sense els cossos superiors, que s'hi van afegir als anys seixanta. AMM, 121.

Miquel i Pau Garriga són respectivament l'avi i el pare de Miquel Garriga i Roca, posterior arquitecte municipal. Anys més tard, seria Miquel Garriga i Roca qui s'encarregaria de fer-ne l'altar major i la capella del Sagrament.

L'església actualment està protegida com a Bé Cultural d'Interès Local. En clau arquitectònica, els dos cossos superiors de la torre del campanar van ser construïts a la dècada dels seixanta. Originàriament, a l'esquerra de la façana hi havia una torre de defensa coronada amb merlets. Com en d'altres casos, l'església va ser cremada i va quedar molt malmesa durant la Guerra Civil Espanyola.

PRIMER INTENT D'INDEPENDÈNCIA MUNICIPAL (1813)

A partir de l'any 1812, a partir de la nova legalitat que va sorgir de la proclamació de la Constitució liberal de Cadis, coneguda com la Pepa, es va iniciar el procés d'independència del Masnou, el 1813.

En relació amb els municipis, segons explica Rosa Toran en la publicació *La Roca de Xeix*, núm. 29, *Atles electoral. Els consistoris del Masnou 1812-1979*, en un context en el qual es buscava la racionalitat i l'eficàcia, es plantegen ajuntaments iguals en tot l'Estat, controlats des del centre i segons el model francès. Eren governats per homes escollits, amb l'objectiu d'acabar amb els càrrecs hereditaris i per fer alhora els veïns corresponsables de les càrregues municipals, un objectiu, però, que va xocar amb els grups tradicionals dominants i va acabar beneficiant les elits burgeses.

La nova Constitució detallava les condicions per establir ajuntaments als pobles, cosa que va permetre al Masnou aconseguir la independència de Sant Martí de Teià i passar a integrar la xarxa municipal d'Espanya. Fins a la seva independència, els veïns del Masnou estaven representats per un o dos regidors en els setials de Teià.

Les eleccions s'havien de celebrar generalment a les esglésies. Van tenir lloc en dos dies festius del mes de

desembre de 1812. S'elegien els electors parroquials en proporció al nombre de veïns.

El nou ajuntament constitucional masnoví, instituït en les eleccions del mes de desembre de 1812 —celebrades presumiblement a la casa rectoral, escenari habitual mentre no va estar construït l'edifici de les cases consistorials— va partir dels sis membres del consistori que van escollir l'hisendat Joan Fontanills com a alcalde i Martí Rusiñol com a secretari. El seu mandat es va mantenir fins al 25 de desembre de 1813, quan l'Ajuntament es va renovar amb Francesc Truch com a alcalde, regidors i procurador síndic.

La independència, però, estava destinada a tenir una durada curta. Els fets polítics posteriors van provocar que el Masnou entrés en una dinàmica de suspensions i reposicions, fins a la seva independència definitiva l'any 1825.

ARRIBA LA INDEPENDÈNCIA DE TEIÀ I LA CONSTITUCIÓ DEL MUNICIPI (1825)

Havent deixat enrere l'intent de 1813 d'independitzar-se de Teià i en un context de creixement que havien tingut els veïnats que integraven el Masnou des de finals del segle XVIII i començaments del XIX, nombrosos habitants es trobaven que havien de pujar a aquesta localitat per resoldre temes burocràtics i de la vida diària. El 13 de juliol de 1823 s'havia posat fi a la breu etapa d'independència municipal i, de nou, el Masnou va quedar adscrit a Teià. Aquesta mesura va generar una gran activitat, sobretot entre els marins, per tornar a aconseguir la independència.

La independència municipal de Teià es va obtenir definitivament el 16 d'agost de 1825, amb una ordre reial de Ferran VII que va permetre constituir l'Ajuntament el 29 d'octubre, amb Marià Rossell com a alcalde.

D'altra banda, en aquells temps, al Maresme va haver-hi diverses segregacions de territoris de la vora del mar per formar municipis. És el cas de Sant Joan de Vilassar (Vilassar de Mar), constituït com a municipi, de manera primerenca, el 1785, i Sant Cristòfol de Premià (Premià de Mar), que ho va fer el 1836.

LES TURBULÈNCIES DEL PROCÉS D'ANNEXIÓ D'ALELLA DE MAR (1845)

Una altra reestructuració dels límits territorials va portar molta polseguera. Es tracta del procés d'annexió d'Alella, que va ser molt convuls. Iniciat el 1821 va comportar, fins i tot, accions violentes.

Amb les autoritats provincials absents, confinades a Esparreguera per una epidèmia de febre groga que afectava Barcelona, l'estiu de 1821, uns quaranta homes armats van arrencar les fites divisòries del Masnou i Alella, el 9 de setembre.

En aquest context, la renúncia de l'Ajuntament del Masnou, el 1823, a incorporar el barri marítim alellenc, no va impedir que els veïns seguissin reclamant l'annexió d'un sector que representava una tercera part de les cases d'Alella i una quarta part de les terres. Poderosos hisendats de masies que s'incorporarien al terme masnoví, però, van oposar-se al procés.

El 5 de gener de 1840, un reial decret disposava la segregació del veïnat d'Alella de Mar i la seva agregació al Masnou. Va ser l'inici d'un llarg expedient per fixar límits. I enmig del llarg procés d'annexió, les tensions van arribar a les festes dels dos municipis, on s'expressaven les rivalitats en els diversos balls i, fins i tot, anys després, s'arribava a rebre amb pedres els alellencs que baixaven a agafar el tren.

Finalment, el 29 d'abril de 1845, es va fer l'acte d'agregació, es van posar les fites a la línia divisòria fixada i es va publicar un ban d'amenaça perquè no les malmetessin. Tant la segregació d'Alella com la de Teià van implicar llargs litigis per la divisió que es feia del terme i el repartiment de censos i arbitris que comportava.

JA TENIM AJUNTAMENT! CONSTRUCCIÓ DE LA CASA DE LA VILA (1845)

Un cop assolida la independència, es va evidenciar la necessitat de construir una casa de la vila. Fins aleshores, les reunions del consistori es feien a la rectoria o a



Vista antiga de l'edifici de l'Ajuntament del Masnou, construït a partir del projecte encarregat l'any 1844 per l'alcalde Joan Rubis a l'arquitecte Miquel Garriga i Roca, en uns terrenys adquirits per la família Malet el 1755. AMM, 122.

les cases particulars de l'alcalde o el secretari. La historiografia ha deixat constància dels problemes suscitats de no disposar d'un equipament per a les funcions corresponents i que veïns interferissin en els plens realitzats a casa de les autoritats, o la manca de discreció necessària per a aquest tipus d'activitats.

Va ser l'any 1844 quan l'alcalde d'aleshores, Joan Rubis, encarrega a l'arquitecte Miquel Garriga i Roca el projecte en uns terrenys que la família de Gaspar Malet havia comprat l'any 1755.

Per finançar les obres es va crear una comissió de prestadors i una junta de veïns. Consta que qui més va aportar-hi va ser el gremi de navegants, amb bestretes que l'Ajuntament va anar tornant.

El nou edifici va acollir les escoles públiques, la cambra del mestre, una quadra per a la tropa i una habitació per al porter. Diverses funcions que es van assumir des del nou espai van ser la venda de bitllets del tren i, posteriorment, l'oficina del telègraf.

Miquel Garriga i Roca (1808-1888) va ser el primer arquitecte municipal i va dissenyar el nou Cementiri i l'Eixample del Masnou. A Barcelona va construir el Gran Teatre del Liceu i, entre d'altres projectes, va fer un pla per a l'Eixample barcelonès que acabaria duent a terme el conegut Ildefons Cerdà.

LA PRIMERA PLANIFICACIÓ URBANÍSTICA DEL MUNICIPI FETA PER MIQUEL GARRIGA I ROCA (1840-1846)

Segons es destaca en la publicació *La Roca de Xeix*, núm. 7 i 8, la confluència en el temps d'una estabilitat organitzativa municipal amb l'inici de la professió del que seria el prestigiós arquitecte Miquel Garriga i Roca dona com a resultat, no solament les seves construccions arquitectòniques, sinó que s'encarregués de la planificació urbanística del territori, en un moment important de transformació del nucli poblacional al municipi.

De Garriga i Roca es destaca que va aplicar la trama urbana coneguda com a Eixample per urbanitzar ter-



El baixador d'Ocata a principis del segle XX. Autor: Àngel Toldrà Viazó. AMM, 14633.



L'estació del Masnou a principis del segle XX. AMM, 13716.

renys entre el Masnou i Ocata. D'altra banda, el plànol del municipi que va fer entre els anys 1840 i 1846 és el primer del país que recull l'aplicació dels carrers conceptualitzats com a Eixample.

I cal fer esment que el plànol del municipi del Masnou que va fer Garriga i Roca no va quedar com a projecte, com va passar amb els que va dibuixar per a Mataró o Barcelona. D'aquesta manera, també, mentre que les propostes urbanístiques de l'arquitecte van topar sovint amb dificultats per portar-se a terme, en el cas del Masnou van ser sempre aplicades, fins que va deixar de ser arquitecte municipal, el 30 de setembre de 1871.

ARRIBA EL PRIMER TREN DE LA PENÍNSULA DE LA MÀ DE MIQUEL BIADA: BARCELONA-MATARÓ (1848). ESTACIONS A OCATA I EL MASNOU

El 28 d'octubre de 1848, el primer ferrocarril de la península Ibèrica va fer el seu primer recorregut entre Barcelona i Mataró. El projecte, impulsat pel mataroní Miquel Biada, va esdevenir una fita històrica per al conjunt del país, que molts anys després encara representa l'aposta pel progrés en les comunicacions i el gran canvi que aquest fet va comportar per al conjunt de la societat.

Al trajecte inaugural, el tren va fer una parada especial a l'estació del Masnou per recollir-hi autoritats, com també havia fet en d'altres estacions, i perquè s'hi pogués realitzar una segona benedicció després de la de Barcelona; la tercera va ser a Mataró.

Un projecte d'aquesta magnitud, però, va anar acompanyat de grans dificultats, com la convivència amb les barques i les expropiacions. I l'inversor del projecte, Miquel Biada, malalt poc abans de la inauguració, va morir sense veure finalitzada la seva obra.

Es va fer un viatge de prova de Barcelona a Mataró, amb una durada de 58 minuts a l'anada i 48 a la tornada. El viatge inaugural, però, va ser el dia 28 d'octubre de 1848.

Pel que fa al Masnou, el febrer de 1849, els veïns van demanar a la Junta del Ferrocarril que el tren parés

davant de l'Ajuntament, amb l'argument que l'estació inicial, al barri d'Alella de Mar, quedava massa allunyada. La demanda va ser acceptada amb una nova parada de tren a Ocata. D'altra banda, durant el regnat d'Amadeu I es va construir el baixador.

LA FORÇA MARÍTIMA DEL MUNICIPI: L'ESCOLA NÀUTICA (1860) I LA DUANA (1870)

Dins el context històric de la importància de la marina mercant al municipi al segle XIX, amb aspectes com el comerç transatlàntic i la població dedicada a feines marines (pilots, tasques en fàbriques de veles, etc.), cal destacar dos fets molt importants en aquest àmbit nàutic: la creació de l'Escola Nàutica i la de la duana.

El primer va venir de la mà dels germans Josep i Jaume Villà Serra, que van fundar el 1860 la primera Escola Nàutica del Masnou, que es coneixia com l'Estudi de Vilassar. Pot sobtar aquest nom, però era degut a la procedència vilassarenca d'aquests dos germans.

El centre comptava amb una fragata miniaturada per a la instrucció dels alumnes, que es troba al Museu Marítim de Barcelona.

D'altra banda, el 1870, el Masnou va comptar amb una duana marítima. S'havia sol·licitat, però no s'havia aconseguit en diferents moments de la història del municipi: el 1854 i el 1859.

Però, dos anys després de tenir-la, el 1872, ja se'n va demanar l'abolició, degut al poc ús que se'n feia i el cost que implicava el manteniment. Finalment, la durada de la duana va concloure el 1880.

EL POTENCIAL DE LES FÀBRIQUES: CAN XALA, CAL SOBERANO I HILOS PINO (1902)

Dins el món fabril del Masnou, destaquen tres fàbriques com a mostra del potencial industrial del municipi.

La veleria va ser una activitat fonamental a Catalunya. Al Masnou, ja des de 1841, la fàbrica de Josep Sensat

es dedicava a la filatura, tissatge i fabricació de teles per a vaixells. Vapors Sensat va ser una de les primeres fàbriques catalanes on es va instal·lar una màquina de vapor. El 1883, pel declivi de la marina de vela, l'empresa és absorbida pel seu competidor principal, la Fàbrica Estapé, propietat de Pau Estapé i Maristany, fundada pel seu pare, Gerard Estapé, cap al 1851. Va ser en aquella nova etapa que l'edifici es va començar a conèixer amb el sobrenom familiar de Can Xala. La fàbrica va controlar aleshores tota la cadena de producció de la fabricació de veles i va ampliar el ventall de productes per fer front a la crisi amb veles comercials.

El competidor principal que van tenir a Can Xala va ser la indústria Lonera Maristany y Hermanos —coneguda com a Cal Soberano en record dels seus vaixells—, propietat dels germans Gerard, Jaume i Pere Maristany i Alsina, que va estar activa des de 1877 fins a la dècada dels setanta del segle XX.

I la tercera fàbrica de referència d'aquells anys és l'antiga El Pino. En aquest cas, l'edifici va ser construït l'any 1902 per un capità de vaixell retirat, per instal·lar-hi una fàbrica de gèneres de punt. Després de tenir molts usos al llarg del temps: magatzem de gra, equipaments escolar, església provisional i centre de Joventuts de la Falange, l'any 1949 s'hi va instal·lar la fàbrica de fils El Pino. Es va anomenar Manufacturas Colonial i, després, Hilaturas El Pino i Sedalinas El Pino.

EL CEMENTIRI MUNICIPAL (1867): PANTEONS, ESCULTURES I LA CAPELLA (1907). DE L'ARQUITECTURA FUNCIONAL A LA PROPOSTA ARTÍSTICA

L'arquitecte Miquel Garriga i Roca projecta i construeix el Cementiri municipal del Masnou l'any 1867, en substitució de l'antic equipament, situat al costat nord de l'església parroquial de Sant Pere.

Durant la primera dècada del segle XX s'hi fan nombrosos panteons de famílies benestants del municipi, en gran part projectats per l'arquitecte masnoví Bonaventura Bassegoda i Amigó.

Entre d'altres obres, cal destacar el panteó de la família Pagès i Fàbregas (arquitecte Jaume Torres i Grau, completat amb l'escultura de Frederic Marès *El desconsol*). I pel que fa a Bonaventura Bassegoda, els panteons Bonaventura Fontanills i Rosés, el de la família Sensat-Pagès i el de Pere Grau Maristany i Oliver, en aquest cas amb l'escultura de Josep Llimona i Bruguera *La Fe consolant el dolor*. I només per esmentar-ne alguns dels més importants.

El Cementiri masnoví, a banda de ser l'espai on s'enterren els difunts, esdevé també un indret per visitar, gràcies a les obres artístiques i els panteons que alberga.

Un altre element patrimonial que s'hi pot trobar és la creu de terme, d'estil gòtic i datada del 1500. Decorada amb relleus, estava situada inicialment a l'antic camí d'Alella, com a indicador del límit entre els termes de Teià i Alella.

I també destaca la capella, construïda per Bonaventura Bassegoda i Amigó l'any 1907. De planta octogonal i d'estil modernista. Va ser sufragada per Bonaventura Fontanills i Rosés.

L'IMPACTE DE LES EPIDÈMIES DE CÒLERA EN LA POBLACIÓ (1834, 1854, 1865 I 1870) I LA DEVASTADORA GRIP (1918)

El bon temps d'estiu facilitava la propagació d'epidèmies, especialment entre les classes populars, tant per les condicions de vida com per la manca de mitjans sanitaris. Segons explica Rosa Toran, es desconeixen els efectes de la primera gran epidèmia de còlera asiàtic, l'any 1834, però les dues següents, l'estiu de 1854 i la tardor de 1865, van afectar greument el Masnou. En la de 1854 hi va haver 29 casos, la majoria greus, i el 15 d'agost van morir set persones en poques hores. Es van prendre mesures de caràcter sanitari i, atès que els dos metges del poble no eren suficients, se'n van contractar tres més.

L'any 1865 es va produir la tercera gran epidèmia del còlera del segle a Espanya. Els resultats dels conta-



Seguici fúnebre encapçalat per un capellà i escolans i seguit per assistents i carro fúnebre al Cementiri del Masnou durant un enterrament (1950-1959). Quirse (Josep Fortea). AMM, 5880.

gis al municipi van ser 57 víctimes, la majoria dones i nens, i 17 morts.

L'agost de 1870 la febre groga va atacar Barcelona i al Masnou, tot i les mesures habituals de prevenció, no es va evitar la por ni els seus efectes, derivats de la malaltia a la capital, com la fugida de la gent rica cap a poblacions veïnes, paralització de la feina... No hi ha notícies de cap focus epidèmic al municipi.

El 1885, però, la vida del poble es va veure greument alterada a causa de l'epidèmia del còlera que va afectar tot Espanya. Al Masnou, els efectes de la malaltia, la manca de feina causada per l'abandonament de moltes activitats i el temor a la propagació van fer que dels 4.680 habitants només en quedessin 3.800. El 19 d'agost de 1885 va haver-hi la primera víctima mortal, a la qual van seguir-ne tres més el mateix mes i una al setembre.

D'altra banda, va haver-hi noves amenaces de còlera el 1890 i el 1892, davant de les quals es van activar mesures preventives. El 1895 va haver-hi tifus, que va causar tres morts. El mateix any, a més, hi va haver nous focus de verola i tifus. El 1897, un altre atac de focus de verola i el 1898 es van detectar alguns casos de tifus. Des de l'any 1900, es va establir un servei de vacunacions gratuïtes per als pobres, a l'Ajuntament.

Tot i les vacunacions anuals contra la verola, aquesta malaltia, el tifus i brots periòdics epidèmics de còlera van continuar afectant la població. El 1914, el brot de tifus de Barcelona també va arribar al Masnou i es van posar en marxa les mesures sanitàries habituals.

A banda d'alguns casos d'escarlatina el 1916, el brot més greu va ser la mortífera epidèmia de grip de 1918. Considerada la més devastadora de la història, va afectar milions de persones a Espanya, amb milers de morts. El mes de setembre, al Masnou, es constata la gravetat de la malaltia i s'activen les mesures. Els obrers de la Industrial Lonera i del barri circumdant van ser els més afectats, per la manca d'higiene i les condicions insalubres de les cases on vivien.

ELS ATRACTIUS DEL LITORAL: ELS PRIMERS BANYS DE PILA (1880) I LES REGATES (1911-1912)

L'estreta relació amb el mar al Masnou és innegable al llarg dels anys de la seva història. En aquest context, el 1880 es van instal·lar els banys de pila a l'antic magatzem de taronges que hi havia prop de l'estació del tren del Masnou.

El propietari era Feliu Arisa i Flo, que anys més tard hi va afegir els banys de platja. Aquests banys van ser adquirits el 1922 per Joaquim Piera i Joan Muray. Quatre anys més tard, però, va continuar el negoci en solitari Muray i va ser propietat d'aquesta família fins al 1961.

Els banys de pila eren una mena de balnearis de mar amb finalitat terapèutica. L'establiment va ser pioner a la costa. El nom de Banys de Sant Cristòfol era degut al fet que el lloc on eren havia estat del terme d'Alella fins al 1846, i el seu patró era aquest sant. D'altra banda, al municipi hi haurà més banys, com el de Sant Pere, entre d'altres.

Dins aquesta obertura al mar de la localitat, els anys 1911 i 1912 es van fer unes regates de vela importants, davant l'estació d'Ocata. Patrocinades pel Reial Club de Regates de Barcelona, van durar una setmana i fins i tot es va fer construir un embarcador provisional. Fou tot un esdeveniment local que incidia ja en la relació permanent del municipi amb l'esport nàutic.

LA VIDA DOMÈSTICA COMUNITÀRIA: EL PRIMER SAFAREIG A LA PLATJA (1883)

Els serveis públics que prestaven els particulars es donaven per mitjà d'arrendaments després de fer-ne subhasta anual. Acostumaven a recaure gairebé sempre en les mateixes persones, encara que hi ha documentades algunes rescissions del contracte per incompliment. Entre els serveis més significatius, com ara la neteja, els arbitris de la plaça del Mercat o la conservació del rellotge públic, hi havia el safareig públic.



Baños San Cristobal

Edit. Orta
Fot. Vela

Els Banys de Sant Cristòfol, fundats el 1880 com a banys de pila terapèutics, pioners a la costa del Masnou. Autor: C. Orta. AMM, 13584.



Una mostra de l'empremta dels primers estiueigs al municipi, amb la platja com a protagonista de l'activitat estival al Masnou. Autora: Teresa Torres i Casals. AMM, 13008.



I és que les veïnes rentaven la roba de casa als safarejos públics, construïts per arrendadors particulars. És el cas, l'any 1844, del que va fer Francesc Viladevall en els terrenys de la Mesquita, entre els carrers de Lluís Millet i Mare de Déu del Carme. Uns altres dos safarejos es van ubicar a la platja i a la masia de la Font o Can Barre-ra, al camí del Mig.

Precisament, l'any 1883 es va edificar un safareig públic a la platja, davant del mercat. Es van adjudicar les obres a Joan Lloveras i Cia. per 1.465 pessetes. Aquest safareig, però, no va quedar al marge de les pugnes polítiques. El 1884, el consistori conservador n'explicava el mal funcionament, el pressupost exagerat i els greus danys a l'erari municipal, a causa de les obres per cercar aigua subterrània. El conflicte es va allargar fins al 1885, quan es va clausurar la galeria. Més endavant, però, es van promoure altres mesures per augmentar el cabal del safareig públic.

LA CULTURA A L'ABAST DEL POBLE: LES BIBLIOTEQUES. BIBLIOTECA MUNICIPAL (1886) I BIBLIOTECA ENCICLOPÈDICA POPULAR (1931)

Rosa Toran explica que a principis del segle XX es feien poques activitats culturals al marge de les entitats, que disposaven de biblioteca pròpia creada principalment per les donacions dels socis. També afegeix que la Biblioteca municipal (1886), ubicada a les cases consistorials, estava desordenada per manca d'armaris. L'any 1913, però, se'n van comprar dos per 250 pessetes. Precisament, aquest equipament, sense criteri ni pressupost d'adquisicions, es nodria de les obres que arribaven de manera aleatòria.

D'altra banda, la Biblioteca Enciclopèdica Popular, als baixos de les cases consistorials, es va inaugurar el 1931, després de proclamar-se la República, en un acte que va tenir lloc al Casino del Masnou i a iniciativa entusiasta d'un grup de joves presidits per Francesc Vilà. En aquells primers anys, el bibliotecari va ser Afeli Torrubia, el fons es va nodrir de donacions



L'antiga casa de Sensat i Pagès, cedida a l'Ajuntament el 1975 amb la condició que s'utilitzés per a activitats culturals, és actualment la Casa de Cultura. Autor: Quirze (Josep Fortea). AMM, 1308.

oficials i algunes obres propietat de l'Ajuntament, que va subvencionar el mobiliari i la compra de llibres. En concret, el fons de la Biblioteca de 1931 a 1938 comprenia 1.314 llibres. Quan no feia ni un any del funcionament de l'equipament, el préstec havia superat els 500 exemplars.

El 3 de maig de 1939 es va tancar la Biblioteca municipal que s'havia instal·lat durant la República a partir d'un acord amb la Biblioteca Enciclopèdica Popular. La gestió va quedar en mans d'una junta presidida per l'alcalde. Totes les obres i el material van acabar cedides a la Falange el 1941. Aleshores, la Biblioteca va quedar instal·lada als baixos de les cases consistorials, on de moment tenia la seu la Falange, fins que es va traslladar als baixos de la Casa de Cultura, al camí Ral.

Amb el pas dels anys, la Biblioteca s'havia anat nodrint d'alguna donació, mantenia una política d'adquisicions d'obres de factòtums del règim i s'anava enllestit l'ordenació i enquadernació de llibres i lligalls, juntament amb el material de l'Arxiu. Les mancances del servei municipal d'aquells anys les cobria la Biblioteca de la Caixa de Pensions, amb major dotació d'obres i que organitzava algunes activitats culturals, com una exposició d'exlibris (1951). D'altra banda, la Festa del Llibre es va seguir celebrant després de la guerra, es feia un repartiment de llibres als millors alumnes i l'Ajuntament col·laborava en els certàmens literaris de la Caixa de Pensions.

PERSONATGES CULTURALS DE REFERÈNCIA DEL MASNOU: EL MÚSIC LLUÍS MILLET (1867-1941) I LA PEDAGOGA ROSA SENSAT (1873-1961)

Lluís Millet i Pagès (1867-1941), popularment conegut com el mestre Millet, va ser un músic i fundador de l'Orfeó Català, juntament amb Amadeu Vives. A aquesta entitat va dedicar la seva vida i hi va dirigir l'estrena d'una gran quantitat d'obres cabdals de la música universal. Lluís Millet també va ser el

primer d'una nissaga dedicada a l'Orfeó Català i la música.

Va néixer al Masnou, al carrer del Lavadero (actual carrer de Lluís Millet), al si d'una família de comerciants i mariners. Als vuit anys va anar a viure amb la família a Barcelona, a causa de la inseguretat derivada de la tercera guerra carlina. I allí va ingressar, el 1880, al Conservatori del Liceu. El 1891 va fundar amb Amadeu Vives l'Orfeó Català, del qual serien nomenats directors perpetus. L'entitat va suposar un gran esdeveniment musical i punt de confluència d'un nou catalanisme.

És l'autor d'obres corals, entre les quals destaca el *Cant de la senyera* (1896), sobre un poema de Joan Maragall, que va esdevenir himne de l'Orfeó Català, i en èpoques difícils, cant de resistència catalanista. Va morir a Barcelona el 1941, a l'edat de 74 anys.

D'altra banda, la pedagoga Rosa Sensat (1873-1961) va ser una mestra que va contribuir al desenvolupament de l'escola pública catalana. Filla de Jaume Sensat i Maristany, capità de vaixell que va morir quan ella tenia nou anys, i de Josepa Vilà i Riera, brodatora. Ella, la seva mare i la seva àvia van subsistir fent brodats i puntes.

Amb la titulació de mestra superior, el seu primer destí va ser a l'escola pública del Masnou i, després, a Girona, al cicle de parvulari. Va conèixer de prop les noves propostes pedagògiques en diverses escoles europees.

Va desenvolupar una tasca divulgadora intensa dels nous corrents educatius i la seva capacitat organitzadora la va portar a ser la primera directora de l'Escola de Bosc, a la secció de nenes, entre el 1914 i el 1930. Aquesta va ser la primera escola a l'aire lliure de Catalunya, que seguia el corrent higienista del moment.

Va participar en empreses de gran calat educatiu, com ara el programa de publicació de textos escolars en català de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

Durant la Guerra Civil, les dificultats de salut de la seva família i el desacord amb la política educativa del

govern de la Generalitat la van portar a demanar la jubilació voluntària el març de 1938. Amb la victòria dels franquistes és depurada i sancionada amb la jubilació forçosa pocs dies abans de l'obligatòria, amb una dura represàlia econòmica.

Per la seva destacada tasca a Catalunya, es va posar el seu nom a l'Escola de Mestres Rosa Sensat.

INDUSTRIALS I MECENES MASNOVINS DE REFERÈNCIA: PAU ESTAPÉ I MARISTANY (1845-1918) I ROMÀ FABRA I PUIG (1875-1948)

Pau Estapé i Maristany (1845-1918) va ser un industrial català, fill de Gerard Estapé, propietari de la fàbrica Estapé del Masnou (coneguda popularment amb el sobrenom familiar, Can Xala), que feia veles per a vaixells.

En morir el seu pare, la fàbrica va passar a les seves mans i va ampliar el ventall de productes per fer front a la crisi amb veles comercials. A més, guardonada amb la medalla d'or a l'Exposició Universal de Barcelona de l'any 1888, es va convertir en Estapé, Cros i Companyia, en associar-se amb Pere Cros i Casanova, de Vilassar de Mar.

Pau Estapé va comprar els terrenys de la Font dels Bullidors a Caldes de Malavella per comercialitzar-ne les aigües el 1902, amb el nom de Vichy Caldense. A causa d'una demanda de l'empresa Vichy Catalán i del Govern francès, va canviar-ne el nom per Agua Xala. Fins que el 1912 va canviar-ne el nom pel que encara conserva d'Agua Imperial. Adjacent a la font dels Bullidors va descobrir les restes de les termes romanes de Caldes de Malavella i en va patrocinar l'excavació, la conservació i l'adequació.

També va ser alcalde del Masnou l'any 1886 i de 1897 a 1899. I l'any 1899 va fundar la Casa Benèfica del Masnou.

D'altra banda, Romà Fabra i Puig (1875-1948), nascut a Barcelona i primer marquès del Masnou, va ser un industrial i mecenes català.

Fill de Camil Fabra i Fontanills, primer marquès d'Alella, i de Dolors Puig i Cerdà, filla de l'industrial i polític Ferran Puig i Gibert.

Juntament amb el seu germà, Ferran Fabra i Puig, va pertànyer a una nissaga de polítics i industrials catalans lligats a les filatures Fabra i Coats. També van ser mecenes de l'Observatori Fabra, que es troba al Tibidabo.

Pels generosos donatius atorgats al Masnou, l'any 1921 el consistori va nomenar-lo fill adoptiu de la vila. El 1922, el rei Alfons XIII li va concedir el títol de marquès del Masnou, arran del patrocini d'un pavelló hospitalari a la Casa Benèfica per als soldats ferits que tornaven de la Guerra d'Àfrica.

En clau local, també va col·laborar en la societat cooperativa de cases barates. La Masnouense (carrers d'Itàlia, Navarra, Flos i Calcat i Francesc Macià).

ELS PERSONATGES VINCULATS A LA CIÈNCIA MÈDICA: JOSEP TORRUBIA ZEA (1885-1978) I JOAQUIM CUSÍ I FURTUNET (1879-1968)

Josep Torrubia Zea (1885-1978), nascut a Colmenar (Màlaga), va ser metge. Amb la seva família va anar a viure a Barcelona el 1896. El seu pare, José Torrubia Rojas, era periodista, havia dirigit un diari i va ser condemnat per apologia de regicidi per publicar-hi un poema d'Abílio Manuel Guerra Junqueiro. La seva mare, Dolores Zea Urbano, va ser fundadora i mestra de l'escola racionalista Flammarion, de Barcelona. La família era lliurepensadora i maçònica, freqüentava ambients espiritistes i teosòfics, i eren molt amics d'Amalia Domingo Soler.

Josep Torrubia va estudiar medicina i va llicenciar-se el 1926. Es va traslladar a exercir a Montgat de la mà del seu protector, el metge maçó Cosme Rofes i Cabré. I l'any següent, al Masnou, per substituir el doctor Jaume Curell i Sampera, que havia mort. El 1935 va aconseguir la plaça de metge titular de la vila. Durant aquesta etapa, va destacar per les seves iniciatives a favor d'una

assistència social renovada i va col·laborar en la tasca de la institució Montcelimar, creada per Joaquim Cusí i Furtunet.

Va viure al Masnou, on es va casar i va tenir dos fills. Vinculat políticament al socialisme, en els anys de guerra va estar compromès amb dos projectes: la conversió de la Casa Benèfica en casa de repòs i la instal·lació de la Clínica Pinetons a la torre Xina, a més de ser un dels impulsors de la Creu Roja local.

Davant la imminent ocupació del municipi per part de les tropes feixistes, va marxar a l'exili, a França, i es va establir a Tolosa amb la seva família.

D'altra banda, Joaquim Cusí i Furtunet (1879-1968), nascut a Llers, va ser farmacèutic i alcalde del Masnou entre 1930 i 1931.

Fill de Pere Cusí Jordà, comerciant de vi, i de Teresa Furtunet Dalí, es va llicenciar a Barcelona el 1901. Es va establir a Figueres, on, a instàncies de l'oftalmòleg Francesc Agulló, va desenvolupar la preparació de la pomada oftàlmica a l'òxid groc de mercuri (fórmula de Pagenstecher). El producte va obtenir una àmplia difusió arreu del món i li va permetre desenvolupar una empresa farmacèutica familiar especialitzada en productes oftàlmics.

El 1915 va fundar els Laboratoris del Nord d'Espanya, que després de la seva mort van rebre el nom de Laboratoris Cusí, SA, i que va dirigir amb el seu cosí Rafael Cusí i Furtunet.

Precisament, l'any 1925, l'empresa es va traslladar al Masnou. El 1921 havia adquirit l'apotecaria del monestir benedictí de Santa Maria la Real de Nájera (Logronyo), que va reinstal·lar al Masnou com a museu de farmàcia i medicina (Museu Cusí de Farmàcia).

El 1958 va ingressar a la Reial Acadèmia de Farmàcia de Barcelona.

Pel que fa a la seva trajectòria política, amb la dimissió de Primo de Rivera, el 20 de gener de 1930, es va obrir un període d'interinitat política, la Dictablanda, que va veure el restabliment progressiu de les normes constitucionals. Els ajuntaments nomenats van ser

rellevats amb un format en què la meitat dels regidors procedien dels majors contribuents i l'altra eren els que havien obtingut més vots a les eleccions municipals de 1917. En aquest context, l'alcaldia del Masnou va ser per a Joaquim Cusí Furtunet, un dels grans contribuents que tenia experiència com a regidor. Ho havia estat a Figueres, des de la Unió Federal Nacionalista Republicana. El 1923, però, l'havien separat del càrrec arran de les suspensions del règim de la dictadura.

UNA ENTITAT DEL MUNICIPI AMB MOLTA HISTÒRIA, EL CASINO (1875)

El Casino té la seva seu en un edifici del segle XVII i l'antiga torre de defensa annexa, encara existents entre 1876 i 1877, quan s'hi va instal·lar el Col·legi del Comerç, on feia classes el pedagog Francesc Flos i Calcat.

La Societat Recreativa i Cultural del Casino va ser fundada el 1875, es va traslladar a aquest edifici i el va transformar amb l'aspecte que té actualment. En concret, l'arquitecte Bonaventura Bassegoda i Amigó va projectar el 1902 aquesta ampliació modernista (cafè, rotonda, sales de billar i de jocs), i va completar les obres el 1904 amb la inauguració de l'element més destacat del conjunt, el teatre destinat a la sala de festes. Altres detalls patrimonials que cal destacar són els elements decoratius dels vitralls policromats, les rajoles i l'enreixat amb l'anagrama del propietari d'aleshores, Miquel Amat Lluch.

Pere Grau Maristany i Oliver, comerciant dedicat a l'exportació de vins a Amèrica i president de la Cambra de Comerç de Barcelona, va ser un gran promotor de l'entitat i mecenes al municipi.

El Casino va ser el punt de trobada de les classes dirigents, principalment mariners i la burgesia local i forana. El recinte era d'ús exclusiu per als socis, excepte en el ball de Festa Major, que s'obria al públic general. En aquest espai s'hi organitzaven balls, concerts, representacions teatrals... D'altra banda, l'activitat que



El Casino l'any 1912. Va ser el lloc de reunió de les classes altes, especialment mariners i la burgesia, tant local com forana. Autor: C. Orta. AMM, 14618.

li donava més rellevància era la tradicional festa de fi d'estiu, la revetlla de Santa Rosa, el darrer dissabte d'agost, que tenia impacte fins i tot en els mitjans de premsa de Barcelona. La darrera celebració va ser el 1972.

L'any 1954 es van celebrar els cinquanta anys de la fundació del Casino. Dos anys abans s'havia instituït la Medalla de la Vila i es va decidir concedir la de plata al Casino, pel seu paper de llaç d'unió entre els veïns i la gent estiuejant. No rebrien el guardó, però, fins al 1959,

ja que tots els lliuraments estaven supeditats al que s'havia decidit atorgar a Franco. Es feia un reconeixement especial a Miquel Amat Lluç, que havia cedit part dels seus terrenys per a la construcció del Casino, i es justificava la concessió per la tasca desenvolupada en l'àmbit cultural, de beneficència, esports i belles arts, i la seva contribució al coneixement i expansió de la localitat.

Actualment, aquesta entitat masnovina històrica és privada i de caràcter cultural i recreatiu.

EL CENTRE CORAL UNIÓ MASNOVINA (1881) - SOCNUM (1950), AL SERVEI DE LA CULTURA DEL MUNICIPI

Conegut popularment com el Casinet, el Centre Coral Unió Masnovina és una entitat cultural destacada del Masnou. Va fundar-se el 1881, a partir d'una societat coral anterior i en ple moment de tensions polítiques al municipi. Van ser els liberals Pau Ferrer Casals i Francesc Maristany García els qui van remetre al Govern Civil el reglament per constituir un casino.

L'objectiu de l'entitat era fomentar les bones relacions entre els veïns i les activitats recreatives, com per exemple la lectura de les obres amenes autoritzades, el cant, el ball i els jocs lícits, a més de l'organització de balls de carnaval en un envelat a la plaça de la Llibertat. Curiosament es prohibia a les reunions tota discussió política i religiosa.

El perfil dels socis era de persones de la classe mitjana, petits industrials i comerciants, amb tendència més liberal que conservadora. Precisament, anomenar la nova entitat el Casinet era una manera de contrastar el perfil social diferent de l'entitat el Casino. Entre les activitats de l'entitat hi havia els balls d'envelat i festius, l'activitat del cor de caramelles i les sessions de cinema.

D'altra banda, el cor La Calàndria, creat dins l'entitat, va derivar en una altra societat. I del Casinet va néixer també l'Orfeó Masnoví el 1928.

Pel que fa a socis, en tenia 150 el 1883 i 390 el 1898. Disposava de local propi, amb cafè, billars i taules de joc, a la masia de Can Corbera, a la plaça de la Llibertat. Va ser l'any 1900 quan van construir-ne una nova seu en un edifici de propietat de tres pisos, a partir del projecte de l'arquitecte Enric Fatjó.

Partint de greus dificultats econòmiques, uns quants socis promouen el naixement de la Sociedad Cultural Nueva Unión Masnouense (SOCNUM), el 1950. Un any després s'impulsa la construcció d'un nou edifici per a local social amb més bones condicions i al mateix indret de l'antiga seu, a la plaça de la Llibertat. Es va inaugurar el 1952.

El SOCNUM va celebrar el 8 de febrer de 1953 una assemblea general de socis fundadors en què es va escollir com a primer president Joan Maresma Bosch.

L'any 2005, l'edifici de l'entitat va ser adquirit per l'Ajuntament del Masnou.

UNA ENTITAT CULTURAL I UN CINEMA MÍTIC QUE HA SOBREVISCUT EN EL TEMPS, LA CALÀNDRIA (1898 I 1907)

La Calàndria és una altra de les entitats culturals destacades de referència del Masnou. El seu nom ve de l'ocell cantaire que es pot veure en el seu escut. Es va fundar l'any 1907, a partir del cor de La Calàndria, nascut el 1898. Vinculats inicialment al Centre Coral Unió Masnovina (Casinet), les discrepàncies van conduir el 1907 a la creació de la Sociedad Coral, Recreativa y de Mutuo Auxilio La Calandria.

Aquesta escissió, promoguda pel director de la nova coral, Gerard Maristany i Maristany, va absorbir l'entitat anterior, que es deia Circo de Masnou (el nom venia de la forma circular del local), ubicada a l'indret actual de l'entitat.

Dins les seves activitats i actuacions per als associats, destaca que el 1907 es va crear la mútua d'auxili de salut. No va ser fins a l'any 1914 que es va instal·lar una sala de cinema que ha perdurat fins al dia d'avui.

Més dades importants de la història d'aquesta entitat: el 1925 va adquirir el local on es trobava i el va reformar. D'altra banda, el 1951 es va tirar a terra l'edifici de la seu i es va reformar de nou. Les activitats principals de l'equipament se centraven en els espectacles de cine i teatre a la sala, amb una capacitat de 472 localitats l'any 1943 i 625 al nou local.

Pel que fa als socis, el 1930 en tenia uns 1.000, i el 1943, 522. El 1992, n'hi havia 225. I, precisament, en aquesta data va quedar convertida, per requeriment legal, en Mutualitat de Previsió Social. El 2001 es va debatre el seu pas a fundació cultural, que es feia efectiu el 2005, i es va dissoldre la mutualitat i va passar el patrimoni a la Fundació Privada La Calàndria, nascuda el 2006.

Actualment, el seu fons documental es conserva a l'Arxiu Municipal del Masnou, ens que també conserva el fons del Centre Coral Unió Masnovina (SOCNUM).



Fundada el 1907, La Calàndria és una de les entitats culturals més emblemàtiques del Masnou, amb una llarga trajectòria en activitats socials, culturals i cinematogràfiques. AMM, 2093.

LES EXCAVACIONS DEL JACIMENT DE CAL ROS DE LES CABRES (1898)

El Maresme és un territori en el qual la presència ibèrica i romana és molt important. No és difícil, per aquest motiu, trobar jaciments als municipis del territori. El de Cal Ros de les Cabres és un bon testimoni d'aquest ric passat històric. La finca on es troba es coneix pel malnom del seu masover, Isidre Ramètol.

El jaciment presenta diverses etapes d'ocupació des dels seus vestigis ibèrics. Especialment, esdevé un testimoni de les vil·les que, juntament amb les ciutats de Blandae, Iluro i Baetulo, es van erigir al litoral, a banda i banda de la Via Augusta i als eixos de comunicació amb l'interior a través de la serralada Litoral.

El 1845, responent a un qüestionari sobre monuments artístics, l'Ajuntament deia que no hi havia constància de monuments de l'època romana, a excepció que en un temporal del 1820 s'havia observat al mar el que podria correspondre a les restes d'un port. L'any 1879, gràcies a la intervenció del farmacèutic masnoví Joan Yllamola Llagostera, es van trobar restes romanes a les vinyes de Can Vicens i de Can Palau, a la zona de Santa Madrona.

No va ser fins a l'any 1898 quan van començar les excavacions de Cal Ros de les Cabres. La finca era propietat de l'industrial i comerciant escocès Thomas Morrison, que va descobrir-hi les primeres restes que van tenir repercussió en la premsa. La descoberta va esperonar l'interès d'especialistes en arqueologia, la majoria agrupats en el Centre Excursionista de Catalunya.

Entre d'altres visites que es van anar fent, l'any 1903, un grup mataroní en el qual hi havia Francesc Carreras Candi va visitar el jaciment. Aquest reconegut historiador va formular la hipòtesi que es trobaven davant d'unes termes del segle II erigides per Luci Minici Natal, fundador dels banys de Barcelona.

Al llarg de la seva història, Cal Ros de les Cabres va anar vivint moments de llums i ombres fins al 1986, quan una part de la casa dels masovers va quedar en mans de l'Ajuntament i la resta va ser declarada urbanitzable.



La masia de Cal Ros de les Cabres, abans de les transformacions que van tenir lloc el 1986, quan una part de la casa va passar a mans de l'Ajuntament i la resta va ser declarada urbanitzable. Autor: Gerard Poch. AMM, 19427.

Durant 1989 i 1990 es va fer una altra campanya d'excavacions d'urgència, abans no quedés urbanitzada la resta de la finca. El jaciment es considera una villa d'època romana que funcionava com a centre productor de vi i ceràmica, datat entre els segles II aC i V dC.

LES ACTIVITATS SOCIALS: LA CASA BENÈFICA (1899) I EL NOMENAMENT DE VILA BENÈFICA (1902)

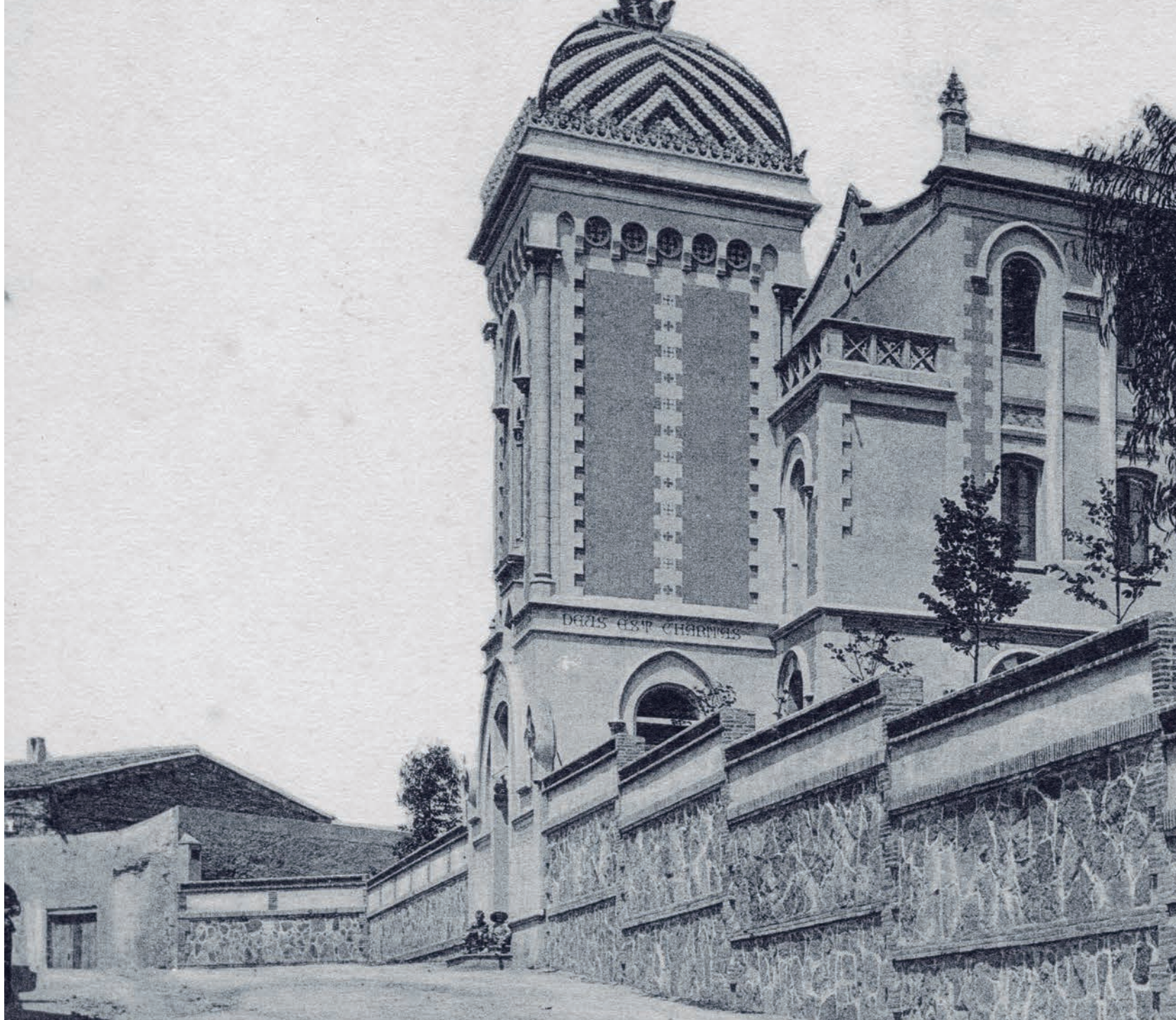
Si hi ha uns tipus d'actuacions que determinen molt clarament l'evolució d'una collectivitat són les que tenen incidència social i benèfica.

Els ajuntaments assumien, entre les seves funcions, atendre els veïns pobres, per mitjà de la Junta de Beneficència. Dins d'aquesta línia d'activitats de suports a orfes i ancians, el 17 de setembre de 1898 una comissió organitzadora formada per veïns, membres de les juntes

locals, càrrecs oficials i representants de les societats del poble va començar a concebre el futur asil com una institució privada. Pere Grau Maristany Oliver va esdevenir-ne l'impulsor principal, entre molts altres prohoms.

L'Ajuntament, entenenent també que l'asil significaria un estalvi en les despeses futures de beneficència, es va comprometre a una contribució de 5.000 pessetes per a la construcció i les despeses de la fundació.

El 15 de gener de 1899 es va constituir la Junta General d'associats, que va acabar sent la primera Junta del Patronat. El 15 de desembre de 1901 es va col·locar la primera pedra de la instal·lació. El nou edifici de la Casa Benèfica es va inaugurar el 14 de desembre de 1902. Es va fer una festa organitzada per la Junta de Patronat. L'Orfeó Català va arribar en un tren especial i va ser rebut pel cor de La Calàndria. Sota la direcció del mestre Millet va oferir un concert benèfic de música polifònica.



La Casa Benèfica del Masnou, inaugurada el 1902 com a asil per a orfes i ancians, impulsada per veïns i l'Ajuntament per atendre les necessitats socials del poble. Autor: C. Orta. AMM, 13600.



Pocs dies després, partint d'una petició dels veïns i l'Ajuntament, des del Govern Civil s'iniciava l'expedient per declarar Benèfica la vila del Masnou pels seus diversos actes de caritat. El rei Alfons XIII va concedir el títol el 28 de novembre de 1902.

L'ESCOLA PÚBLICA OCATA (1904) I EL RECONeixEMENT D'ILLUSTRÍSSIM A L'AJUNTAMENT DEL MASNOU (1909)

Durant el mandat de l'alcalde Josep Martí Casals (el 1902 prenia possessió del càrrec) es va donar una empena definitiva a la construcció d'un nou edifici escolar, l'actual Escola Ocata.

El consistori va aprovar per unanimitat la construcció d'un edifici de nova planta per a escoles dels dos sexes. Les gestions municipals van concloure amb la donació perpètua de Miquel Amat Lluch d'uns terrenys erms edificables a la finca de La Mesquita (1903). I es va modificar la urbanització, amb caràcter d'urgència, en benefici de la construcció de l'escola i els seus accessos.

Després de nombroses problemàtiques i desacords tècnics, així com de costos no previstos per al consistori per a la realització de l'avantprojecte de l'arquitecte Gaietà Buïgas Monravà, intervé l'arquitecte Bonaventura Bassegoda, que en replanteja els plànols, i el 16 d'agost de 1904 es col·loca la primera pedra de l'edifici, al nou carrer amb el nom de Pere Grau Maristany, fill predilecte del Masnou i delegat regi de l'Ensenyament.

Les obres de l'edifici, amb capacitat per a 90 alumnes de cada sexe, habitacions per als mestres, sala d'actes, biblioteca popular, gimnàs, un gran jardí i altres dependències, van trobar-se amb nous desacords entre l'Ajuntament, l'arquitecte i el constructor, i va caldre tancar el tema amb un nou conveni.

Ja amb les direccions de les seccions de nens i nenes, a càrrec de Frederic Bosch i Dolors Torregrossa, tot estava a punt per començar el curs escolar 1905-1906.

Com a reconeixement per la construcció de les escoles, el novembre de 1909, el rei Alfons XIII va concedir el títol d'Illustríssim a l'Ajuntament.



L'Escola Ocata, que va ser finançada mitjançant un emprèstid municipal acordat amb els veïns, va propiciar que Alfons XIII atorgués al Masnou el títol d'Illustríssima Vila el 1909. Autor: Quirse (Josep Fortea). AMM, 1245.

ENLLUMENAT PÚBLIC: DEL GAS (1867) A L'ELECTRICITAT (1910)

L'enllumenat públic del municipi era deficitari, fins que l'any 1867 es van col·locar 45 fanals de petroli. Fins aleshores n'hi havia pocs i allunyats entre si. El 1869 i per les queixes veïnals de manca de llum, es va impulsar una subhasta per instal·lar-ne més.

La instal·lació de la fàbrica La Propagadora del Gas a Premià de Mar, de la qual Antoni Rovira Borrell era director general, va permetre el subministrament de gas per a l'enllumenat públic masnoví. El nou enllumenat es va estrenar per la Festa Major de Sant Pere de 1884.

El pas dels anys, però, anava mostrant la insuficiència d'aquest sistema. El subministrament seguia en mans de La Propagadora del Gas. L'Ajuntament demanava rebaixes, però sovint s'acabava per reduir les hores de consum. A les deu de la nit, la foscor era total.

El 1917, a causa de l'escassetat de carbó durant els anys de la guerra europea, el governador civil ordena substituir la meitat de l'enllumenat públic de gas per elèctric. L'Ajuntament, per manca de mitjans, opta per prescindir de la meitat dels fanals. Les dificultats augmenten i La Propagadora suspèn el servei, que es restableix el 1918.

Prèviament, el 1910, havien començat a enllestir-se els projectes per fer arribar l'energia elèctrica, per part de la Companyia Barcelonesa d'Electricitat, amb un potencial de 50.000 volts. Tres anys més tard es va fer realitat la distribució de força i enllumenat per part, però, d'Energia Elèctrica de Catalunya. El contracte amb La Propagadora del Gas es renovava mentre s'expandia el subministrament de l'energia elèctrica, el futur contra el passat.

LES ESCOLES PARTICULARS: LES ESCOLÀPIES (1848) I LA SAGRADA FAMÍLIA (1913)

El Col·legi de la Immaculada de les Escoles Pies és una escola i monument del Masnou, amb protecció de Bé Cultural d'Interès Local.

Va ser construït la segona meitat del segle XIX. El pas a nivell, l'any 1892. Durant la Guerra Civil es va adequar a nous usos i es va fer un hospital on hi havia la capella, que a partir de l'any 1945 es va reconstruir. L'any 1966, Pere-Jordi Bassegoda va dissenyar-ne una ampliació amb aules noves.

Els seus orígens se situen a l'any 1848, quan diversos veïns van impulsar la Sociedad Protectora del Colegio de Educandas del Masnou, amb l'objectiu de crear un col·legi de nenes, particular, però amb places gratuïtes, a càrrec de l'Ajuntament. Del Colegio de Educandas es passarà a les Escolàpies.

Els societaris tenien dret que les seves filles anessin a l'escola. El 30 de setembre hi havia 78 socis, que pagaven una quota de 9 duros i una entrada, per satisfer el lloguer i el salari de les monges encarregades de la formació.

A partir del conveni signat per Marcos Castañé, capellà del Col·legi de la Concepció de Mataró, en nom de la superiora general, l'escola masnovina seguirà el seu model de reglament interior, amb dues classes, una per a les alumnes més avançades i l'altra per a les que no ho eren tant, a càrrec de cinc religioses del col·legi de Mataró, de l'orde de la Sagrada Família de Bordeus. Més endavant, hi va haver desavinences entre les religioses de Mataró, l'Ajuntament d'aquesta ciutat i la casa mare de Bordeus, fins que es van acabar separant. Inicialment, les monges del Masnou es van mantenir fidels a Bordeus, però seguiren el mateix camí que les de Mataró i al col·legi van quedar només quatre novícies, que es van acollir a la congregació de les Filles de Maria Escolàpies, després de l'arribada de Paula Montal Fornés, que va fundar una comunitat escolàpia de cinc membres i es va fer càrrec del col·legi amb les mateixes condicions.

L'escola va obrir el 16 d'agost de 1848 a la plaça de la Llibertat, 5. En dos mesos hi assistien 80 nenes, que rebien ensenyances de doctrina cristiana, i aprenien a llegir i escriure, coneixements generals, cosir...

El 1879, l'escola tenia 145 alumnes matriculades i 130 assistents i es mantenia la participació de l'Ajunta-

ment, amb dues sales llogades per a escola municipal de nenes, per 160 pessetes anuals, quantitat emprada per la congregació per pagar la contribució.

D'altra banda, referint-se a l'Escola Sagrada Família, en el testament de la propietària masnovina Joaquina Estaper de Cuyàs del Bosch hi havia un llegat per a obres de beneficència, com es coneix l'any 1913. Per aquest motiu, una part de la seva finca que es trobava al carrer de Sant Cristòfol (actual Jacint Verdaguer), contigua a la Baixada de l'Estudiant (actual carrer Gaudí), es donava a les religioses de la Sagrada Família d'Urgell —institució fundada el 1859 per Anna M. Janer Anglarill—, que es dedicava a l'educació cristiana de joves i a l'assistència d'ancians i malalts.

S'hi havia de fer, però, una escola gratuïta de vint nenes externes, que també podia acollir-ne dues de pagament per cada una de les beneficiades, un total de seixanta alumnes.

Es va demanar permís a les autoritats eclesiàstiques per establir una comunitat de sis religioses i poder fer misses. El 4 de febrer de 1914 les instal·lacions es van beneir i al cap de deu dies van començar les classes. El 1916, el col·legi va quedar inscrit oficialment i el 1924 s'hi va crear un noviciat i una capellania.

LA CASA DEL MARQUÈS DEL MASNOU (1902), ACTUALMENT CENTRE D'EMPRESES (2025)

Dins el ric patrimoni d'edificis que té el municipi, la Casa del Marquès del Masnou, protegida com a Bé Cultural d'Interès Local, va pertànyer a Romà Fabra i Puig, que el 1922 va rebre el títol de marquès del Masnou. És obra de l'arquitecte Salvador Vinyals i Sabaté, que va començar a construir-la el 1902, per encàrrec de Fabra i Puig. Abans, la finca s'havia dit Can València i pertanyia a Alella, fins que el barri d'Alella de Mar es va annexionar al Masnou.

Els elements més característics de l'edifici són les dues torres de planta octogonal que en flanquegen la façana principal, cobertes amb piràmides de pissarra agudes. Fabra i Puig va ordenar construir el parc del Llac com a jardí.



La Casa del Marquès, una mansió d'estil neoclàssic francès, va pertànyer a Romà Fabra i Puig, que va rebre el títol de marquès del Masnou l'any 1922. AMM, 213.

El conjunt és un espai amb elements propis del neoclàssic afrancesat de final del segle XIX, com ara un conjunt d'inspiració romàntica integrat per un mirador elevat, una cova, un salt d'aigua i una rica vegetació ornamental.

Durant els anys de la Guerra Civil (1936-1939) es va decomissar la Casa del Marquès a Camil Fabra i es va donar a la CNT. Segons fonts orals, durant un temps s'hi va ubicar Esquerra Republicana i l'edifici es va utilitzar com a Laboratori Confederal d'Experimentació (1937), amb l'objectiu ambiciós de ser el tercer al món en recerca científica. Els bombardejos van acabar amb les expectatives d'aquest projecte.

És a partir de 1968 que comencen les gestions per a la cessió gratuïta d'una part de la finca, on aniria l'Institut d'Ensenyament Secundari Mediterrània. Una immobiliària va comprar els terrenys i va cedir la casa al municipi el 1989.

Actualment s'hi troba el Centre d'Empreses Casa del Marquès, que impulsa accions d'assessorament, formació i suport per a la posada en marxa de noves iniciatives empresarials i contribueix, alhora, a la dinamització econòmica de les empreses ja existents.

LA IMPLANTACIÓ DEL SINDICAT AGRÍCOLA (1918)

Durant el primer terç del segle XX, amb el clima benigne a favor, el sector agrícola va viure uns anys expansius. Creixien els cultius de la patata i la flor tallada i bona part de les terres es convertien en regadiu. Els pèsols i les coliflors també s'exportaven.

Aquest procés va impulsar l'arribada d'immigrants de les comarques gironines i tarragonines i d'Aragó, València i Almeria. Es consolidava una classe petita-mitjana de pagesos i s'impulsava l'associacionisme agrari (1914), de la mà de la Direcció General d'Agricultura (Mancomunitat de Catalunya).

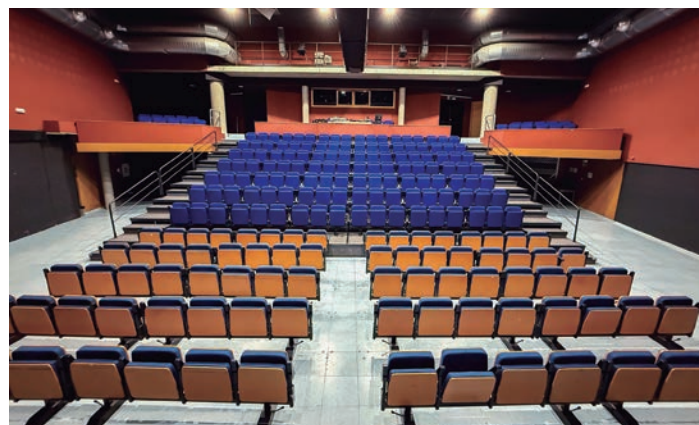
El 1918 es va crear el Sindicat Agrícola del Masnou, integrat en la Federació de Sindicats Agrícoles del Litoral i de la Unió de Sindicats Agrícoles de Catalunya. Aplegava els propietaris de terres, que volien alliberar-se dels comerciants exportadors per a la compra d'adobs i llavors,

i volien actuar alhora com a grup de pressió per poder exportar lliurement les patates.

Jornalers i temporers impulsaven, d'altra banda, iniciatives vinculades al moviment del cooperativisme obrer.

CA N'HUMET, D'IMPREMTA (1920) A EQUIPAMENT CÍVIC I CULTURAL (1999)

L'antiga fàbrica de Ca n'Humet és un edifici industrial inclòs en l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, obra de l'arquitecte modernista Francesc Guàrdia i Vial.



La reforma de l'antiga fàbrica de Ca n'Humet, un edifici industrial dissenyat per l'arquitecte modernista Francesc Guàrdia i Vial, que entre 1999 i 2001 va ser reconvertit en un centre cívic de propietat municipal.



Club Deportivo de fútbol del Masnou (1920-1929). AMM, 14835.

L'element fonamental de la seva construcció és la totxana o el maó en sardinell, tant als coronaments com a les finestres.

Es va construir l'any 1918 per emplaçar-hi una impremta i el taller de l'editorial Barcelonesa d'Arts Gràfiques Domènech, propietat d'Eduard Domènech i Montaner, germà del famós arquitecte Lluís Domènech i Montaner. Durant la Guerra Civil, a finals de 1937, s'hi va instal·lar la cooperativa de treball Unió de Pintors del Masnou. Acabada la guerra, es va transformar en una fàbrica de filatures i llanes propietat de Joan Humet Vallès. S'anomenava Puig Soler y Humet SA, ja que també era propietat de l'empresari Josep Maria Puig Soler, que als anys trenta s'havia encarregat de Can Xala, amb Mario Rovira Canalías.

Entre 1999 i 2001 l'edifici va ser reformat per convertir-lo en un centre cívic. Actualment és de propietat municipal i ha estat objecte d'una profunda adequació perquè sigui un espai jove i d'entitats, i també hi destaquen els àmbits culturals de l'Espai Escènic Iago Pericot i la Sala B.

L'EMPENTA ESPORTIVA, ELS ORÍGENS DEL CLUB DEPORTIU MASNOU (1920)

Aquesta entitat es va fundar el 20 d'agost de 1920, amb seccions de futbol, atletisme i natació. El camp de futbol es va inaugurar un any després.

En els inicis, divergències entre els dirigents de l'entitat van provocar una escissió entre el Club Deportivo Masnou i el Centre d'Esports Masnou. Aquest darrer només va arribar als tres anys. Els integrants del desaparegut Centre d'Esports es tornarien a unir al CD Masnou, que es convertiria en el club de futbol referent.

Els primers 25 anys, aquesta entitat va participar en campionats amateurs no oficials. La temporada 1946-1947 es va inscriure el primer equip en la categoria d'aficionats. I la temporada 1951-1952 arribava el primer èxit esportiu important amb l'ascens a Primera Regional, tot i que un any després tornaria a les categories d'aficionats i s'hi mantindria fins als seixanta. A partir del 1960, però, el

club va seguir creixent. La seva millor etapa va ser des de finals dels seixanta fins a inicis dels vuitanta.

El seu palmarès és: tres cops campió de Regional Preferent (1971-72, 1974-75, 1995-96), dos cops campió de Primera Regional (1968-69, 1993-94) i un cop campió del Torneig d'Històrics (2009). Com a dada de referència, pel que fa a temporades, fins a l'any 2014-2015 el club va estar tretze vegades a Tercera Divisió i catorze a Primera Catalana.

D'altra banda, cal fer esment que l'oferta esportiva del Masnou es va anar ampliant amb el temps. Als anys seixanta, entre d'altres entitats esportives, destaca el naixement del club de futbol Atlètic Masnou, ubicat primer a Maricel, en un terreny rere el Cementiri, fins que es va traslladar al camp construït a Ocata.

ELS LABORATORIS CUSÍ, TOT UN REFERENT EN EL CAMP FARMACÈUTIC (1925)

Des de la Moderna Farmàcia Cusí, dedicada a l'elaboració de productes oftalmològics, fundada a Figueres el 1902, Joaquim Cusí i el seu germà Carles, i més endavant, el seu cosí i doctor en farmàcia, Rafael Cusí Furtunet, havien diversificat la producció i havien augmentat les exportacions fins que van decidir crear un nou establiment, prop de Barcelona.

Joaquim Cusí va comprar la finca Ca l'Antic, el 1919. A la part alta va construir-hi el laboratori i es va reservar la masia com a habitatge. El seu germà es va instal·lar a la finca Bellamar, construïda el 1927.

El 1922 Joaquim Cusí demana permís per aixecar un nou edifici. Tres anys després els laboratoris ja funcionaven. S'anomenaven Laboratorios del Norte de España, creats a Figueres el 1917. Després de la mort del seu fundador, l'any 1968, van rebre el nom de Laboratoris Cusí. L'edifici, actualment, està protegit com a Bé Cultural d'Interès Local.

D'altra banda, el 1995, van passar a ser propietat del grup Alcon. Una de les instal·lacions més grans d'aquest grup al mercat nacional va ser la planta al Masnou (Alcon Cusí), especialitzada en la fabricació de colliris, pomades



Laboratoris del Nord d'Espanya, vista general (1930-1939). Freytas. AMM, 18615.

i gotes òtiques i nasals, exportades a noranta països. Dins l'itinerari empresarial, han passat per ser Alcon Healthcare i la venda d'Alcon per part de la farmacèutica suïssa Novartis els ha dut fins a arribar, actualment, a ser del grup Siegfried, en l'àmbit de la fabricació de productes farmacèutics per tenir cura de la vista.

EL GRAN VALOR PATRIMONIAL DEL MUSEU CUSÍ DE FARMÀCIA (1929)

El Museu Cusí de Farmàcia és de titularitat privada i es troba a les instal·lacions dels laboratoris Siegfried El Masnou.

El Museu Cusí de Farmàcia, creat pel farmacèutic Joaquim Cusí i Furtunet, té el seu origen l'any 1902, a la seva farmàcia del carrer Ample, de Figueres.

El 1997, el Museu Cusí de Farmàcia va ser cedit per la família Cusí a la Reial Acadèmia de Farmàcia de Catalunya. Amb l'ajuda de l'empresa actual, Siegfried El Masnou, aquest ens té cura del seu manteniment i difusió.

El nucli central del museu és l'antiga apotecaria benedictina procedent del monestir de Santa Maria la Real de Nájera, a La Rioja. La va comprar Joaquim Cusí l'any 1921 i la va instal·lar el 1929 al Masnou amb la intenció de reproduir amb la major fidelitat aquest recinte. És d'estil barroc i va ser construïda durant la segona meitat del segle XVIII.

La biblioteca del museu té més de 10.000 volums, així com diferents colleccions relacionades amb la farmàcia i la medicina. El centre aplega també colleccions valuoses d'objectes i complements de procedència diversa, relacionats amb la farmàcia i la medicina.

EL PROBLEMA DE L'HABITATGE: LES CASES BARATES (1922), LA CONSTRUCCIÓ DEL SEGON EIXAMPLE (1926) I EL SORTEIG D'UNA CASA (1933)

La població treballadora patia la poca oferta d'habitatges i el seu alt preu. Per això, les primeres dècades del segle, van sorgir iniciatives societàries per donar resposta a la problemàtica. A partir de 1918 el tema comença a ser cabdal i l'Ajuntament impulsa una comissió d'estudi.

Veïns amb pocs recursos es veien obligats a marxar davant de propietaris amb poca clemència, i hi havia desnonaments i desordres. El 1920 es crea la Sociedad de Inquilinos de Masnou La Resolución, que demana plantar cara al problema i plantejar opcions.

El 1922 es constitueix la Cooperativa Casas Baratas La Masnouense. Es reclamen solucions a l'Estat i s'obtenen disposicions legals favorables. El 1924 se sol·licita permís per construir cinc cases de planta baixa. El 1926 ja hi havia un nombre important de cases construïdes per la Cooperativa. El 1927 l'entitat canviava la seva denominació per Societat de Cases Barates La Masnouense i avançava amb algunes reticències sobre les seves actuacions. El 1929 hi havia un projecte de 61 cases i un edifici de cooperativa de consum.

Els projectes de la cooperativa van caminar en paral·lel a la urbanització del nou Eixample. Durant la dictadura de Primo de Rivera es va procedir a fer el segon Eixample del poble, que havia de donar-li la forma actual, més enllà de les grans transformacions posteriors a la part alta, amb l'arribada de les onades migratòries dels anys seixanta. L'arquitecte Pere Jordi Bassegoda Musté va ser l'autor dels grans plans d'urbanització. L'Eixample es va realitzar en dues fases: en la primera es tractava d'allargar cap al nord el centre urbà tradicional. S'aprovà el Pla d'Eixample el

1924. Aviat es va plantejar el segon Eixample, al voltant del torrent d'Umbert i fins al camí del Cementiri (1926).

D'altra banda, a finals de 1933 es va proposar i aprovar la construcció d'una casa per ser sortejada en combinació amb la Loteria Nacional. La finalitat era aconseguir fons destinats a disminuir l'atur forçós i a assistència social, de manera semblant a com ho havien fet d'altres ajuntaments. Es van imprimir 48.000 paperetes d'1,10 pessetes en combinació amb la Loteria Nacional del 2 de gener de 1935. Va guanyar Teresa Rosés Rosés, de Barcelona. La iniciativa, però, va acabar en pèrdues, ja que es van vendre tan sols 19.479 bitllets i va haver-hi més despeses.

LA PASSIÓ PEL CANT, L'ORFEÓ MASNOVÍ (1928)

El mestre Lluís Millet i Pagès va donar suport a la fundació de l'Orfeó Masnoví el 1928 i va assistir a l'acte inaugural de l'entitat, un primer concert realitzat el 16 de setembre d'aquell any al Centre (Casinet), entitat a la qual estava vinculat l'ens cultural.

L'Orfeó Masnoví van dirigir-lo els mestres Martí Cabús i Matamala i Jaume Sampera i Pagès. Entre d'altres activitats va participar el 1928 en una trobada d'orfeons catalans a l'estadi de Montjuïc. El 1930 es va beneir la senyera de l'Orfeó a la parròquia de Sant Pere del Masnou amb el padrinatge de Lluís Millet i Pagès i Teresa Batlló. Va arribar a tenir 130 membres i va actuar també en altres localitats catalanes.

L'any 1934, però, desapareix provisionalment i, a partir de 1946, es reactiva. En aquesta segona etapa va comptar amb la direcció de Jaume Sampera i Pagès, de nou, i de Jordi Mora. Noves dades d'interès que cal destacar d'aquest període són que el 1947 es nomena Lluís Maria Millet i Millet com a soci honorari; i, el 1949, es va organitzar un gran concert al Centre Coral Unió Masnovina (Casinet), per commemorar el tercer aniversari de la segona època de l'Orfeó, que comptava aleshores amb 90 cantaires. L'any 1950 el Centre, del qual depenia, es va reconvertir en Sociedad Cultural Nueva Unión Masnouense (SOCNUM) i el 1952 va dissoldre l'Orfeó Masnoví a causa de la situació econòmica.

ELS REPTES DE L'ENSENYAMENT: L'ESCOLA DEL TREBALL (1933)

L'Escola del Treball i d'Estudis Secundaris del Masnou va ser una de les iniciatives més importants dels anys republicans, en matèria d'educació, que es va fer al municipi. Va estar situada al carrer dels Mestres Villà, 43, als locals de l'antiga Escola de Nàutica i sota el patronatge de l'Ajuntament i la Generalitat.

Precisament, l'ambiciós pla d'ensenyament de la República es considera un dels més progressistes i innovadors de l'època. Es volia crear, alhora, una escola a la qual assistissin els qui, en abandonar els primers estudis, comencessin les seves tasques en un comerç o en una indústria.

El novembre de 1932 se'n van presentar els estatuts. El pla d'estudis comptava amb un curs preparatori i tres cursos més, per a alumnes de 14 anys en endavant. Consistia en ensenyaments bàsics comuns i tres especialitats: comerç, indústria, i arts i oficis (arts domèstiques, fusters, paletes, pintura i escultura, música, agricultors, electricistes, mecànics, tèxtils, comerç), que impartia un quadre de professorat molt ampli, amb una important presència de dones.

L'escola es va inaugurar el 29 de gener de 1933. Des del centre també es van impulsar activitats culturals. De la inauguració de l'Escola del Treball i d'Estudis Secundaris se'n va fer ressò *El Día Gráfico* (edició del 31 de gener de 1933), amb una crònica en la qual es va destacar l'assistència d'autoritats com el conseller de Cultura, Ventura i Gassol i el de Treball, Xavier Casals, a més del diputat Serra i Moret i el delegat comercial del Govern d'Egipte, Hassan A. Attich, entre d'altres. En l'acte, l'Orfeó Masnoví, dirigit per Martí Cabús, va interpretar el *Cant de la Senyera* i *Els Segadors*. En el seu parlament, l'alcalde i president del Patronat de Formació Professional, Ferrer Sust, va destacar la necessitat de renovar els mètodes d'ensenyament. El vicepresident del Patronat, Joaquim Cusí, va glossar l'obra del poble i l'Escola. També va parlar el director de les Escoles, que durant anys va exercir de mestre al Masnou, el Sr. Bosch, un dels primers a fer servir llibres de text catalans.

ELS EFECTES DEVASTADORS DEL BOMBARDEIG (26 DE GENER DE 1939)

En caure Bilbao, el 19 de juny de 1937, i esfondrar-se el front del nord, arriba un punt d'inflexió en el conflicte bèl·lic de la Guerra Civil. En paral·lel amb aquesta situació, els bombardejos eren cada cop més freqüents i un atac implacable contra la població civil.

El Masnou, amb cinc bombardejos soferts, va ser el municipi que va tenir més víctimes mortals del Maresme. Van ser un total de 28, en especial en l'atac mortífer del 26 de gener de 1939, en el qual van morir 14 persones.

Un primer episodi d'atac va ser el 7 de juny de 1937, quan un hidroavió republicà es va estavellar al mar davant del poble, tocat per un buc enemic. D'altra banda, el 4 de juliol del mateix any, ja es van viure els primers bombardejos a la població des del mar, del creuer *Baleares*, a la zona, amb el possible objectiu del túnel de Montgat. Es va saldar amb una barca de pesca enfonsada i en algunes cases del Masnou es van trencar vidres.

El segon bombardeig, a càrrec de l'aviació italiana, va ser el 19 de setembre de 1937 i va acabar amb nou morts i una vintena de ferits.



Bomba d'aviació de la Guerra Civil trobada al mar, a uns 100 metres de la costa, davant de Can Teixidor, al Masnou, el 6 d'octubre de 1986 (10/10/1986). AMM, 31082.

El tercer bombardeig va ser el 29 de setembre de 1937. Tres atacs aeris seguits d'avions alemanys van bombardejar la torre del Marquès del Masnou i els Laboratoris Cusí.

El quart atac va ser el 20 de juliol de 1938. Uns vint avions italians bombardejaren el litoral i el port i el nucli urbà de Barcelona i, després, els pobles del voltant, entre els quals el Masnou i, de nou, la casa del Marquès.

I el cinquè bombardeig va ser el 26 de gener de 1939. Aquest atac devastador va tenir lloc quan les tropes franquistes ja havien arribat a Barcelona i entraven a Badalona. Es van bombardejar el Masnou i Premià, per estroncar la retirada dels que marxaven cap a França. Va ser cap a les tres de la tarda, al voltant de l'estació del Masnou, quan quatre trimotors Heinkel de la Legió Còndor van llençar 160 bombes. De les catorze vícti-

mes mortals, set eren del poble, i un home i sis soldats desconeguts. Va haver-hi també cinc ferits i set edificis derruïts, entre els importants danys materials.

“El Masnou sota les bombes” és un itinerari cultural que es fa actualment pels escenaris dels bombardejors i la Guerra Civil al municipi.

EL CREIXEMENT ININTERROMPUT I EL FENOMEN DE LA IMMIGRACIÓ (1950-1979)

Entre 1939 i 1981, Catalunya va augmentar la població de 3 a 6 milions d'habitants, conseqüència d'una allau migratòria excepcional. I entre 1960 i 1975, en el cor d'aquesta explosió demogràfica, va haver-hi un rejueniment de la població.



A partir dels anys seixanta, el creixement poblacional, impulsat per la immigració, va transformar l'urbanisme del Masnou, amb l'enderrocament de finques velles i l'arribada de nous edificis de diverses plantes. AMM, 11814.

Més dades: dels 100.000 habitants del Maresme el 1936 es passa als 158.319 el 1965, amb un salt significatiu des de 1950. Ciutats i pobles doblaven població. Es va constatar aquest fenomen a Mataró i de manera impressionant al Masnou, que de 1940 a 1971 va guanyar més de 5.000 habitants.

A la dècada dels cinquanta el creixement demogràfic del Masnou va ser sostingut, però feble en comparació amb el creixement destacat que hi hauria des de mitjans de la dècada dels seixanta. La població augmentarà, aquests anys, per l'increment de naixements, però sobretot pels nouvinguts de la immigració. Alhora, també es faran més grans les desigualtats de serveis en un territori molt densificat, amb el deteriorament de les condicions de vida urbanes.

Precisament, aquesta pressió demogràfica anava en paral·lel a la problemàtica de l'habitatge. A més, l'augment de la construcció va anar unit a l'enderroc de finques velles i a la pèrdua dels trets característics de l'arquitectura tradicional.

La demanda d'habitatge era tan important que el 1970 ja hi havia 37 contractistes domiciliats al municipi. Els deu primers mesos de 1973 s'havien atorgat 598 llicències per construir habitatges privats. Aquesta xifra no va parar d'augmentar. La tipologia dels nous immobles al centre era de quatre a cinc pisos, amb àtic i sobreàtic, a preus molt alts.

El 1978, els masnovins dels Ametllers, organitzats en l'associació de veïns La Unión, es van mobilitzar per aturar la construcció de dos blocs més a la part alta del poble. La densificació no anava acompanyada d'obres d'urbanització ni de zones verdes.

D'altra banda, una de les primeres mesures del nou consistori democràtic, el 1979, va ser suspendre llicències d'obres dels Ametllers, fins que no es va aprovar el projecte d'urbanització, dins el marc de l'informe de la Comissió d'Urbanisme. També es va estudiar la problemàtica urbanística i es va elaborar un plànol del territori, amb qualificació de zones i equipaments.

LA DONACIÓ DE LA CASA DE CULTURA (1964)

L'actual Casa de Cultura va ser la residència d'estiueig del matrimoni Jaume Sensat i Sanjuan i Rosa Pagès i Orta. L'edifici es va reformar entre 1900 i 1901 segons el projecte del mestre d'obres Pere Andreu i Cisa, que va plasmar el gust per l'arquitectura islàmica del propietari, que havia passat dos anys a Egipte.

Jaume Sensat i Sanjuan procedia d'una família mariner i va comandar el seu propi vaixell durant una dècada fins que es va instal·lar a Buenos Aires, on va fer fortuna com a agent de borsa. Casat amb Rosa Pagès i Orta, va tornar al Masnou per remodelar la casa d'estiueig, coneguda també com a Villa Rosa o del Marquès de la Manguera, per l'afició del propietari a regar el carrer.

L'exterior de l'edifici concentra la riquesa ornamental, que es pot considerar completament eclèctica, amb detalls àrabs, com els arcs de ferradura de l'entrada o els arcs lobulats del primer pis, i elements gòtics o medievals, com és el cas dels arcs del tercer pis o les petites obertures circulars mostrejades de les golfes. També es pot contemplar l'exuberant decoració modernista de les pintures murals que cobreixen les parets i els sostres i els paviments hidràulics, entre d'altres àmbits patrimonials interessants.

Va ser l'any 1964 quan Maria del Carme Planas i Sensat, neboda dels propietaris, va heretar la casa a la mort del matrimoni sense descendència i la va deixar en testament a l'Ajuntament per a finalitats culturals i escola d'economia domèstica, sota el nom de Fundació Sensat Pagès.

I va ser restaurada el 1988 per convertir-la en Casa de Cultura. Actualment compta amb sales d'exposició i l'Oficina de Turisme, i està protegida com a Bé Cultural d'Interès Local.

L'ALZAMIENTO, LA GUERRA CIVIL I ELS ANYS DE LA DICTADURA FRANQUISTA (1936 - 1975)

El 18 de juliol de 1936 es va produir el cop d'estat militar contra el govern legítim de la República, que desembocaria en la sagnant Guerra Civil espanyola. Al



Barques de pesca amarrades al port esportiu del Masnou (22/04/1986). Quirse (Josep Fortea).

bàndol governamental es va viure un procés revolucionari de conflicte complex entre les forces d'esquerres, així com actuacions violentes, atacs contra l'Església, persecucions i assassinats. En aquest sentit, cada poble va tenir la seva dinàmica pròpia.

Durant la guerra, el Masnou va viure l'efecte de fins a cinc bombardejos. El més devastador, el 26 de gener de 1939. En acabar el conflicte, els vencedors van imposar el seu nou ordre.

El règim va desplegar el seu poder a través d'organitzacions del Movimiento Nacional al Masnou, òrgan superior del qual emanaven totes les organitzacions: el partit únic i FET-JONS (Falange Española Tradicionalista y de las Juntas de Ofensiva Nacional Sindicalista), la Guàrdia de Franco, la Secció Femenina... La presència de falangistes armats patrullant pel poble formarà part de les rutines durant els anys de la postguerra. La Falange masnovina es considerava la més important de la comarca.

La maquinària repressiva del règim es va posar en marxa (política, militar, policial i judicial) per esborrar els republicans i els valors que encarnaven. La repressió es va reforçar amb la Llei de vigilància i seguretat de l'Estat (1941). Unes 37 persones del Masnou van marxar a l'exili. I els que es quedaven i eren considerats desafectes al règim, se'ls va aplicar la repressió econòmica, l'embargament de béns o demandes de diners per afrontar necessitats municipals. No es coneix amb exactitud el nombre de masnovins internats als camps de concentració, xifra que es va engrossir a principis de 1939. Informes, denúncies, controls, persecucions, detinguts, empresonats i depurats van marcar aquells anys difícils.

EL PORT, UN ENCLAVAMENT ESSENCIAL DEL MASNOU (1972)

Tot i la tradició de pescadors i mariners del Masnou, fins al 1972 no es va tenir port. La sol·licitud venia del segle XIX, quan l'activitat comercial marítima havia augmentat. El 1835 se'n va fer la primera demanda, juntament amb la petició d'una duana. En aquells anys hi

havia tres drassanes de construcció de vaixells a la localitat. Va haver-hi nous intents no reeixits d'obtenir port: el 1870, el 1908, el 1911, el 1949 i el 1954.

El 1960 el Ministeri va aprovar el projecte Mejora de la Playa de Masnou. S'hi va construir un espigó. Al cap de dos anys, se'n preveia la construcció d'un altre. A partir de 1963, l'espigó construït va dividir la platja en dues parts: la de llevant, amb més dipòsit de sorra, i la de ponent, amb una caleta per als pescadors.

L'any 1967 es va construir el Club Nàutic del Masnou, que es va proposar promoure la construcció d'un port esportiu. El 1968 ja tenia 350 socis. El 1969 es va presentar el projecte de port esportiu amb 483 amarradors i 3.000 metres quadrats per a locals comercials. El 1972 van començar les obres, que van durar tres anys.

Finalment, l'any 1975 es va inaugurar el port del Masnou, construït sota la concessió atorgada per Ordre ministerial de 26 de maig de 1972 a la societat Promociones Portuarias, SA. Posteriorment, l'any 1994, es va ampliar a ponent el port original, amb l'enderroc de l'antic contradic. Aquesta ampliació es va realitzar d'acord amb una segona concessió, atorgada el 27 de març de 1991, i va donar lloc a un port més gran i amb instal·lacions noves. Aquesta ampliació va generar crítiques socials.

El port té una capacitat per a 1.054 amarradors, amb capacitat per a embarcacions fins a 24 metres d'eslora, 6.000 metres quadrats d'àrea tècnica i 4.000 metres quadrats de base nàutica per a vela lleugera, entre d'altres àmbits.

DE LA PROCLAMACIÓ DE LA REPÚBLICA (1931) A LA REPRESA DE LES ELECCIONS DEMOCRÀTIQUES (1979)

La República va començar les seves passes després de la proclamació de les eleccions municipals del 12 d'abril de 1931, que van donar la majoria de vots als partits que la defensaven. Francesc Macià proclamava la República Catalana el dia 14, poques hores després que es proclamés la República Espanyola, i una multitud de persones, moltes sortides dels Laboratoris Cusi, van anar a l'Ajuntament



Escola Ocata. Exposició dels treballs escolars per Festa Major 1934. Hi apareixen alumnes, professors (Maria Canaleta) i diversos membres del consistori encapçalats per l'alcalde Tomàs Ferrer i Sust. En acabar el curs, coincidint amb la festivitat de Sant Pere, l'escola organitzava una mostra dels treballs fets per l'alumnat durant el curs. Darrere a la dreta de Tomàs Ferrer hi ha Jaume Còt Pinós. També hi apareixen Rafael Bori Llobet i Manuel Sendra i Domènech. AMM, 18402.

del Masnou. L'enterramorts, Antoni Grau Brunat, *Anton Carboner*, va anunciar el canvi de règim polític.

L'alcalde de l'any de transició entre monarquia i república, Joaquim Cusí Furtunet, va ser nomenat president del Comitè Republicà (14 d'abril). Dos dies després donava el relleu a Francesc Maristany Millet, fins al 9 de novembre de 1931, en què va ser substituït, per motius de salut, per Tomàs Ferrer Sust.

El govern local a l'Ajuntament quedava dirigit per Esquerra Republicana de Catalunya (ERC), el Partit Català Republicà (PCR) i el Partit Republicà Radical (PRR), forces republicanes i catalanistes, i la minoria representada per la Lliga Regionalista, d'adscripció independent.

Conclòs el llarg hivern del franquisme, la democràcia no tornaria als consistoris fins a les eleccions municipals del 3 d'abril de 1979, dins el procés de recuperació democràtica de les institucions a Espanya. Havia començat el juny de 1977 amb les eleccions que havien de configurar les Corts constituents i les generals del març de 1979.

Al Masnou, sis llistes optaven per aconseguir 17 regidors. Convergència i Unió va ser la força més votada amb 7; seguida del Partit dels Socialistes de Catalunya-PSOE,

amb 5; Centristes de Catalunya - UCD n'obtenia 2; PSUC, 2, i ERC-Front Nacional de Catalunya, 1. Falange Española de las JONS va ser l'única que no va obtenir representant.

Josep Azuara i González (CiU) va ser elegit el primer alcalde d'aquella nova etapa, marcada per la represa de la democràcia i l'ús lliure del català en tots els actes municipals. Azuara va ser el batlle del municipi de 1979 a 2003. El van seguir Eduard Gisbert i Amat (2003-2011), del PSC; Pere Parés i Rosés (2011-2015), de CiU, i Jaume Oliveras i Maristany (des de 2015), d'ERC.

L'EMPENTA DEL PATRONAT ESPORTIU MUNICIPAL (1975) I LES ENTITATS ESPORTIVES: EL BÀSQUET (1982) I EL PATINATGE (1983)

En començar la dictadura, les instal·lacions esportives del municipi eren el camp de futbol del CD Masnou i la pista de bàsquet, frontó i patinatge del Casino. Les pràctiques esportives amb caràcter d'esdeveniment social, com els festivals i concursos hípics, es van anar ampliant amb més oferta esportiva d'hoquei, tennis, regates o, a la dècada de 1970, l'activitat del Moto Club Masnou.

El 15 de maig de 1975 es van aprovar els estatuts del Patronat Esportiu Municipal per impulsar la promoció de l'esport, en especial l'amateur, i la gestió de les instal·lacions municipals.

Es va intentar sense èxit resoldre la manca d'un gimnàs al municipi. Finalment, es va treballar per acollir-se al Pla de pistes poliesportives de la Diputació. El poliesportiu es va inaugurar el 26 de març de 1983.

Amb la represa democràtica, ja als anys vuitanta, s'anaven normalitzant les pràctiques esportives. En són un exemple el bàsquet i el patinatge.

Des de 1935 que hi ha acreditació d'un equip dedicat al bàsquet, fins a arribar al 1982, quan, coincidint amb les obres del poliesportiu, de la fusió de diverses entitats neix el Masnou Basquetbol. Comença a participar de manera oficial en competicions de la Federació Catalana la temporada 1983-1984, en què presenta



El pavelló antic del Complex Esportiu Municipal, inaugurat el 1983, i el nou pavelló, inaugurat el 2019, dos moments clau en la promoció de l'esport al Masnou.

equips masculins i femenins. De 1984 a 1990, l'equip sènior femení, fruit de la fusió amb el Picadero Club Barcelona Comansi, jugarà a la màxima categoria del bàsquet femení nacional, amb èxits notables.

Després de la temporada 1989-1990, la que van tenir més èxit, amb el títol de la Lliga Catalana i el de la Divisió d'Honor Femenina Espanyola, es queden sense patrocinador i donen de baixa el primer equip de la divisió d'honor i la junta directiva dimiteix. A partir de 1991 es reconstruirà l'organigrama esportiu.

I una altra formació esportiva que cal destacar d'aquells anys és la defensada pel Club Patinatge El Masnou (CP El Masnou), club de patinatge artístic fundat el 1983. Va néixer com a secció de patinatge del Club Trèvol i el 1996 es va constituir com a entitat. Ha aconseguit nombrosos èxits en l'àmbit català i espanyol, i en l'àmbit internacional destaquen el Campionat d'Europa de 2008 i els subcampionats del món de 2008 i 2014.

EL NAIXEMENT DEL CLUB NÀUTIC MASNOU (1967)

L'entitat esportiva va fundar-se l'any 1967. El primer president de l'entitat va ser Joaquín Muñoz Aistizábal. Els seus orígens venen de 1940, quan Enric Quintana Campeny va sol·licitar a l'Ajuntament la concessió de 400 metres de platja per projectar-la. La iniciativa, tot i ser ben rebuda, no va reeixir, i el 1952, Enric Moreno Salvador va demanar construir una seu social a la platja per a un club nàutic.

L'alcalde, Francisco Salazar; Enric Moreno Salvador, president del Casino, i Joaquín Muñoz Aistizábal, membre de la junta de l'entitat, que havia de ser una font de socis per al club, van presentar la proposta de construir un edifici per a un club nàutic. Es formalitzava així el naixement del club.

Establerta la nova junta directiva de l'entitat, les obres van quedar enllestides al cap de cinc mesos. El 27 de juliol de 1967 se'n va inaugurar la seu, amb 270 socis fundadors. No van mancar reticències sobre el caràcter elitista

del Club Nàutic i la competència amb el d'Arenys, que el nou president va rebatre.

L'entitat ha impulsat al llarg de la seva trajectòria la pràctica de vela esportiva, motonàutica i esquí nàutic, així com també ha organitzat diverses proves d'àmbit estatal i internacional, com campionats d'Europa de la classe 470, finn, optimist, laser, Europa i 420.

Molts dels seus regatistes han guanyat diversos campionats estatals i medalles olímpiques, com Pere-Lluís Millet, medalla d'argent a Montreal 1976 en 470; Miquel Noguer, medalla d'or a Moscou 1980 en flying dutchman; o les germanes Begoña i Natalia Vía-Dufresne, la primera, medalla d'or a Atlanta 1996 en 470, i la segona, medalla d'argent a Barcelona 1992 en Europa i a Atenes 2004 en 470.

ASCENS I CAIGUDA D'UNA EMPRESA TÈXTIL FAMILIAR QUE VA PASSAR A SER DE REFERÈNCIA INTERNACIONAL, DOGI (1954-2022)

El matrimoni Domènech i Giménez va crear Dogi al Masnou l'any 1954, empresa especialitzada en la fabricació de teixit per a moda íntima i de bany. Va començar com un petit taller al carrer de Flos i Calcat fins que, a mitjans dels anys seixanta, es va establir al carrer del Pintor Domènech Farré, en uns terrenys que havien estat ocupats per l'antiga fàbrica de Cal Soberano i que van anar ampliant fins a l'any 1985, fins a omplir tot l'espai que actualment correspon a la plaça Nova de les Dones del Tèxtil.

Va ser a partir de l'any 1993 que l'empresa fundada per Josep Domènech es va començar a internacionalitzar i, el 2008, la fàbrica es va traslladar al camí del Mig, al Masnou. En ple procés d'expansió i després d'un seguit d'incerteses, a finals del 2018 la firma es va quedar al Masnou després d'haver obtingut un acord amb la propietat de la nau sobre el lloguer. Fins que en va arribar el final definitiu.

L'any 2022 es va fer públic el tancament imminent de la històrica empresa Dogi, arrelada al Masnou. La

decisió es coneixia el 29 de juny, festa de Sant Pere, i a través dels mitjans de comunicació. Des de l'Ajuntament es manifestava la preocupació per la precipitació del tancament i pel futur dels 72 treballadors que hi quedaven.

Era el final d'una llarga trajectòria d'una empresa familiar que es va anar expandint en el temps, i que fins i tot havia fet el salt a la borsa el 1988, i el 2009 en va sortir després d'entrar en concurs de creditors. El 2014, després que l'adquirís Sherpa Capital, el grup industrial va tornar a cotitzar. Una trajectòria fulgurant que arribava al seu final. L'empresa, aleshores, formava ja part de la companyia tèxtil Nextil Group.

LA DEMOCRÀCIA I LA NORMALITZACIÓ PROGRESSIVA DELS EQUIPAMENTS PÚBLICS: COMPLEX ESPORTIU (1983), PRIMER CAP (1984), NOU MERCAT MUNICIPAL (1995), EQUIPAMENTS EDUCATIUS...

Ja en el context de la democràcia incipient, la ciutadania i els partits polítics reclamen millores en les seves condicions de vida. Els veïns de la part alta, desconnectats de la zona antiga del poble, se sentien abandonats. El 30 d'octubre de 1977, una manifestació de 1.500 persones organitzada per la junta gestora de l'associació de veïns La Unión entrega una carta a l'alcalde per reclamar la creació d'un dispensari municipal permanent, la revisió urgent del Pla parcial d'urbanisme per evitar la construcció d'edificis de manera desordenada, i la construcció d'una guarderia i una escola d'EGB al veïnat.

El 3 d'abril de 1979 arriben les eleccions municipals i la represa de la democràcia. En aquell moment no hi havia cap equipament sanitari ni assistencial de titularitat pública.

L'impuls de l'acció de govern democràtic ha promogut, des d'aleshores fins avui, la transformació social i urbana i ha consolidat, alhora, un parc públic de centres educatius de qualitat i d'equipaments sanitaris, esportius, culturals i cívics, entre d'altres actuacions.

Alguns exemples que mostren aquest procés de normalització en equipaments públics que no s'ha aturat són: la creació el 1984 del CAP El Masnou-Alella-Teià i, posteriorment, el CAP d'Ocata (2009); el Complex Esportiu Municipal (pavelló esportiu i piscina), inaugurat el 1983, i el Mercat Municipal actual, que es va inaugurar el 5 de febrer de 1995, ubicat a l'Edifici Centre, entre d'altres.

Pel que fa a equipaments educatius, actualment al Masnou hi ha dues escoles bressol municipals, quatre centres públics d'educació infantil i primària, un institut escola i dos instituts públics, a més de l'Escola Municipal de Música i del Centre de Formació de Persones Adultes. Així mateix, també es disposa de dos centres escolars concertats.

FESTIVALS CULTURALS DE REFERÈNCIA: PLE DE RIURE (1997) I FASCURT (2003)

El Festival Ple de Riure, creat el 1997, ha estat un ambaixador artístic de primer ordre de les millors propostes de teatre còmic que es fan en l'àmbit internacional. Aquesta proposta, que van impulsar el trio còmic Chapertons i l'Ajuntament, des del Masnou, té lloc al voltant de la tercera setmana de juliol.

Des de la seva carpa característica ha anat desplegant-se en diversos espais de la localitat. Al llarg dels anys ha esdevingut tot un símbol per al Masnou, ha assolit nombrosos seguidors i s'ha convertit en una plataforma d'actors, actrius i companyies d'arreu del món, alternant espectacles de pagament amb d'altres de gratuïts i actuacions musicals. Hi han passat noms de referència artística, com Pepe Rubianes, Toni Albà, Sergi López, Faemino y Cansado, Tortell Poltrona, Marcel Gros, Gila, Leo Bassi, Gabino Diego o The Chanclettes.

El Ple de Riure va començar al pati del Casino del Masnou, per passar, a partir de la cinquena edició, a la platja d'Ocata, on es va consolidar. També s'ha fet al parc de Vallmora i ha tornat a la platja d'Ocata (2024), amb actes a la plaça de la vila.



Els festivals culturals de referència del Masnou: el Festival Ple de Riure, dedicat al teatre còmic internacional, i el Fascurt, un certamen de curtmetratges per a nous talents, ambdós celebrats a la platja.

Un altre esdeveniment cultural de primer nivell que se celebra a la localitat és el Fascurt, el festival de curtmetratges del Masnou. Es fa a principis de juliol, a la platja d'Ocata.

Esdevé una plataforma per a directors novells o guardonats, que poden mostrar els seus treballs, en cas de ser seleccionats. Es reconeixen les millors obres amb una dotació econòmica per a les categories de Ficció, Animació, Undercut i Premi del Públic. Ofereix més de 30 metres quadrats de pantalla per poder compartir al llarg de tres nits els treballs escollits.

El festival l'impulsa l'associació Akonga, Acció Kon Ganas. Fascurt va néixer el 2003. Ha anat creixent any rere any fins a convertir-se en un referent en el món de l'audiovisual. El 2008, aquest festival va entrar a formar part de la CI&VI Festivals de Catalunya (Coordinadora de Festivals de Cinema i Vídeo de Catalunya).

LA NOVA CENTRALITAT DEL MUNICIPI: EL PARC DE VALLMORA (2017) I L'EIX DE VIANANTS DE ROGER DE FLOR (2019)

La transformació urbanística que ha viscut el Masnou al llarg dels anys té dos grans eixos de referència en el parc de Vallmora i l'eix de Roger de Flor i la plaça Nova de les Dones del Tèxtil.

El parc de Vallmora és el pulmó verd del Masnou, l'eix vertebrador per unir la muntanya i el mar, un espai públic, accessible i sostenible. Concebut i desenvolupat al llarg de diferents mandats del consistori, es va inaugurar el 2017, un recinte de 35.000 metres quadrats que s'ha anat completant amb noves pistes poliesportives, la instal·lació de graderies, plantació d'arbrat, i una zona d'esbarjo infantil i juvenil.

D'altra banda, el 2019 van finalitzar les obres de reurbanització del carrer de Roger de Flor per convertir-lo en el nou gran eix de vianants. Es va buscar la creació d'un eix amable i accessible per passejar-hi, potenciador del comerç de proximitat i que millorés la seguretat viària.



El carrer de Roger de Flor després de les obres de reurbanització finalitzades el 2019, que el van convertir en un gran eix de vianants.



Vista des del parc de Vallmora, amb l'església de Sant Pere en primer terme i el mar com a teló de fons.

La transformació d'aquest carrer va anar acompanyada d'altres projectes urbanístics en espais adjacents. Una de les accions més rellevants va ser la creació de la plaça Nova de les Dones del Tèxtil on hi havia l'antiga fàbrica Dogi (i també Cal Soberano, abans), que ja és la plaça més àmplia de la localitat. O la remodelació de l'entrada del Mercat Municipal, que s'oboca al carrer de Roger de Flor.

Aquestes actuacions cal emmarcar-les en l'objectiu d'aconseguir l'espai públic com un lloc de trobada. Actualment, l'eix Roger de Flor, plaça Catalunya, plaça Nova de les Dones del Tèxtil i el parc de Vallmora conformen l'espai de trobada més important del municipi. El Masnou Alt, el centre, la platja i Ocata queden units. I en l'horitzó hi ha dos espais nous per completar aquesta millora: la modificació del pati actual del Casino i la pacificació de l'N-II.

DOS-CENTS ANYS DESPRÉS, UNA MIRADA AL FUTUR DES DE LES ARRELS DEL PASSAT

Arribem al final de la síntesi històrica i amb la perspectiva ja de la celebració d'un bicentenari, dos segles després, arriba el moment de preguntar-se cap a on avança la vila del Masnou del segle XXI. Quins són els eixos que determinen l'evolució, des del present i cap al futur, d'un municipi que forma part d'una societat immersa en un món global que viu els canvis més ràpids de la història, afavorits per les noves tecnologies i la comunicació immediata?

Un compromís amb el planeta

En un món trasbalsat pel canvi climàtic, el Masnou ha de ser un exemple de lideratge local. Els seus carrers, parcs i platges han de ser espais on la transformació energètica prengui forma, amb projectes que converteixen l'espai públic en un manifest viu de responsabilitat pel medi ambient. I cal saber crear una consciència col·lectiva, perquè cada masnoví i masnovi-

na sigui protagonista d'un canvi irreversible en aquest àmbit tan cabdal.

Precisament, entre els reptes principals que es planteja el municipi, hi ha donar resposta als problemes que genera el canvi climàtic, partint, però, d'una mirada local. Per això les transformacions necessàries dels models energètics han de tenir la seva implementació en l'espai públic. I, alhora, des de l'espai institucional, s'ha d'impulsar la didàctica entre la ciutadania, perquè es creï la consciència necessària en aspectes tan essencials i que cal millorar permanentment.

Un urbanisme que mira el present i el futur

En l'urbanisme continua sent necessari, com en d'altres moments de la història del Masnou, apostar per un creixement ordenat. En el centre d'aquesta problemàtica, l'habitatge esdevé un dels grans desafiaments per resoldre, perquè els masnovins i masnovines puguin continuar vivint al municipi, i per aquest motiu s'ha impulsat un pla de construcció d'habitatges de protecció oficial ambició.

Espais per viure i conviure i solucionar la mobilitat

Els espais públics han d'esdevenir lloc de trobada per a tothom, com la platja i el parc de Vallmora. Cal revaloritzar-los perquè compleixin aquesta funció. En aquest sentit, més reptes per afrontar són l'ordenació del camí del Mig, la revitalització de la zona de Can Xala i al centre la gran transformació que ha de representar la pacificació de l'actual N-II i la creació de nous accessos a la C-32, aspectes estratègics que redefiniran la mobilitat i la connexió actuals.

Precisament, impulsar millores en la mobilitat és un altre gran desafiament local. I s'ha de fer equilibrant les necessitats de la ciutadania amb un model sostenible, a la recerca d'un municipi en què els vianants guanyin més espai al poble.



La plaça situada als jardins dels Països Catalans, amb un total de 5.800 m² de jardins.



Parc de callistènia per entrenar a l'aire lliure, als jardins de la Nimfa.



Un correfoc al Masnou, amb la força de la Colla de Diables.

El repte de la seguretat, la convivència i la qualitat de vida

La seguretat i la qualitat de vida són també línies de treball prioritàries. Cal defensar, alhora, la convivència com a pilar essencial, l'atenció social sanitària i les persones grans. També s'ha d'estar en línia amb la comunitat educativa, i fomentar les iniciatives emprenedores i un comerç dinàmic.

En aquest context de present i futur són essencials les entitats culturals, esportives i cíviques del municipi i els creadors, que aporten els valors de la seva identitat al conjunt del col·lectiu.

Memòria, patrimoni, llengua, diversitat i una identitat que ens fa únics

D'altra banda, també s'ha de continuar preservant el patrimoni i la memòria històrica i fomentar el marc d'acollida que des del Masnou sempre s'ha fet amb la gent d'arreu, cosa que ha permès que des de la diversitat la vila s'hagi anat enriquint amb els valors aportats pels nousvinguts. Alhora que tampoc no es poden deixar d'impulsar estratègies que afavoreixin la igualtat, la inclusió i els drets de les persones en tots els seus àmbits, així com els pilars fonamentals de la llengua i la cultura catalana pròpies.

Quan celebrem el bicentenari del municipi, el Masnou continua sent una entitat viva, canviant, amb desafiaments i oportunitats que donen sentit al concepte de col·lectivitat que integren tots els ciutadans i ciutadanes. Res no s'atura, tot evoluciona.



Nadal al Masnou, amb la fira, l'arbre de desitjos i l'esperit festiu que omple els carrers.

REFLEXIONANT **EL MASNOU**

ANTON CARPIO ROVIRA

Director de Serveis de Planejament
a l'Ajuntament de Barcelona

UN MAS SOLITARI DONA ORIGEN AL NOM DEL POBLE QUE AVUI CONEIXEM, EL MASNOU.

Un topònim curiós, que apella a una edificació anònima i aïllada, no a un conjunt estructurat de cases que haurien pogut donar com a resultat noms com Poblenou o Vilanova. El fenomen que porta de l'establiment d'un mas, o més aviat un veïnat de cases assentades a la plana agrícola del Baix Maresme, fins a donar lloc, en poc més de dos segles, a un municipi de més de vint mil habitants és realment admirable. Molts factors han contribuït a aquest creixement urbà rotund en un territori que, fins ben entrat el segle XVIII, es destinava fonamentalment al conreu i estava habitat gairebé exclusivament per petites comunitats d'agricultors i pescadors que, de manera agosarada, es van anar establint en un territori que històricament havia estat perillós per l'amenaça de les incursions des del mar.

L'èxit del Masnou com a lloc d'assentament humà es deu a les seves condicions naturals excel·lents. Es tracta d'un municipi costaner amb bones platges i un clima privilegiat; gaudeix d'una orientació solar immillorable acompanyada pel pendent natural del terreny, amb l'avantatge que coincideix amb les vistes al mar; hi ha dues parades de tren; té accés a bones infraestructures de mobilitat; es troba situat a prop d'una gran ciutat, Barcelona, i té un patrimoni històric d'alt nivell. Unes condicions tan especials i úniques comporten una gran responsabilitat, i cal ser autoexigents i responsables per no malbaratar-les.

Malauradament, el procés urbanitzador que ha portat d'un petit veïnat dependent de Teià fins a un municipi metropolità es pot considerar un èxit per la quantitat de sòl urbanitzat, però no sempre per la qualitat d'aquest creixement. Si en el primer segle de vida el poble va créixer de manera harmònica fins a ocupar la franja costanera per sota del camí del Mig, des de la riera d'Alella fins al torrent de l'Ase, el darrer segle el municipi s'ha estès amb menys criteri fins a ocupar pràcticament tot el terme municipal. Aquest creixement accelerat s'ha dut a terme a pedaços, sense una estratègia o idea general.



La plaça de l'U d'Octubre, inaugurada el 2024, és un espai públic renovat que substitueix l'antiga caserna de la Guàrdia Civil i incorpora habitatges de protecció oficial.

La construcció indiscriminada d'edificis plurifamiliars a primera línia de costa i als buits existents al barri antic, sense respecte pel patrimoni ni pel paisatge urbà; la construcció del polígon d'habitatges, l'actual Masnou Alt, mancat originàriament dels serveis i les infraestructures necessàries; les extensions de cases unifamiliars autistes més recents, tant aïllades com en filera, o el sacrifici de part de la franja costanera per construir un port mal relacionat amb el teixit urbà en són alguns exemples.

Evidentment, seria injust dir que tot el que s'ha fet els darrers cent anys en matèria urbanística és poc encertat, però sí que és cert que les grans decisions, en comptes de millorar el municipi, l'han empitjorat. Una mirada

massa curta unida a la pressió immobiliària derivada del creixement exponencial de la població, conjuntament amb una legislació del sòl que històricament ha primat les necessitats immediates del mercat immobiliari per sobre de les necessitats a llarg termini dels habitants, són responsables d'aquest fet. Si bé aquest no és un mal exclusiu del Masnou, la intensitat amb la qual es manifesta al municipi és superior a la d'altres pobles de l'entorn. Sortosament, l'orografia accidentada l'ha salvaguardat de la implantació dels grans polígons industrials desendreçats que avui en dia poblen gran part del Vallès, i que al Maresme també hi són presents, i ha limitat el creixement de grans edificis residencials i instal·lacions

turístiques que han desfigurats en major mesura altres municipis costaners.

Una vegada esgotat el territori per seguir creixent en extensió, el Masnou té el gran repte i la responsabilitat de repensar el poble existent per extreure el màxim valor de les seves condicions geogràfiques extraordinàries. Hi ha molt per fer, i el més important és definir quin és el model de municipi que es vol assolir en el futur. Després d'un darrer segle en el qual el model ha estat simplista, ja sigui el creixement salvatge en alçària de l'època pre-democràtica o el model de ciutat dormitori amb cases unifamiliars d'etapes posteriors, ara toca reconvertir allò que ja està construït per assolir integrar més bé tots els barris i reconstruir una imatge unitària d'un municipi que s'ha anat construint de manera excessivament fragmentària. Tres són els elements estructurals bàsics per assolir un poble cohesionat: les infraestructures de mobilitat, la línia de costa i els espais lliures.

LES INFRAESTRUCTURES DE MOBILITAT

El Baix Maresme, a banda de les condicions naturals per al comerç marítim, ha aconseguit històricament vies de comunicació terrestres importants, sempre paral·leles a la costa. Ja fa més de dos mil anys els enginyers romans van detectar les qualitats connectores d'aquest territori amb la construcció d'un trencall de la Via Augusta, l'actual camí del Mig. Aquesta calçada romana va afavorir l'assentament de vil·les agrícoles i petita indústria. Van haver de passar divuit segles perquè una altra via, el Camí Reial de França, actual carretera nacional, donés l'impuls definitiu al creixement de població, per passar d'aquell simple mas aïllat a una vila integrada en una ruta internacional. Més endavant, la línia de ferrocarril entre Barcelona i Mataró, primera de l'Estat, va afavorir el creixement i l'enriquiment de la població, amb la implantació tant d'activitat industrial com de segones residències per a la burgesia barcelonina. I, finalment, el Baix Maresme va tornar a ser pioner amb la implantació de la primera autopista de pagament d'Espanya, l'A-19,

actualment C-32, que va impulsar la incorporació definitiva a l'àmbit metropolità de Barcelona.

Totes aquestes infraestructures, amb empremtes i ferides que perviuen actualment al territori, recorren paral·leles a la línia de la costa i afavoreixen la connectivitat i l'intercanvi, però generen barreres físiques importants en el sentit perpendicular. La integració urbana correcta d'aquestes infraestructures és un dels reptes principals del Masnou.

L'actual carretera Nacional II és pràcticament l'única via plana que connecta el Masnou de punta a punta. En poc menys d'un segle ha passat de ser una avinguda amable amb una filera de plàtans a cada banda, a una barrera que no dona servei a la trama urbana ni és prou amable per a l'ús ciutadà. No és casual que les principals institucions públiques i privades del municipi (Ajuntament, Mercat i Casino) s'implantessin sobre l'antic camí Ral. Alhora, és simptomàtic que el Mercat s'hagi traslladat a una posició més central, que el Casino hagi perdut gran part de la seva esplendor i que l'Ajuntament hagi desplaçat la seva part més pública a segona línia. Tanmateix, el potencial d'aquesta via, amb vorera ampla, arbrada i assolellada, que ofereix vistes excel·lents al mar, és enorme. La seva recuperació i integració al municipi, no simplement com a carretera pacificada sinó com a avinguda cívica del Baix Maresme, és imprescindible.

Per tal de recuperar el camí Ral entra en joc l'altra gran infraestructura per al trànsit rodador, l'autopista C-32. La seva posició a l'espai que separa els municipis de dalt dels de baix permet donar servei a tota la població del Maresme, a diferència de la carretera N-II, que dona servei preferentment als municipis costaners. Per tant, es tracta d'una infraestructura estratègica que, fins fa ben poc, ha donat un servei molt limitat al Baix Maresme a causa del seu peatge i a l'existència d'una alternativa gratuïta. La transformació de l'autopista en una via de relació intermunicipal passa per millorar la seva connexió amb els municipis, en el cas del Masnou amb una nova sortida a l'altura de Teià. També és imprescindible millorar la connexió interna dels municipis en el sentit

paral·lel a la costa, ja sigui amb els laterals de la C-32, de moment descartats, tot i que serien de gran utilitat, o bé amb altres alternatives menys eficients, però més assequibles, reutilitzant i remodelant carrers existents.

I, finalment, la via del tren és l'altra barrera important que separa el Masnou del seu gran espai públic, la platja. Si bé, a diferència de la carretera N-II, no condiciona de manera tan greu l'ús cívic de la franja costanera, sí que constitueix un obstacle visual i físic molt rellevant. La transformació del camí Ral en avinguda cívica permetria guanyar espai als vianants i eixamplar i millorar els passos inferiors cap a la platja. El soterrament de la línia de ferrocarril a una posició intermèdia del Masnou, amb dues noves estacions, és una possibilitat més remota pel seu cost, però permetria ampliar el seu radi d'acció a més població i alliberar definitivament la línia costanera.

La inversió necessària per fer aquesta infraestructura fa pensar que, a mitjà termini, s'hauria d'apostar per una major integració de les vies actuals. No obstant això, no s'ha de deixar de reflexionar sobre la ubicació de les estacions futures, per a les quals caldrà reservar espais suficients amb espais públics associats, i per a les quals el municipi ha de contribuir activament a aportar solucions, no pot ser un mer espectador de decisions d'altres administracions.

LA LÍNIA DE COSTA

La forma del terme municipal, allargassat en la línia de costa i poc profund terra endins, aboca el poble cap al mar. No és estrany que el primer creixement important del municipi es trobés íntimament lligat al comerç naval,



El parc dels Vivers, situat a la zona de Santa Madrona, proper al límit amb Teià.



Tram del carrer de Pere Grau convertit en zona de vianants, amb la previsió de completar la conversió en zona de vianants de tot el carrer en el futur.

primer pel Mediterrani i posteriorment amb Amèrica. A mitjans del segle XIX, el Masnou es dedicava pràcticament en exclusiva a la mar, ja sigui el comerç o la construcció i reparació de vaixells, i gran part del patrimoni arquitectònic del Masnou es deu a la riquesa produïda per aquesta indústria.

Tot i aquest passat mariner, el Masnou no ha comptat amb port propi fins al darrer terç del segle XX, amb la construcció del port esportiu actual. Al llarg del segle XX, el municipi ha anat transformant la seva relació comercial amb el mar per una de més lúdica, degut a la decadència del transport marítim veler i, posteriorment, a l'increment del sector serveis i el turisme lligats a la ciutat de Barcelona. El primer port, precedit per la construcció pocs anys abans del Club Nàutic actual, escenifica aquest canvi de model.

Si bé la construcció del port va permetre redreçar el declivi de la relació del Masnou amb el mar, la seva

integració amb el municipi mai no ha estat òptima. El primer port es va connectar al poble de manera tortuosa, amb un pas soterrat que apareix de sobte al mig del nucli antic i que obliga el trànsit rodat a recórrer una part del nucli històric d'Ocata. A banda, per poder construir aquest pas de vehicles soterrat es va destruir patrimoni arquitectònic rellevant i l'edifici d'habitatges que es va situar a sobre, amb un volum excessiu, no s'integra correctament en l'entorn.

Si la construcció del primer port, en època predemocràtica, va ser poc sensible amb el teixit urbà, l'extensió del port cap a ponent, ja en plena democràcia, és difícil d'explicar des d'un punt de vista urbanístic. L'única millora palpable d'aquesta extensió, que va duplicar l'afectació sobre la costa masnovina, va ser generar un nou accés rodat des de la riera d'Alella per alleugerir el tràfic intern al municipi. Per contra, són molt evidents les conseqüències negatives d'aquesta ampliació. La més ir-

reparable és el sacrifici de la pràctica totalitat de la platja de ponent del Masnou, però també li és imputable haver agreujat la desvinculació del port respecte de la xarxa de carrers del municipi per donar continuïtat al model de port amb una única façana al mar, separada del poble per un desert d'aparcament. La poc reeixida plaça d'Europa, que es va concebre com un nou centre del port, és avui en dia un espai residual mancat d'usos cívics.

És necessari intervenir de manera decidida sobre el port, per tal d'acostar-lo al poble, i el gran espai d'oportunitat és l'esplanada d'aparcament. Cal buscar solucions imaginatives que perforin aquest espai per donar continuïtat urbana als passos soterrats de l'antic mercat i l'estació del Masnou. Si es vol millorar la integració del port amb la malla urbana cal trencar la linealitat i dotar-lo de major permeabilitat perpendicular al mar, de manera que s'habilitin uns accessos amables, acompanyats d'activitat des del camí Ral. És necessari també intervenir sobre els usos del port, per trencar el monocultiu de restauració i oci, amb la inclusió d'usos cívics.

El segon element fonamental que caldria transformar a la línia de costa és el passeig Marítim. El tram que discorre pel port és un espai inhòspit encaixonat entre la part del darrere dels locals i la tanca de les vies del tren, mentre que el tram urbà central entre l'estació d'Ocata i el torrent de l'Ase es va dissenyar més com una vorera que com un passeig. Tant la poca qualitat del mobiliari urbà com la disposició centrada i monòtona de la vegetació o la incomprensible balustrada que el separen de la sorra contribueixen a establir una relació amb la platja deficient.

És important redissenyar el passeig Marítim amb una visió global de tot el seu tram urbà, tant el que transcorre per darrere del port com el que continua a llevant del Club Nàutic. El nou disseny hauria de tenir com a objectiu millorar els accessos des del nou camí Ral, tant al tram portuari com a la resta, millorar la permeabilitat cap a la platja i el port i dotar-lo d'activitat que el dinamitzi. Aquesta activitat s'hauria de situar estratègicament davant de cada pas soterrat, de manera permanent

al port i estacional a la resta, amb la integració de les guinguetes al passeig. L'altre element que caldria integrar millor al passeig Marítim és el Club Nàutic, equipament estratègic que, per la posició elevada de la seva planta baixa, no aporta suficient urbanitat a l'entorn. Obrir el sòcol del Club Nàutic cap al passeig, si cal ampliant-ne la planta baixa, permetria dinamitzar tant l'equipament com l'ús cívic del passeig.

S'han de repensar de manera unitària el port, el passeig Marítim i la platja, juntament amb les connexions amb el camí Ral, per tal que funcionin com un tot integrat al servei de la població. Cada actuació que s'hi dugui a terme hauria de contribuir, en la mesura que sigui possible, a aquest objectiu final.

ELS ESPAIS PÚBLICS

El Masnou s'ha caracteritzat des dels inicis per un dèficit important d'espais públics, ja siguin equipaments, places o parcs. Tampoc no ha comptat històricament amb cap espai públic central representatiu, una plaça de la vila. Ni l'església de Sant Pere ni la casa de la vila no han aconseguit gaudir d'un espai d'entitat suficient al seu



Jocs infantils al parc dels Vivers.



El parc de Vallmora, el més gran del Masnou, destaca per la seva àmplia zona infantil, a més d'incloure un correcà i un espai esportiu, entre d'altres.

entorn capaç de fer aquesta funció. Tampoc el Mercat, amb la seva capacitat d'atracció, no ha estat mereixedor d'un espai públic suficient que l'acompanyi.

Aquest dèficit d'espais públics es compensava inicialment de manera natural amb el front marítim, el gran espai obert del municipi, si bé la important barrera que van anar constituint tant la carretera N-II com el ferrocarril n'han reduït molt el potencial. La manca d'espais públics es va anar suplint fins a cert punt amb l'energia de la societat civil, que es va dotar d'aquells equipaments i espais lliures que necessitava de manera autònoma. No és casual que al Masnou hi sorgissin una gran quantitat d'entitats que, des de la iniciativa privada, substituïen la manca d'impuls de la iniciativa pública. El Casino, la Casa Benèfica, el Casinet o La Calàndria són alguns exemples que han perdurat fins als nostres dies.

Els primers ajuntaments democràtics van abordar principalment la manca d'equipaments públics, especialment en l'àmbit educatiu i de l'atenció a la gent gran, però van deixar de banda l'impuls d'espais de centralitat. Cap dels nombrosos creixements urbans d'aquesta època no va aconseguir generar un espai de referència, una veritable plaça central. El model urbà promogut en aquesta etapa, la ciutat dormitori subsidiària de la gran ciutat, amb l'estesa de casetes unifamiliars en filera i garatge en planta baixa, no té entre les seves prioritats la urbanitat dels espais públics. Les preteses virtuts d'aquest model, que buscava la tranquil·litat dels residents per sobre de la urbanitat, a còpia de dependre del vehicle privat per satisfer les necessitats més elementals, s'han demostrat perniciosos a llarg termini. Els creixements posteriors, de major densitat però emmarcats en un model similar de ciutat suburbial on els residents no estan convidats a fer vida de barri, per manca de serveis, tampoc no han aconseguit generar espais de centralitat i referència. Tant el parc de Vallmora com la plaça dels Països Catalans, per bé que tenen una bona dimensió i són plenament necessaris, se situen en posicions perifèriques i no es troben suficientment envoltats per equipaments públics i activitat econòmica per fer aquesta funció.

No ha estat fins al segle XXI que el Masnou s'ha dotat d'una plaça que, tot i les seves limitacions, ha generat centralitat i punt de trobada: la plaça Nova de les Dones del Tèxtil, ubicada en els terrenys de l'antiga fàbrica Dogi. L'èxit de públic de la plaça és un reflex d'una necessitat, i la demostració de l'error conceptual de pensar que la població es conformaria d'habitar una ciutat dormitori. Des del punt de vista urbà, el seu mèrit es deu a la bona posició, la facilitat d'accés, la barreja d'usos de les plantes baixes, destinades principalment al comerç i la restauració, i a la unificació dels accessos als aparcaments, de manera que només tallen l'espai urbà puntualment.

No obstant això, la plaça Nova de les Dones del Tèxtil no és suficient per a una població de més de vint mil habitants

i amb una extensió de més de dos quilòmetres en sentit longitudinal. La dimensió del Masnou i la seva orografia solcada per les rieres fan necessari preveure diferents espais de centralitat, un sistema de places interconnectades per carrers amb prioritat per a vianants, repartits pels diferents barris, que permetin passejar de manera amable.

A la banda del Masnou, molt mancada d'espais de referència, l'espai d'oportunitat és l'antiga fàbrica de l'Estampadora, ara en desús davant l'estació del Masnou. La seva transformació hauria de permetre generar una plaça fàcilment accessible des del ferrocarril amb comerç en planta baixa, que dotés d'un espai de centralitat tot un teixit urbà avui en dia molt deficitari de zones verdes i que fos l'origen d'un sistema de carrers per a



La plaça Nova de les Dones del Tèxtil, convertida en el nou centre del Masnou, és un espai de trobada vibrant per a veïns i visitants.



El cicle de Música a Vallmora ofereix concerts a l'aire lliure al parc amb actuacions de diversos estils musicals.

vianants amb suport d'arbrat que anessin relligant els espais verds existents.

A la banda d'Ocata, la futura obertura de la plaça del Casino és un element vital que, pel seu valor històric i la seva posició, es pot convertir en la veritable plaça de la vila. La integració a l'espai públic d'aquest pati, ara emmurallat, permetrà obrir tot un ventall de possibilitats en un teixit urbà excessivament dens i que, amb molt retard respecte de poblacions veïnes, s'ha començat a pacificar. Els murs que separen el pati del carrer han perdut el seu sentit original d'espai exclusiu, suposen una barrera a la connectivitat dels espais per a vianants del seu entorn i fan de tap per seguir pacificant-ne més.

En tot cas, no és suficient generar nous espais de centralitat si aquests no es troben interconnectats correctament per una xarxa de vianants contínua, tant en el sentit mar-muntanya com en el sentit paral·lel al mar. L'obertura de dues noves places davant les estacions de

tren, així com les del Casino i de l'Estampadora, juntament amb la plaça de l'antic mercat actual, s'han de potenciar com a inici d'uns recorreguts perpendiculars al mar que, partint de la costa, permetin passejar fins al Masnou Alt i el gran parc central del Masnou, el parc de Vallmora. En sentit paral·lel al mar, torna a destacar l'element més recurrent i rellevant, la recuperació cívica del camí Ral com a únic espai planer que cohesiona el Masnou des de la riera d'Alella fins a la de Teià.

Des dels inicis remots d'aquell primer mas aïllat que dona nom al Masnou, els primers cent anys de vida pròpia com a municipi van servir per establir les bases de la seva forma actual. El segon segle va ser el de la colonització del terme municipal, amb extensos creixements mancats d'una idea general. Seria bo que els propers cent anys fossin recordats per haver estat el segle en el qual es va estructurar i regenerar el teixit urbà del Masnou per treure el màxim partit de les seves fantàstiques condicions naturals.

MARTA GARCÍA PARÍS

CEO a Ecoserveis

FA DOS-CENTS ANYS, EL MAR ERA EL COR DEL MASNOU. La vida al poble era senzilla, centrada en l'activitat marítima i agrícola, i marcada per una comunitat ben organitzada. El Masnou que conec ara és diferent, amb totes les comoditats modernes i la proximitat a una gran ciutat com Barcelona.

Em costa imaginar el Masnou del futur, però el que crec que no pot faltar-hi és l'aigua, la connexió amb la terra, l'aire net ni el teixit de la comunitat. I a vegades sento que estem desconnectant-nos d'aquests elements essencials, dels quals no podem escapar.

L'aigua és essencial per a la vida i la seva gestió és crucial davant la crisi climàtica. La història recuperada del Masnou a través del Centre d'Interpretació de la Mina d'Aigua ens mostra com l'accés a l'aigua estava vinculat a les desigualtats socials, però, a la vegada, m'enorgulleix veure com l'organització comunitària va permetre la gestió de l'aigua dolça al municipi. Espero que el Masnou del futur tingui en compte la seva història també pel que fa a la connexió amb els ecosistemes. El nostre poble ha de garantir l'equilibri, no només als sòls i terres, sinó també als ecosistemes marins, i m'agradaria que el poble del futur entengués la fragilitat i els límits del nostre planeta. I què puc dir de l'aire, l'element que no té fronteres? Estem rodejats d'una contaminació atmosfèrica intolerable, que afecta, en silenci, la salut dels nostres veïns i veïnes que requereix una acció conjunta més enllà dels límits físics del municipi. Els municipis, en general, afronten reptes relacionats amb l'urbanisme, la sostenibilitat i l'equilibri entre tradició i modernitat, i el Masnou no n'és una excepció. Recuperar la memòria de què som i d'on venim ens permetrà preparar-nos per fer-nos càrrec del municipi que volem deixar a les generacions següents.

Com a ciutadans i ciutadanes, com a municipis, hem d'avançar cap a pràctiques sostenibles i reduir els impactes ambientals, que no estan exempts de reptes. Els ajuntaments sovint es troben mancats dels recursos necessaris per transformar la seva visió ecològica en realitat. El somni de desplegar energies renovables, fomentar una mobilitat sostenible o teixir una xarxa d'infraestructures verdes



Tram visitable de les mines d'aigua Cresta i Malet, amb accés des de la plaça d'Ocata.

s'ensopega amb les estretores de la caixa local. L'accés a fons estatals o internacionals, sovint prometedors en paraules, no sempre es materialitza, i molts municipis, com el nostre, veuen com els seus anhels queden atrapats en el cercle viciós de la manca de capacitat financera. En els gairebé vint anys que fa que visc al Masnou he vist com els temporals marítims estan augmentant en freqüència i intensitat, i causen danys en infraestructures que cal repensar i replantejar amb un finançament que no s'acaba de concretar. També la pacificació de l'N-II s'està resistint. Tant de bo

organismes supramunicipals, regionals, nacionals i internacionals prioritzin les nostres necessitats ben aviat.

La transició ecològica, amb els seus reptes intricats i la seva promesa d'un futur sostenible, reclama ments preparades i mans expertes. Àrees com l'energia, la gestió de l'aigua, l'economia circular o l'adaptació climàtica són peces d'un engranatge delicat que només pot funcionar amb el saber necessari. A vegades, però, la manca de professionals qualificats i de suport tècnic suficient deixa els projectes atrapats a mig camí entre l'ambició i la realitat.

Un exemple és la rehabilitació energètica, que representa un dels majors reptes en l'àmbit europeu en la transició cap a una economia climàticament neutra i sostenible, ja que cal transformar el parc edificatori envellit i ineficient en termes energètics i, actualment, manquen professionals qualificats per fer-ho. Molts habitatges al Masnou estan embarcats en processos de rehabilitació que estan resultant força complexos i caldria assegurar un ecosistema professional divers i preparat per donar suport a la comunitat i aconseguir millores en la qualitat constructiva dels nostres edificis.

En l'acció d'imaginar-nos els municipis del futur, els governs locals esdevenen directors d'orquestra, on cada actor —empreses, entitats, ciutadans— aporta la seva nota distintiva. Però harmonitzar aquests interessos dispars no és senzill; les prioritats sovint ballen al seu propi ritme, i la resistència als canvis pot convertir-se en una dissonància persistent. La col·laboració esdevé, així, un art delicat: cal unir voluntats, dissoldre reticències i crear una melodia comuna que condueixi cap a un futur més verd i sostenible. En aquesta orquestra masnovina, l'èxit dependrà de l'empatia i la perseverança de tots els intèrprets, és a dir, de tots nosaltres.

El camí cap a un futur sostenible passa inevitablement per l'ànima de les comunitats, per la implicació dels masnovins i masnovines en cada petita acció que modela el nostre dia a dia. Iniciatives com la separació de residus conscient o la reducció del consum energètic topen amb el mur de la rutina i les inèrcies arrelades. La resistència emergeix com una ombra persistent, alimentada per la manca de consciència o la incomoditat que desperten els canvis. Així, el repte no és només transformar espais i pràctiques, sinó també sembrar en els cors i les ments la voluntat d'abraçar una nova manera de viure al Masnou, més respectuosa amb el món que compartim.

En l'arena fràgil del desenvolupament local, cal transformar sense destruir, innovar sense oblidar les arrels que alimenten la comunitat. Mantenir llocs de treball i promoure un creixement que respecti tant les persones com el territori exigeix una planificació feta amb precisió



La plaça de Ramón y Cajal aollint una actuació per al públic familiar.



Nombrós públic en un dels concerts que es programen a la platja d'Ocata per Festa Major.



Una de les carrosses participants en la cavalcada de Reis.



Estiu de postal al litoral del Masnou.

i cura, com qui talla un diamant perquè brilli més. Aquest procés no és només un repte econòmic, sinó un acte de justícia amb les generacions presents i futures.

La transició ecològica, tot i la seva promesa de futur sostenible, amaga el risc de projectar ombres sobre aquells que ja viuen a la penombra. Quan les polítiques verdes, com l'augment de preus energètics o el desenvolupament urbà, colpegen amb més força les poblacions vulnerables, les desigualtats arrelen encara més profundament tam-

bé al nostre poble. Garantir que aquest viatge cap a un món millor no deixi ningú enrere al Masnou exigeix una mirada atenta i compassiva: cal una planificació que abraçi la diversitat, que escolti les veus dels qui tenen menys i un suport decidit per als més desafavorits. Només així, aquest canvi esdevindrà no sols ecològic, sinó també just i humà.

Cada racó del món, amb la seva pròpia essència i caràcter, afronta reptes climàtics i ambientals que dibuixen paisatges de necessitat únics. El Masnou, com a municipi



Plaques fotovoltaiques instal·lades a la coberta d'un equipament municipal.

costaner, ha de protegir-se d'un mar que abraça i amenaça ahora. També som víctimes, com mencionava anteriorment, de la contaminació atmosfèrica i estem afectats pel major risc climàtic que afronta Europa, segons l'Agència Europea del Medi Ambient, la calor.

En el camí cap a la sostenibilitat, les polítiques més verdes sovint es troben atrapades en un laberint de resistències i entrebancs també en l'àmbit local. Grups polítics amb visions contraposades aixequen murs d'oposició, mentre els engranatges de la burocràcia es mouen amb lentitud i retarden l'acció necessària. Aquestes barreres, fetes de paperassa i desconexió, converteixen els esforços locals en una cursa obstaculitzada, on cada pas endavant exigeix superar un nou escull. I, tanmateix, és en aquest mateix laberint on rau el repte de persistir, desxifrant camins i trobant solucions per fer realitat els somnis d'un futur més verd i just.

En el camí cap a un Masnou millor, establir mètriques efectives, capaces de capturar l'èxit de les iniciatives, és un art que requereix més que intenció: demana recursos, dades fiables i una precisió que no sempre està a l'abast. Sense aquestes eines, avaluar l'impacte dels esforços locals es converteix en un acte d'intuïció més que de certesa, i

ajustar les estratègies esdevé com navegar sense brúixola en un mar ple de possibilitats i tempestes.

Els governs locals es mouen en un equilibri delicat entre la resposta immediata i la planificació a llarg termini. Les onades de calor, les inundacions i altres riscos climàtics irrompen, com identificava en paràgrafs anteriors, amb urgència també al nostre poble, i reclamen recursos i atenció. En aquest encreuament entre la urgència i la visió resideix també l'oportunitat d'aprendre a construir un futur que pugui resistir les complexitats sense perdre mai de vista l'horitzó. La teoria sembla complexa, no ho nego, però instruments com el Pla d'acció municipal, del qual ara tenim en vigor la versió 2023-2027, representen una eina efectiva per donar resposta immediata als reptes actuals, alhora que planifiquen el Masnou a mitjà termini. El PAM estableix tres línies estratègiques, com la millora del benestar i la salut comunitària, la garantia de l'habitatge assequible i la sostenibilitat i la reducció de riscos ambientals. Totes tres línies proposen un enfocament que valora tant la sostenibilitat ecològica com la social. Com a ciutadania, hem d'estar atents al desplegament d'aquestes línies i cal exigir-ne la implementació efectiva per seguir construint el futur del Masnou, aquell que volem deixar a les generacions futures de masnovines i masnovins.

El Masnou s'enfronta a reptes climàtics i ambientals significatius en el context actual, tant per l'impacte del canvi climàtic com per la urbanització i la necessitat d'adoptar models sostenibles al desenvolupament, però vull ser optimista: aquests reptes requereixen solucions integrals que incloguin, evidentment, polítiques públiques, però també cooperació entre els diferents nivells de governança i, sobretot, participació ciutadana. Cal que la ciutadania estigui activa en el modelatge del poble del futur. Tal com començava l'article, no m'imagino encara com serà el Masnou del futur, però sí que sento la responsabilitat de contribuir perquè el futur al poble estigui ple d'oportunitats, de comunitats unides, de natura que calmi i exciti els nostres sentits, d'aire net i d'una connexió especial amb el mar.



Plaça de l'Església, amb visió centrada en l'edifici parroquial i d'esquena al mirador, des d'on es contempla el Masnou i el Mediterrani.

JORDI BACARIA MARTÍNEZ

Vicepresident de la Comissió de Retail
i soci consultor a J3B3 Economics, SL

EL DESENVOLUPAMENT ECONÒMIC S'HA BASAT TRADICIONALMENT EN L'APROFITAMENT DELS RECURSOS MÉS ACCESSIBLES.

Al Masnou, a inicis del segle XIX, l'economia es fonamentava a treure profit dels recursos proporcionats per la seva geografia i geologia.

D'una banda, la serralada del Litoral, amb un sòl compost per sauló, propiciava terres fèrtils per a l'agricultura. Des dels temps dels romans, el substrat, el clima i la bona connexió amb Roma mitjançant la Via Augusta van afavorir el conreu de vinyes.

A més, l'entorn era apte per al cultiu d'arbres fruiters i, en especial, de tarongers —molt abundants segons ha pogut documentar algun historiador local—, amb molta presència a la comarca i, de manera concreta, a les nostres contrades. Els excedents de producció fins i tot s'exportaven a França, de manera que podem imaginar els nostres turons amb uns conreus plens d'aroma de flors de taronger.

D'altra banda, tenim el mar, que, a ningú no se li escapa, és el tret d'identitat més omnipresent de la vila. En aquella època, nombroses embarcacions, tripulades per mariners i capitans d'origen masnoví, exportaven i importaven mercaderies de tot tipus. Les rutes marítimes les establia l'oferta i la demanda internacional. Hi havia una economia clarament orientada al mar i la marina de vela era l'activitat principal. Així, durant anys, centenars de bergantins i pollacres van deixar una estela que partia del Masnou fins als indrets més recòndits del món.

El paisatge de la marina del Masnou es dibuixava amb centenars de vaixells mercants i, també, pesquers, atracats tots a la platja. Hi havia, també, quatre drassanes i, com qual-sevol activitat econòmica de pes, existia una indústria relacionada amb l'economia marítima. Tant és així que, a banda de dos tallers per a la confecció de veles, hi havia, també, una fàbrica de lones (Can Xala), que creava llocs de treball i donava feina, principalment, a dones del municipi, de la mateixa manera que també ho feien altres indústries del sector tèxtil. Heus aquí la importància de les dones del tèxtil al Masnou.

A mitjans del segle XIX va tenir lloc la revolució industrial. Aquest va ser un dels episodis més transformadors de la història econòmica mundial i, també, va tenir un fort

impacte al Masnou, ja que es van donar un seguit de canvis summament importants per al desenvolupament econòmic del poble.

En primer lloc, la indústria naviliera va substituir, a poc a poc, la presència de velers per vaixells de vapor. Aquest fet va repercutir, primer, en la desaparició gradual del trànsit marítim que partia del Masnou, ja que les noves embarcacions requerien grans ports i drassanes: instal·lacions i infraestructures que no existien a la vila.

En segon lloc, la fàbrica de lones i els tallers que vivien de l'activitat de vela van patir fortes crisis. Can Xala, per tal d'adaptar-se al nou context, va fer una inversió específica en màquines de vapor per optimitzar la seva producció de veles. Malgrat els esforços, els avenços tecnològics van transformar tot el sistema industrial i la demanda del producte que oferien va disminuir dràsticament. Així va ser com la revolució industrial va comportar la desaparició de les empreses que al seu dia van ser motor de l'economia local.

Finalment, la construcció del ferrocarril, el 1848, va transformar el litoral de bona part del Maresme. Aquesta infraestructura va tenir un fort impacte, tant paisatgístic com social. La connexió entre Barcelona i Mataró va suposar un impuls important per a la mobilitat. Tot i això, la línia ferroviària va crear una barrera que dificultava l'accés còmode al mar i limitava el desenvolupament i la sostenibilitat de l'activitat pesquera i de la indústria naviliera, que ja es trobaven en una situació crítica. L'arribada del carrilet, per tant, va complicar l'adaptació del sector marítim a les necessitats del moment.

EL PRESENT

Al Masnou, actualment, hi resideixen 24.500 persones, amb una renda per càpita un 17,5% per sobre de la mitjana catalana i, també, per sobre de la mitjana comarcal. D'altra banda, l'índex d'atur és el més baix de la seva història recent (7,8%). Per tot plegat, les dades socioeconòmiques mostren un clima favorable per a les persones que habiten el municipi.

Pel que fa al producte interior brut de la vila, es construeix, de manera predominant, a partir del sector serveis, en consonància amb altres àmbits territorials, com el Maresme o Catalunya. A més, el conjunt d'activitats del Masnou té la capacitat de generar un valor afegit brut anual de 250 milions d'euros. Per tant, les empreses censades al municipi contribueixen al desenvolupament local i, de manera agregada, mostren símptomes de competitivitat.

Taula 1. Composició del producte interior brut al Masnou (2022)

	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis
El Masnou	0,5%	17,2%	5,5%	76,8%
Maresme	1,6%	14,5%	5,4%	78,5%
Catalunya	0,8%	19,0%	4,6%	75,6%

Font: Institut d'Estadística de Catalunya.

Si se centra el focus, s'observa que el Masnou té 2.100 empreses (que correspon a 87 empreses per cada 1.000 habitants) el 61% de les quals són de serveis.

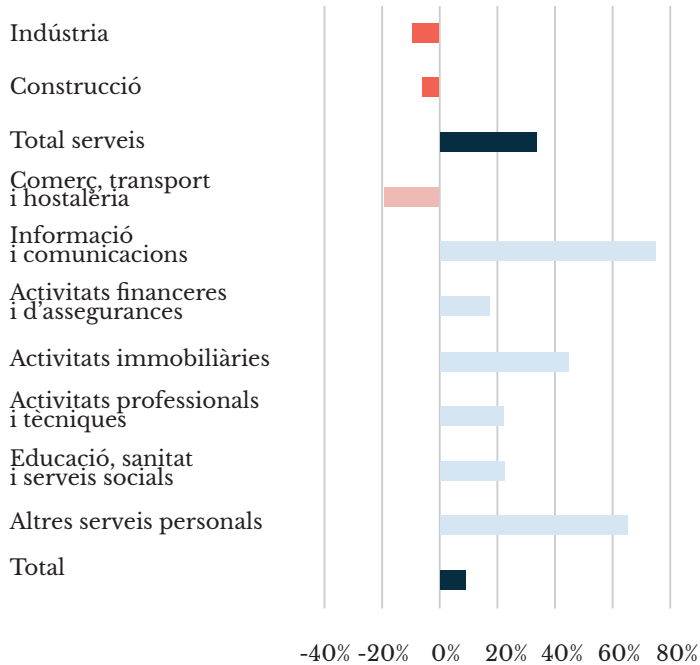
Taula 2. Empreses censades al Masnou (2024)

	Empreses
Indústria	85
Construcció	211
Comerç, transport i hostaleria	532
Informació i comunicacions	70

Activitats financeres i d'assegurances	61
Activitats immobiliàries	177
Activitats professionals i tècniques	487
Educació, sanitat i serveis socials	260
Altres serveis personals	243
Total	2.126

Font: Institut Nacional d'Estadística.

Gràfic 1. Variació de l'activitat empresarial al Masnou (2014-2024)



Font: Institut Nacional d'Estadística

En el període 2014-2024, a més, el sector terciari ha incrementat el 34% el nombre d'activitats, amb un augment rellevant d'empreses de serveis personals (+65%) i, en contrapartida, amb una disminució de les activitats de comerç, transport i hostaleria (-19%); tot plegat en consonància amb la resta del territori català. El sector serveis s'ha erigit, doncs, com un motor de l'economia amb capacitat d'atraure inversions i de generar llocs de treball i valor afegit.

Pel que fa al sector secundari, ha seguit perdent pes. Així, la variació al Masnou en la darrera dècada ha estat del -10%. Tanmateix, les empreses industrials del municipi segueixen tenint una capacitat elevada de generar llocs de treball. A tall d'exemple, el 2024, el 25% de contractes anuals del Masnou es va donar a les indústries manufactureres.

El món empresarial busca constantment aprofitar els elements disponibles per desenvolupar la seva activitat. Aquests mitjans inclouen la terra, el treball, el capital i la tecnologia; al Masnou, es reuneixen tots aquests factors. La seva posició geogràfica estratègica, la proximitat a Barcelona i una xarxa de comunicacions excel·lent han convertit aquest municipi en un punt atractiu per a l'arribada de capital inversor.

Històricament, el Masnou ha estat seu d'empreses emblemàtiques que hi han deixat empremta, com la fàbrica de gènere de punt del carrer d'Adra, les dues bòbiles, Can Xala, Cal Soberano, Colonial Sedalines El Pino, Les Sedes, Can n'Humet, la fàbrica de vidre, els Laboratoris Cusí, les destil·leries Campeny o la DOGI, entre d'altres.

Algunes d'aquestes empreses ja no hi són, però moltes altres continuen actives, mantenen una gran competitivitat i són exportadores dels seus productes —i del nom del Masnou— a la resta del món.

A part d'aquestes empreses, actualment, el teixit productiu del Masnou disposa de trets singulars que li confereixen una identitat pròpia. D'una banda, el port esportiu genera una important cadena de valor amb un impacte econòmic molt positiu. A aquest actiu, s'hi



Treballadors de Gaseosas Fernández, una petita fàbrica de begudes carbòniques situada al Masnou, l'any 1964. Autor: Quirse (Josep Fortea). AMM, 18925.

suma un teixit de restauració diversificat i dinàmic, amb propostes gastronòmiques i d'oci que converteixen la primera línia de mar en un espai de referència.

De l'altra, pel que fa al teixit comercial i de serveis, el Masnou compta amb una densitat d'establiments (9,8 establiments per cada 1.000 habitants) semblant a la mitjana comarcal (10 establiments per cada 1.000 habitants) i amb una àmplia varietat de comerços que cobreixen les necessitats tant dels residents com dels visitants.

Aquesta oferta es caracteritza per la proximitat, la qualitat i la diversitat, amb negocis que van des del comerç tradicional fins a serveis moderns adaptats a les noves demandes del mercat. A més, l'associacionisme

comercial i les iniciatives per dinamitzar l'economia local, com fires i campanyes promocionals, contribueixen a enfortir aquest sector.

Cal mencionar, també, el viver d'empreses de la Casa del Marquès, un espai municipal que acull projectes innovadors en àmbits com la digitalització, la consultoria o l'entorn d'Internet, i que fomenta la incubació d'idees i impulsa l'emprenedoria de qualitat al Baix Maresme.

Amb tot, al Masnou s'hi duen a terme, diàriament, múltiples iniciatives empresarials que donen feina a milers de persones cada dia, amb un teixit productiu diversificat que actua com a motor de desenvolupament local.

Tot i aquesta dinàmica, el municipi afronta reptes importants que cal abordar per garantir un creixement econòmic sostenible i competitiu en un context de transformacions globals.

EL FUTUR

L'economia del Masnou del futur serà pròspera sempre que tingui un impacte positiu en l'ocupació i la sostenibilitat ambiental. Perquè això passi, les empreses hauran de ser competitives i, a la vegada, hauran de regir-se per valors respectuosos amb les persones i el medi ambient.

A aquest efecte, un dels desafiaments principals és l'atracció de capital per impulsar projectes innovadors i dinamitzar l'economia local. Això passa per promoció el Masnou com un espai atractiu per a empreses i persones emprenedores, i posar en valor factors com la proximitat a Barcelona, una qualitat de vida excel·lent i una xarxa d'infraestructures ben desenvolupada. Aquests elements han de servir com a pols d'atracció per a inversions que afavoreixin la creació de riquesa i ocupació.

La millora de la productivitat i la competitivitat és igualment fonamental. Cal prioritzar la formació i capacitat dels treballadors, així com fomentar la incorporació de tecnologies avançades i la digitalització en tots els sectors econòmics. Aquest esforç ha d'anar acompanyat de l'accés a recursos d'innovació i investigació que permetin a les empreses locals adaptar-se a un mercat globalitzat i altament exigent. Només així serà possible mantenir i ampliar les oportunitats econòmiques del municipi.

El context actual, marcat per transformacions com la digitalització, la globalització i l'emergència climàtica, exigeix una gran capacitat d'adaptació. El Masnou ha de preparar-se per als nous models de treball, fomentar economies més circulars i promoure l'ús d'energies renovables. Alhora, cal ser sensible a les necessitats canviants de la societat i del mercat, i impulsar polítiques que permetin respondre amb eficàcia als desafiaments del moment.



Tram reurbanitzat del carrer de Rafael Casanova, al nucli antic.

La sostenibilitat emergeix com un repte de primer ordre. El desenvolupament econòmic s'ha de compatibilitzar amb la preservació del medi ambient i la lluita contra el canvi climàtic. Això requereix promoure models empresarials que integrin criteris ambientals, reduir emissions de carboni, millorar la gestió de residus i aplicar mesures urbanístiques que prioritzin l'eficiència energètica i el respecte pels espais naturals.

És igualment essencial estimular iniciatives que generin valor afegit en termes econòmics, socials i culturals. Això implica apostar per sectors emergents com les indústries creatives i tecnològiques, així com fomentar projectes que reforcin la identitat i el patrimoni local, i que facin del Masnou un referent d'innovació i qualitat.

Finalment, la creació de llocs de treball de qualitat és un objectiu prioritari. Garantir ocupació estable i ben remunerada és clau per millorar el benestar de la ciutadania. Per aconseguir-ho, cal potenciar sectors amb alt potencial de creixement, assegurar condicions laborals dignes i promoure una formació continuada que prepari els treballadors per a les necessitats del futur. Una estratègia ben orientada en aquest sentit permetrà consolidar un model econòmic resilient i inclusiu.

CANDELA CALLE RODRÍGUEZ

Directora de la Regió Sanitària
a Barcelona Metropolitana Nord
i directora dels Serveis Territorials
de Salut a la Regió

EL MASNOU CELEBRA AQUEST ANY, AMB GRAN ENTUSIASME, EL SEU DOS-CENTS ANIVERSARI, UNA DATA MEMORABLE. Aquesta commemoració no només honora el passat del Masnou, sinó que també mira cap al futur, i reforça la seva identitat com un poble en desenvolupament continu. Fa anys que la localitat té un gran apogeu i atrau moltes persones dels centres urbans, cosa que ha fet que el poble hagi crescut considerablement. Per això, una de les preocupacions que hem de tenir és com millorar la localitat perquè sigui un exemple de cultura, higiene i bellesa per oferir els millors serveis a la població. El Masnou, un petit poble de pescadors, ha sabut evolucionar al llarg dels segles, i ha mantingut la seva essència costanera mentre s'ha modernitzat.

Podem dir que el Masnou ho té tot: mar, muntanya, platja, serveis de qualitat i bon clima. Contemplar el mar és agradable i refrescant, la seva immensitat blava suposa un espectacle fascinant. Per a mi, el mar té un efecte regenerador sobre l'organisme i s'acompanya d'una acció balsàmica per a la ment. I la muntanya transmet sensació de llibertat i et fa sentir que formes part d'un tot i, quan hi camines, et van deixant empremta i càrrega de bona energia a la motxilla. Tant el mar com la muntanya ens recorden com de petit és l'ésser humà i ens fan reflexionar sobre tot el que tenim i sobre les coses bones que arriben a les nostres vides.

Aquest poble té una història rica, un entorn natural privilegiat i ofereix una combinació única de modernitat, tradició i arrels en la cultura i la història.

EL SISTEMA SANITARI AL MASNOU

El sistema de salut al Masnou, que és l'àmbit professional en què jo em moc, està ben desenvolupat i proporciona una àmplia varietat de serveis sanitaris als seus residents. El municipi compta amb dos centres d'atenció primària (CAP Masnou i CAP Ocata), que ofereixen consultes mèdiques de medicina general, pediatria, atenció a la salut mental, ASSIR i serveis d'infermeria. A més, tenen el suport del CUAP de Badalona, l'Hospital dels Germans



Inauguració de l'Espai Cívic i Veïnal d'Ocata, l'any 2023.

Trias i Pujol, i l'Hospital de Mataró, així com centres d'atenció intermedis i residències de gent gran i de persones amb discapacitat.

La promoció de la salut és una prioritat al Masnou, amb programes de prevenció de malalties i promoció d'hàbits de vida saludables que s'ofereixen amb regularitat a la comunitat. I també podem dir que el Masnou cuida els més vulnerables i té associacions de malalts i de gent gran.

ASSOCIACIONISME I INCLUSIÓ SOCIAL

El teixit associatiu al Masnou és molt actiu i divers. Hi ha nombroses associacions culturals, esportives i de suport a causes socials, que participen en la dinamització

de la vida local i el foment de la integració social. Aquestes associacions se centren en àrees variades, com l'art, la música, l'esport, i el benestar social, i són fonamentals per a la cohesió de la comunitat.

En termes de suport a les persones més vulnerables, el Masnou compta amb una sèrie d'iniciatives municipals i col·laboracions amb organitzacions no governamentals per proporcionar assistència als sectors més desfavorits. Hi ha programes de suport a la infància i a les famílies en situació de risc, serveis per a gent gran, i assistència a persones amb discapacitat. A més, ofereix suport a través del banc d'aliments per a aquells que ho necessiten.

Particularment destacable és l'esforç de l'Ajuntament i de les organitzacions locals per atendre les persones que es troben en situació d'exclusió social. Tots ofereixen



Tram del carrer de l'Uruguai, convertit en zona de vianants i integrat a l'espai públic adjacent als jardins dels Països Catalans.

serveis d'atenció personalitzada i programes d'inserció laboral per ajudar les persones a millorar la seva situació i fomentar la integració en la societat.

Considero que el Masnou és un municipi que té una vida cultural rica que té impacte en la millora de la salut i la qualitat de vida, i es dedica de manera compromesa al benestar de tota la ciutadania, enfortint la comunitat a través de la seva dedicació a la cura i la solidaritat. Això, juntament amb els seus esforços continus per millorar els serveis de salut i atenció, reflecteix un lloc que veritablement es preocupa pel benestar dels seus habitants.

LA MEVA ARRIBADA AL MASNOU

Fa anys vam decidir amb el meu marit, l'Enrique, començar una nova vida en parella al Masnou. Buscàvem una millor qualitat de vida. Veníem de Barcelona, i buscàvem una ciutat petita on poder construir una família. Aquí vam tenir els nostres fills, que ara que són grans també han decidit seguir vivint al poble. Hem gaudit tota la família de l'entorn privilegiat del Masnou: de la proximitat del mar i de les muntanyes.

La integració al poble va ser molt fàcil, tant per als nens com per a nosaltres. Sempre ens ha agradat participar i col·laborar amb el municipi en diferents actes i en la Taula de Salut. Els caps de setmana eren una celebració de vida en la comunitat, i participàvem en festes locals, mercats, activitats culturals i altres activitats que reforçaven la família. Participar en aquestes activitats ens permetia conèixer més a fons les tradicions locals i també va contribuir a enfortir els llaços amb els veïns i els amics. També hem format part de la cultura i dels comitès locals per a la promoció d'activitats culturals i activitats per promocionar la salut.

Aquí al Masnou hi tenim la nostra llar. Aquí va morir el meu marit i el meu pare i em vaig sentir acompanyada en tot moment. La gent va ser amable i propera. Aquest lloc i la calidesa de la seva gent atresoren una vida tranquil·la, però connectada amb la natura, i he descobert que

el veritable significat de la vida i de la comunitat és el que es fa cada dia amb qualsevol petit acte d'amabilitat i gratitud. Em sento agraïda al Masnou i a la seva gent.

UN POBLE AMB VALORS

En un món cada vegada més interconnectat i complex, s'ha de sumar i treballar de manera conjunta, per fomentar la col·laboració entre les diverses parts interessades (ajuntament, empreses i ciutadania). D'això en diem valors compartits. Aquests valors actuen com un pont que uneix individus, organitzacions i comunitats al voltant d'objectius comuns i fomenten un ambient de cooperació en què tots podem participar. Els valors compartits són clau en les comunitats locals, perquè afavoreixen el respecte, la col·laboració i la participació. A diferència dels valors individuals, que són subjectius i varien de persona a persona, els valors compartits creen una base comuna que pot ser utilitzada per guiar les decisions i les accions d'un grup. La importància dels valors compartits rau a fomentar la col·laboració entre diferents institucions i grups.

Moltes institucions estan adoptant el concepte de valors compartits com a part de la seva estratègia de responsabilitat social corporativa (RSC). Aquests valors no només milloren la reputació de les institucions, sinó que també obren noves oportunitats de mercat. Per exemple, programes de voluntariat que involucren les persones en la construcció d'espais públics i poden millorar la qualitat de vida de tota la comunitat. Els líders han d'actuar com a models, han de reflectir els valors en les seves accions i decisions. Aquest comportament pot inspirar els altres a seguir el seu exemple i a adoptar els valors en la seva pròpia pràctica. Els valors són un component essencial per construir relacions sòlides i efectives entre persones i institucions. Cultivar aquests valors no només beneficia les institucions o les comunitats, sinó que també contribueix al benestar general de la societat.

El Masnou és una localitat que té valors compartits, perquè fomenta el benestar integral, utilitza l'educació

i la socialització per contribuir al desenvolupament i al creixement personal i col·lectiu de les persones, té una comunicació transparent, promou l'activitat física i l'esport, i garanteix un diàleg obert des de la igualtat de relacions. Promou i fomenta la col·laboració entre les institucions, les administracions públiques i la ciutadania, i crea espais de reflexió i acció sobre el model de societat que volem.

Podem dir que l'Ajuntament del Masnou fa polítiques per a la ciutadania i amb la ciutadania, i ha sabut alinear els valors compartits amb els valors individuals de les persones. La ciutadania ha d'exercir també aquests valors amb la pràctica d'hàbits de vida saludable: dieta, exercici físic i intel·lectual, i cuidant l'entorn.

IMPACTE DE LA PANDÈMIA I LA RECUPERACIÓ DEL SISTEMA

El Masnou forma part del sector sanitari Barcelonès Nord i Maresme, a la Regió Sanitària Barcelona Metropolitana Nord, la més gran de Catalunya, amb 2,7 milions d'habitants, de la qual jo tinc el privilegi de ser la gerent en aquests moments.

El mes de febrer de 2020 es detectava a Catalunya el primer cas de covid-19.

L'11 de març de 2020 l'OMS declarava la situació de pandèmia. El nombre de casos creixia ràpidament arreu del món, fins que, a principis d'abril, la pressió assistencial va arribar al nivell màxim a Catalunya, amb el nombre màxim de persones ingressades a l'UCI per covid-19. Les diferents onades de la pandèmia van condicionar la situació del sistema de salut en aquell període. Es van posar en marxa accions per a la contenció de la pandèmia, com les campanyes de vacunació o l'atenció a les persones afectades de covid. En aquell període es va prioritzar la salut mental, amb accions com l'aprovació del Pla de prevenció del suïcidi o la millora de l'atenció infantojuvenil. També es va reforçar l'atenció primària, amb un increment important de les plantilles i la incorporació als equips de nous perfils professionals, com ara

referents de benestar emocional o dietistes nutricionistes, que permetien impulsar el vessant comunitari.

Al Masnou es va viure la pandèmia com en altres localitats, amb molta por i amb molta dedicació i solidaritat per part de tothom, amb un objectiu comú: ajudar, acompanyar i cuidar la ciutadania. Va ser important recuperar l'activitat de salut, especialment el diagnòstic de patologies que no eren covid. En l'àmbit social, l'impacte de la pandèmia feia preveure l'empitjorament de les condicions de vida de la població i l'augment de col·lectius en situació de vulnerabilitat, amb els efectes que aquest fet tindria sobre la seva salut.

EL MASNOU, COMPROMÈS AMB LA SALUT I L'AGENDA

L'Ajuntament té un paper cabdal en la promoció i el manteniment de la salut de la comunitat, juntament amb el Departament de Salut Comunitària, que, a través de diverses funcions i programes, s'encarrega d'implementar polítiques que afecten directament el benestar de la ciutadania.

La millora de la salut de la població requereix l'abordatge de les desigualtats, com per exemple el gènere, l'edat o la classe social, per poder aplicar polítiques més específiques i efectives. La salut requereix incorporar la promoció de la vida independent i autònoma de les persones, perquè puguin decidir sobre com viure la vida i com morir. Cal promoure l'empoderament i recuperar la corresponsabilitat, i per això hem de treballar l'Agenda 2030 i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).

L'Agenda 2030 i els ODS són un pla d'acció a favor de les persones, el planeta i la prosperitat. Busquen enfortir la pau universal i erradicar la pobresa en totes les seves formes i dimensions, i són el desafiament mundial més gran i un requisit indispensable per al desenvolupament sostenible. Els disset ODS són objectius universals i integradors i guien la implementació de l'Agenda 2030 de les Nacions Unides per al Desenvolupament Sostenible, aprovada el 2015. Aborden temàti-

ques com la pobresa, la fam, la pau, la salut, l'educació, les desigualtats, la inclusió, la prosperitat econòmica, la protecció del planeta, la lluita contra el canvi climàtic, les ciutats i els territoris, l'energia, el consum i la producció sostenibles, i la governança.

Al Masnou estem compromesos amb l'Agenda 2030 per avançar cap una localitat més sostenible i resilient, amb mesures concretes com les següents:

- El Pla municipal de prevenció de les drogodependències (2010), que s'ha anat actualitzat periòdicament fins a arribar a l'actual Pla municipal de prevenció i atenció a les conductes addictives. S'organitzen tallers diversos de prevenció en centres educatius, tant de primària com secundària.

- La *Guia de la salut del Masnou* (2011), que fa difusió dels serveis de salut de la localitat i també inclou recomanacions per a una bona salut.

- El projecte El Masnou cardioprotegit (2017), gràcies al qual s'han instal·lat desfibril·ladors en diferents equipaments del poble i s'ha ofert formació per fer-ne ús.

- El programa Entorn sense fum (2018-2019), als centres educatius del municipi.

- La Taula de Salut Mental del Masnou, Alella i Teià (2018), amb l'objectiu de disposar d'un espai de treball conjunt per promoure l'atenció integral, optimitzar els recursos del territori i treballar per oferir més solucions en aquest àmbit. Aquesta Taula està integrada pels consistoris d'aquests tres pobles, professionals, entitats i organismes d'altres administracions.

- Celebració de la Setmana de la Salut (2018), que commemora el Dia Mundial de la Salut.

- Constitució de la Taula de Salut Comunitària (2020), de la qual formo part. L'objectiu d'aquesta Taula és reunir talent i voluntats i crear una xarxa de col·laboració que millori la salut i el benestar dels veïns i veïnes del Masnou. Aquesta Taula representa un espai de diàleg sobre les necessitats de la comunitat en l'àmbit de la salut per abordar-les en conjunt. Des de l'inici, aquesta

Taula s'ha anat adaptant a les diferents situacions i reptes, i va ser una peça clau d'assessorament durant la pandèmia.

- La prohibició de fumar a les dues platges del Masnou, que va arribar amb la modificació de l'Ordenança municipal de civisme i convivència aprovada al Ple del febrer de 2023.

- Col·laboració amb el Banc de Sang i Teixits per a les campanyes de donació de sang.

- Col·laboració amb les entitats de salut del municipi (Esquima, Disma, Afibromare, Teamar, Fundació Maresme).

- Formació d'un grup de dol en col·laboració amb l'Associació Pobles que Cuiden, grup atès per professionals focalitzat a promoure l'atenció al dol.

- El projecte El Masnou cuida (anteriorment Radars) per paliar la soledat no volguda de la gent gran.

- Gestió des dels Serveis Socials dels grups de suport i ajuda mútua per a persones cuidadores no professionals.

- Pla de salut del Masnou, que es troba en la primera fase, que correspon a l'anàlisi de la situació de salut, que deriva cap a la segona fase: el pla d'acció.

REFLEXIONS DE FUTUR

La salut és un dret humà, individual i social amb repercussions importants en l'economia. Una població sana és la que permet que les persones visquin la seva vida en tot el seu potencial, en un entorn adequat. El benestar no es focalitza únicament en l'estat físic de la persona, sinó que també té en compte com se sent i es percep a si mateixa, com és capaç de responsabilitzar-se de la seva cura i de gaudir en la comunitat on viu, cosa que fomenta el benestar psicoemocional.

Els problemes de salut més prevalents de la població assignada de l'EAP el Masnou i Ocata són: alteracions del metabolisme lipídic, hipertensió arterial no complicada, trastorns d'ansietat/angoixa i estat ansiós, obesitat i rinitis al·lèrgica, entre d'altres. I si analitzem els problemes més prevalents d'Ocata i Teià, no canvien gaire, però, en



Espai Llum d'Estels al Cementiri, un lloc de dol i record per a les pèrdues gestants o d'infants acabats de néixer.

primer lloc, se situa l'ansietat/angoixa i estat ansiós i el segueixen les alteracions del metabolisme lipídic i hipertensió arterial no complicada, entre d'altres.

Ens hem de preocupar pels problemes de salut de la població i treballar amb diferents entitats per abordar-los. En el context actual, tal com reflecteixen en les dades epidemiològiques del Masnou i Ocata, la salut mental és un dels elements clau que hem de treballar tots plegats, unint esforços i recursos. Els professionals de la salut i els voluntaris són el millor capital amb què podem comptar al Masnou per afrontar els reptes de futur. Treballar en l'àmbit de la salut comunitària és un compromís que ha d'adquirir tothom: Administració, professionals i el conjunt de la ciutadania.

En un entorn de grans reptes socials, econòmics i polítics, el Masnou ha de treballar per l'emergència cli-

màtica, la contaminació atmosfèrica, l'envelliment de la població, la promoció d'hàbits saludables, la fragilitat, la discapacitat i les malalties cròniques. Però no ho pot fer sol. Necessita el compromís, la col·laboració i la implicació de tota la ciutadania. La implicació de la ciutadania posa en valor que entre tots podem fer un sistema sostenible des del punt de vista econòmic, mediambiental i social.

Tenim el privilegi de comptar amb un dels sistemes de salut més bons del món, amb uns resultats excel·lents, amb una supervivència de les millors del món, només superada pel Japó, i amb professionals de prestigi internacional. Ara tenim un gran repte i entre tots els agents del sistema hem d'aconseguir alinear-nos amb els objectius. El Masnou i la seva població disposen de tots els elements per poder aconseguir-ho. Som-hi!

ELISABET GOULA SARDÀ

Cap del Servei de Debats al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB)

QUIN PAPER POT TENIR LA CULTURA EN EL FUTUR DEL MASNOU? Podria, la cultura, tan àmpliament com vulguem interpretar aquesta paraula, ser un element de transformació del municipi els propers anys? M'agradaria en aquest text presentar algunes idees que podrien, tant de bo, ajudar a obrir la reflexió sobre quin podria ser l'espai de la cultura en el futur d'aquest poble. Per començar, voldria posar en relleu que, quan ens trobem davant d'una pregunta com aquesta, la primera reacció és sortir a defensar en termes generals la importància de la cultura per al benestar de qualsevol societat, perquè, malauradament, a dia d'avui encara tenim molt poc consens col·lectiu sobre aquesta qüestió. De fet, l'experiència de les darreres dècades és que en la nostra societat es tendeix a considerar la cultura com un bé per celebrar, però fàcilment sacrificable quan les coses van mal dades, tal com s'ha demostrat en els diferents contextos de crisi, en què la inversió en cultura ha estat de les primeres a rebre. I això diu molt de la idea que tenim del paper que la cultura hauria d'ocupar en la nostra societat. Fent una mirada ràpida enrere, podem recordar les retallades dràstiques en el sector cultural com a conseqüència de la crisi del 2008, que van suposar un cop sense precedents per a tot el teixit cultural català i de les quals, en molts casos, a dia d'avui, encara no ens hem acabat de recuperar. D'aquí la necessitat de reivindicar d'entrada que la cultura és un bé indispensable, perquè encara queda molt camí per córrer perquè la cultura ocupi el lloc que es mereix, i també perquè sabem que l'espai guanyat amb l'esforç de molts anys es pot perdre d'un dia per l'altre. Ens cal, doncs, i aquest seria el primer punt de partida d'aquest text, un consens com a societat sobre la importància de la cultura, deixar de considerar-la un bé afegit quan la resta de coses funcionen i partir de la idea que, en realitat, és ben al contrari: la cultura és causa i no conseqüència del benestar. Així doncs, em disculpo anticipadament si començo aquest text fent una reflexió sobre per què la cultura és important, abans d'entrar en com podria ser d'important per al Masnou.

La dificultat de reconèixer la centralitat que hauria de tenir la cultura en tota societat es troba en un aspecte que surt ràpidament a la conversa quan abordem aquesta qüestió i és la seva suposada inutilitat. En una societat pragmàtica com la nostra, que ha posat el valor econòmic al centre, sembla que la cultura no serveixi per a res concret i, com que els seus beneficis són intangibles, això la situa ràpidament a la cua d'altres serveis i sectors que es consideren més útils i prioritaris. Sovint, el primer

que sentim a dir quan intentem reivindicar la importància de la cultura és que no salva vides. I el que m'agradaria defensar en aquest text és que sí, que la cultura salva i ha salvat moltes vides, i, de fet, ho fa cada dia.

Així doncs, començaré, molt breument, pel principi: la cultura és un dret universal, reconegut a l'article 27 de la Declaració dels Drets Humans. Quan parlem de cultura ens referim a quelcom que les Nacions Unides ja va definir com a imprescindible i fonamental per a la



El Pla local de foment de la lectura reforça iniciatives com la Diada de Sant Jordi per impulsar l'hàbit lector al municipi.

dignitat de les persones i de les comunitats. Gaudir de la cultura (i això inclou la llengua, el patrimoni i totes les formes d'expressió de la identitat col·lectiva) és un dret que tota societat hauria de posar al centre per al seu benestar i que tot govern s'hauria de preocupar de protegir i finançar adequadament. Quan diem que la cultura incideix en el benestar d'una comunitat ens referim al fet que l'accés universal a la cultura té un efecte directe, per exemple, en la qualitat de vida i en la salut mental, que és un vector d'activitat econòmica i que contribueix a la reducció de les desigualtats i de la pobresa. Tot i que les dades no sempre són fàcils d'equiparar, els països amb més inversió cultural (els països escandinaus, França o el Canadà, per citar els més coneguts) es troben també entre els que tenen índexs de benestar més elevats. I, si fem la reflexió a la inversa, també trobarem que, als països on la cultura és un dret negat i inaccessible, la qualitat de vida i el benestar cauen dràsticament. Tot això fa que les Nacions Unides hagin inclòs la cultura com una eina clau per assolir els Objectius de Desenvolupament Sostenible per la seva importància en el benestar social, el desenvolupament econòmic i l'equitat. Per tant, només fent un cop d'ull a les dades disponibles, de seguida podem saber que la cultura és un sector ben útil en la millora de les nostres societats.

Però no m'agradaria reduir la utilitat de la cultura al que ens diuen les dades. Això, de fet, és només una manera de quantificar-ne el valor en un món que ens demana que tot sigui quantificable. El filòsof italià Nuccio Ordine ja va explicar molt bé en el seu llibre *La utilidad de lo inútil* que el valor de la cultura, les arts i les humanitats no té un caràcter pragmàtic. És cert que la societat occidental moderna ha posat al centre tot allò que té un valor econòmic o una utilitat directa per generar capital, i la cultura, d'entrada, no encaixa en aquest perfil, si la considerem més enllà de la indústria de l'oci i de l'entreteniment (un àmbit que sí que genera molts rèdits, però que no deixa de ser una manera molt limitada de considerar la cultura). Si abordem la idea de cultura des d'un punt de vista més ampli, entesa com

el conjunt de sabers transmesos i acumulats al llarg del temps a través de disciplines humanístiques com la filosofia, la literatura i les arts, trobarem que el seu sentit es troba en dues dimensions que es retroalimenten: la individual i la col·lectiva. La cultura i les humanitats tenen la capacitat d'ampliar allò que com a individus podem saber, pensar i imaginar. Amplien les nostres fronteres del que és possible entendre, la nostra imatge del món i de la vida, i, d'aquesta manera, són un motor poderós per generar sentit. La filòsofa Marina Garcés explica que els éssers humans som éssers desencaixats, vivim sempre en una distància entre nosaltres i el món que només la cultura ens ajuda a salvar. Des d'aquest punt de vista, la cultura seria una eina fonamental per entendre i explicar qui som, tant individualment com col·lectivament. I aquesta seria la segona dimensió del sentit de la cultura, perquè el que fa la cultura és obrir una conversa que és col·lectiva (i aquí segueixo citant el pensament de Garcés), que passa més enllà de nosaltres mateixos, que ens connecta amb la societat i que també ens permet dialogar amb els qui ens han precedit. Com deia l'escriptora Jeanette Winterson, tenir accés a la cultura justament ens permet veure que no estem sols ni isolats, que podem connectar amb aquestes altres veus que ens recorden la nostra dimensió humana i ens permeten ampliar la perspectiva de la nostra vida individual. Aquesta idea de la cultura com a conversa col·lectiva, en permanent ebullició, posa sobre la taula una de les seves funcions principals: la capacitat per generar pensament crític. Perquè aquesta conversa col·lectiva ens permet situar-nos individualment en relació amb els debats que tenen lloc en la nostra societat i perquè és en l'espai que genera aquesta conversa on és possible obrir camins de transformació, d'entesa o de conflicte, de resistència, de memòria, de continuïtat o de trencament, en definitiva, espais on, com a societat, podem parlar de què volem ser i cap a on volem anar. Això vol dir que l'espai que s'obre amb un debat cultural ric és forçosament també un espai en què el dissens i la confrontació són possibles. No hauríem de limitar la

cultura a una celebració dels sentits o a una confirmació de les idees i dels valors que socialment prevalen, sinó que l'espai cultural hauria de ser també un espai de risc i d'innovació, un lloc on fer trontollar les idees preconcebudes per tornar-les a pensar d'una manera diferent.

Si aquest és el valor de la cultura de manera intemporal, m'agradaria posar ara l'accent en el moment actual. Forma part de viure el present la sensació d'incertesa i les dificultats per imaginar el futur, però crec que podem afirmar que avui aquesta incertesa es viu amb una força especial. Els darrers anys s'han desencadenat una sèrie de processos i de transformacions que qüestionen el món tal com s'havia viscut el darrer segle, almenys en els països occidentals, i que fan que cada vegada tinguem més dificultats per imaginar un futur millor per a les properes generacions. Parlem de transformacions que són complexes i estan interconnectades, però voldria destacar-ne tres que crec que són les que tenen més rellevància, a risc de semblar que simplifico excessivament.

La primera d'aquestes transformacions és el trencament del consens democràtic sorgit després de la Segona Guerra Mundial per l'auge de discursos autoritaris que posen per davant una suposada idea de seguretat, a canvi de fragilitzar o directament sacrificar els drets i llibertats adquirits. No cal posar-ne gaires exemples, és evident que aquesta tendència avui ocupa el govern del país més ric del món, però es troba també present a tot Europa i a la resta de continents, amb variants més o menys radicals, però totes amb un suport creixent. Les formes d'aquests nous autoritarismes són diverses, però totes apunten a qüestions que afecten directament la idea d'igualtat i en general posen en qüestió la concepció que l'Estat hauria de tenir un efecte de mitigació i compensació de les desigualtats que el sistema genera, siguin per qüestió d'origen, de gènere o de classe. Aquesta crisi democràtica genera una incertesa greu sobre la possibilitat que en el futur visquem en un sistema polític que protegeixi tothom de la mateixa manera i que, en general, l'estat del benestar que hem conegut les darreres dècades pugui mantenir-se i, ja no diguem, millorar-se.

La segona transformació que afecta la nostra idea de futur és l'emergència climàtica global. Des de fa anys estem veient els efectes devastadors de l'impacte que l'acció humana té al planeta i ara, especialment des de la pandèmia de la covid, ja comencem a veure com això ens posa en perill directament a nosaltres. El 2024 per primera vegada el planeta ha arribat a la xifra d'un escalfament superior a 1,5 °C, la frontera que ja fa anys els científics van fixar com a límit per no arribar a un punt sense retorn en la lluita climàtica. Entrem, doncs, en terreny desconegut. Els fenòmens climàtics extrems es multipliquen i els psicòlegs ja han descrit el concepte d'ecoansietat com un dels trastorns que més afecten les generacions més joves. Ja sigui per acció o per inacció, el planeta i la nostra manera de viure canviaran les properes dècades. Pensar com hem d'abordar aquest nou context global és un dels reptes col·lectius principals que tenim.

Finalment, la tercera transformació que m'agradaria posar en relleu és la científica i tecnològica. Des de l'inici de segle hem viscut una sèrie de revolucions que han tingut un impacte radical en la nostra manera de viure i, en aquest àmbit, l'acceleració de les comunicacions ha ocupat un paper protagonista. Internet, l'accés il·limitat a la informació i les xarxes socials són, sens dubte, canvis tecnològics de primer ordre que han arribat amb una velocitat que amb prou feines hem tingut temps de valorar com a societat, i encara menys de decidir col·lectivament quin paper volem que tinguin en la nostra vida. Avui ens trobem a les portes d'un nou gran salt amb el desenvolupament de la intel·ligència artificial. Tot i que els debats sobre aquesta qüestió plantegen escenaris diversos, no hi ha dubtes que les noves aplicacions d'IA i les que queden per venir tindran un impacte profund en l'àmbit social, econòmic, en el mercat laboral i en el món de les comunicacions. Aquestes noves eines, si bé poden tenir un ús important i positiu en molts àmbits, necessiten una regulació nova que preservi la intimitat i els drets de les persones. El monopoli d'aquest sector de les comunicacions tecnològiques per part d'algunes empreses, la velocitat amb què s'introdueixen els canvis



La sala d'exposicions de l'Espai Casinet.



L'Espai Escènic Iago Pericot es troba a Ca n'Humet.



Un dels tants espectacles que ha acollit l'Espai Escènic.

i les dificultats per dur a terme un debat col·lectiu calmat sobre el seu impacte obren qüestions urgents sobre el nostre futur en aquest terreny.

Si he posat l'accent en aquestes transformacions és perquè crec que avui generen una sensació d'incertesa i de vulnerabilitat que és característica del nostre temps. En aquest context, els imaginaris de futur es tornen dis-tòpics i això retroalimenta una sensació de por i angouxa que és terreny adobat per als discursos d'odi, la dema-gògia i l'extremisme. La confiança que aquesta polícrisi pugui governar-se des d'un sistema democràtic ha caigut els darrers anys entre els més joves: en una enquesta de l'Open Society Foundations del 2023 es mostrava que globalment el 42% dels menors de 36 anys creuen que una dictadura militar és una millor forma de govern i un 35% preferiria viure en un règim civil però autoritari. Aquesta situació reforça encara més la necessitat que tenim de cultura. En aquest moment de desemparament i de fragilitat, seguir i ampliar la conversa col·lectiva sobre qui volem ser com a societat és més important que mai, i és imprescindible, també, obrir imaginaris del futur nous i inspiradors, que posin el focus en la nostra condi-ció humana. Per poder canviar les coses, primer ens cal poder-ho imaginar i, en això, la cultura és l'eina principal que tenim els humans. M'agradaria, doncs, resumir el que hem dit fins ara amb la idea que la cultura hauria de tenir un paper clau en el futur del nostre poble per dues raons principals: primer, perquè sabem que, si invertim en el nostre teixit cultural, això tindrà una incidència directa en el nostre benestar col·lectiu; i, en segon lloc, perquè vivim temps incerts en què estimular la imaginació i el debat col·lectius sobre el món que volem és important per trobar sortides a aquestes transformacions que avui sembla que hagin de condemnar el nostre futur. Si som una comuni-tat activa i viva, oberta al debat, predisposada a descobrir i a escoltar, i gaudim de la xarxa i les infraestructures que ens permetin fer-ho, tindrem moltes més opcions de construir un futur millor.

Potser fins ara aquest text ha pecat de ser excessiva-ment genèric. Ha estat intencionadament, ja que crec

que és important situar el nostre poble en el context global del present i connectar-lo a unes necessitats que són comunes a tota la societat. Però m'agradaria també oferir algunes idees de com un poble com el nostre podria activar la seva xarxa cultural. Crec que avui vivim un moment interessant per a les polítiques culturals locals, un moment en què les idees de proximitat i de treball comunitari en la cultura han anat guanyant centralitat i donen joc a noves possibilitats. A finals del segle XX les polítiques culturals tendien a posar l'accent en la creació de grans equipaments que d'alguna manera aglutinaven la vida cultural als grans centres urbans. L'accés a la cultura, o almenys a determinades formes de la cultura, passava generalment pel desplaçament cap a aquests centres. En les últimes dècades, però, s'ha anat generant consens sobre una descentralització progressiva de l'activitat cultural. Això ha estat així dins de les mateixes ciutats, com és el cas de Barcelona, que els darrers anys ha posat l'accent en projectes com els espais de creació que s'ubiquen en barris més perifèrics (pensem, per exemple, en centres com Hangar, la Fabra i Coats, el Canòdrom o la Central del Circ, per citar-ne alguns). Però també ha passat arreu del territori, on un seguit de projectes culturals molt interessants han anat emergint, com ara el Mataró Art Contemporani, la fàbrica de creació Roca Umbert a Granollers o la Factoria Cultural de Terrassa. El que tenen de nou aquestes propostes, que poden tenir orígens i configuracions institucionals diversos, és que han tingut la capacitat d'obrir-se espai en un diàleg cultural que va més enllà del seu territori immediat. D'aquests espais sorgeixen projectes rellevants que inverteixen la circulació cultural habitual i així ens trobem que és el públic de la ciutat el que es desplaça a aquestes poblacions perifèriques per participar en algun esdeveniment cultural. Aquest és un canvi de dinàmica que democratitza l'accés de la cultura en el territori i que obre possibilitats interessants per al Masnou, que, situat a una distància còmoda de Barcelona, té una ubicació que l'afavoreix. És també interessant en aquest sentit destacar que la intensificació de les dinàmiques cultu-



Interior de la Biblioteca Joan Coromines, espai de lectura i coneixement al servei del municipi.

rals en un territori són beneficioses per a totes les seves institucions i projectes: si existeixen diferents propostes, totes contribueixen a generar un públic creixent que ajuda a consolidar-les. En aquest sentit, el Maresme és un espai que ha anat guanyant intensitat cultural els darrers anys: la creació del Mataró Art Contemporani, que ja hem mencionat, però també la tasca que es fa des de la Fundació Palau a Caldes d'Estrac i, sobretot, l'aparició de projectes com el Festival Poesia i +, que té lloc en diferents poblacions de la comarca i que ha generat interès més enllà. Aquesta és una embranzida que el Masnou faria bé d'aprofitar per generar propostes culturals que també el situïn en un context més ampli. Estem parlant de ser capaços de crear projectes ambiciosos que participin en un diàleg cultural que superi l'àmbit municipal i que busquin la innovació i la qualitat. Avui sabem que un projecte d'aquest perfil en un poble pot tenir la capacitat d'atraure interès i pot ser font d'una millora de la qualitat de vida per als seus habitants en els termes que hem explicat abans.

Un segon aspecte de les polítiques culturals actuals que pot ser interessant per al futur del Masnou és l'evolució cap a projectes que cada vegada tenen un perfil més participatiu i obert a les comunitats. Fins no fa gaire, els grans centres culturals tenien una funció sobretot prescriptiva: es donava per feta una certa autoritat moral a la institució, que era qui emetia un missatge cultural concret al públic, que bàsicament actuava com a receptor. Avui, aquesta relació excessivament jeràrquica s'ha transformat: els centres culturals s'obren a un diàleg més ampli i el públic ha perdut el seu caràcter estrictament passiu. En els projectes culturals ha pres un paper central la idea de mediació, que entén l'espai cultural com un lloc de trobada, de diàleg, de construcció de xarxes i complicitats amb tota la seva comunitat. D'aquesta manera, la institució el que fa és obrir una conversa que té en compte les perspectives i les inquietuds de les comunitats del seu entorn i dibuixa un programa treballant juntament amb aquestes comunitats. Amb aquesta nova manera d'enfocar la seva activitat, es fa possible que el

món de la cultura pugui democratitzar-se, igual que succeeix amb la seva descentralització, i pugui generar projectes que incloguin col·lectius i sectors que fins ara en quedaven exclosos. No es tracta de crear un programa cultural que respongui a les expectatives d'una certa elit que sempre ha tingut accés a aquest món, sinó de fer de la cultura realment una eina per al diàleg social, un instrument que permeti, com deïem més amunt, pensar col·lectivament qui som i cap a on volem anar. Aquí, però, m'agradaria afegir que la cultura no és només, ni de bon tros, el que fan les institucions culturals. La riquesa cultural està també determinada per l'existència de projectes que sorgeixen directament des de la societat civil, projectes fonamentals per generar un teixit social i associatiu que contribueix enormement a la qualitat de vida de les persones. Hi ha una part de la política cultural que consisteix a fer possible que aquest teixit existeixi, per tal d'alimentar-lo sense determinar-lo ni voler-hi incidir. Fer de la cultura un motor de transformació del Masnou és també mantenir viu aquest teixit, que avui és ric i divers i del qual depèn moltíssim la qualitat democràtica de la vida al poble.

El Masnou no està exempt de tots els reptes i les incerteses que hem anat explicant en aquest text. Som un poble que ha crescut i està creixent, que ha incorporat població d'origens molt diversos i que necessita trobar mecanismes per harmonitzar totes aquestes transformacions. La cultura pot ser una eina de primer nivell per fer de tots aquests canvis un motor de millora, de trobada i de diàleg. No hem de tenir por d'aquesta conversa perquè, al final, com deia el sociòleg Zygmunt Bauman, la millor manera de combatre la por és, simplement, sortir a parlar amb el nostre veí. Un projecte cultural potent i ambiciós, obert a tothom, que propiciï un diàleg (molts diàlegs) amb tots els qui avui som el Masnou i també més enllà, un projecte que s'arreli a les inquietuds que estem vivint i que es connecti al món, aquest projecte cultural seria, sens dubte, la millor manera de fer front al present i al futur des de la nostra comunitat.

CARLES RAMIÓ MATAS

Catedràtic de Ciència Política
i de l'Administració de la Universitat
Pompeu Fabra i masnoví de la darrera
fornada

EL MUNICIPI DEL MASNOU CELEBRA EL BICENTENARI I ÉS UNA BONA OPORTUNITAT PER REFLEXIONAR SOBRE EL SEU PASSAT, PRESENT I FUTUR, TAL COM ES VA FER A LA PRESENTACIÓ DE L'EFEMÈRIDE QUE ES VA CELEBRAR EL 28 D'OCTUBRE DE 2024. En aquell acte, tres veïns del

poble donaven veu als tres temps verbals. El naixement del Masnou com a entitat local independent es va produir en el convuls segle XIX espanyol: primera independència de la vila el 1812 de la mà de les Corts de Cadis i la seva revocació el 1814 per l'inefable rei Ferran VII, renovació de la independència en el Trienni Liberal (1820-1823), nova pèrdua de la independència fins que el 1825 es declara la independència definitiva del Masnou pel mateix rei Ferran VII, que té l'extraordinari mèrit d'haver estat el pitjor rei d'Espanya. Un rei d'anades i tornades en el marc de les seves estimades cadenes autocràtiques i les seves excursions liberals de pura supervivència i impostura. En definitiva, el naixement administratiu i institucional del Masnou té un inici accidentat. La història continua amb una societat masnovina que es pot considerar cosmopolita. Sembla esbojarrat qualificar un poble mitjà (4.811 habitants el 1875) com a cosmopolita, però no és una exageració. Un poble mariner i parcialment rural que s'abocà cap a la globalització per la via de la colonització d'Amèrica; uns homes de la vila que van apostar pel comerç internacional (inclòs el més pervers comerç de l'època) i que retornats com a indians i comercials van aportar a la vila un ric patrimoni artístic i arquitectònic. El masnovins més reposats també van mostrar un dinamisme encomiable apostant per la indústria tèxtil de l'època, per laboratoris farmacèutics innovadors, etc. En definitiva, una societat masnovina inquieta, innovadora i competitiva, i tot en el marc d'una vila amb una vida pausada i tranquil·la. Una trajectòria social que ens permet ser optimistes a l'hora de preveure com es comportarà el Masnou per fer front a reptes de futur nous i complicats.

El futur és imprevisible i l'anomenada (acadèmica-ment) anàlisi de prospectiva no és més que una fórmula més per endevinar un futur incert. En tot cas, tot sembla indicar que les properes dècades es caracteritzaran pels esdeveniments següents:

- Un món més global i local (*glocal*), que s'ajusta com un guant a l'experiència històrica de la societat masnovina.

- La revolució tecnològica anomenada 4.0, que s'articularà mitjançant diversos vectors: la intel·ligència artificial, les matemàtiques quàntiques, avenços impensables en salut i medicina, etc.

- Un envelliment acusat de la població.

- La inexorable, inevitable i desordenada (però necessària) immigració.

- Una tendència cap a una major desigualtat social que s'ha de combatre amb totes les forces amb la presència de potencials conflictes intergeneracionals.

- Una lluita constant contra la soledat de les persones inserides en unes dinàmiques socials canalitzades per un autisme social vinculat a les noves tecnologies i per la crisi del model tradicional de família.

En primer lloc, el futur del municipi del Masnou s'ha d'analitzar en clau glocal (global i local). En l'àmbit global, el destí del nostre municipi està totalment vinculat al de l'àrea metropolitana de Barcelona. Es tracta d'una xarxa urbana que aplega 5.227.000 habitants i és la sisena més gran d'Europa. El Masnou està ubicat en una posició de força centralitat en aquesta àrea, en trobar-se molt a prop de la ciutat de Barcelona i molt ben comunicat. Crec que es pot detectar un sentiment metropolità en la societat masnovina que no es considera que no està en una zona ni en una posició residual de l'àrea metropolitana, sinó que hi ha un veritable sentiment i orgull metropolità. Formar part d'una de les àrees metropolitanes més dinàmiques d'Europa concilia molt bé amb la tradició d'una mirada internacional de la societat del Masnou. Formar part d'un gran entramat urbà té avantatges i inconvenients. Els avantatges són les externalitats positives d'estar ubicat en un entorn que aposta de manera decidida per competir pel coneixement i per la innovació en l'àmbit internacional. L'inconvenient és que el Masnou, com a actor institucional i social, té i tindrà molt poca influència en les estratègies que pugui desplegar l'àrea metropolitana de Barcelona. En tot cas, s'ha de fer esment a un problema

força gruixut: la nostra àrea metropolitana existeix i té prestigi mundial, però és inexistent a escala institucional com a actor unitari i global. Som, en la pràctica, un remenat de municipis propers (grans, mitjans i petits) que no tenen capacitat d'associar-se per fer polítiques harmonitzades en un territori compartit i que actuen com l'exèrcit de Pancho Villa quan surten a competir a l'esfera global. Catalunya i la seva àrea metropolitana perdran moltes oportunitats si no tenen capacitat d'articular-se institucionalment com una àrea metropolitana real. Un bon exemple és l'actual competència entre Madrid i Barcelona: la primera actua de manera cohesionada (Comunitat de Madrid) i nosaltres de manera totalment desordenada, amb un domini d'una cultura parroquial i una manca de visió comunitària.

La globalització genera socialment una sensació d'abisme que només es pot equilibrar amb un arrelament local fort. La vinculació estreta de la ciutadania amb els seus governs locals facilita una mena d'autogovern social gràcies a la proximitat institucional, administrativa i a l'obertura de dinàmiques participatives. En l'àmbit local, el Masnou està molt ben posicionat, ja que es pot considerar un municipi gran (recordem que més del 85 per cent dels municipis catalans tenen menys de 5.000 habitants), però no excessivament. Un municipi que té prou escala per poder desplegar de manera robusta les seves polítiques i serveis i gestionar-los amb eficàcia i eficiència. Però també és un municipi d'un abast raonable, que pot mantenir les relacions socials tradicionals i enyorades vinculades a un poble petit. Salutacions i converses improvisades al carrer, tracte personalitzat als comerços i al mercat, on les presses no són obstacle per a un bon tracte humà i tranquil. Pels carrers i places és fàcil detectar una escalfor social que foragita la sensació de soledat. Una societat masnovina que comparteix una identitat i que és el motor per al seu dinamisme social que acompanya i fa de contrapès a la dimensió institucional que representa el seu Ajuntament. Una societat masnovina radicalment cívica, però també inconformista i addicta a la polèmica, a la crítica i a la reivindicació veïnal, que representa l'ener-

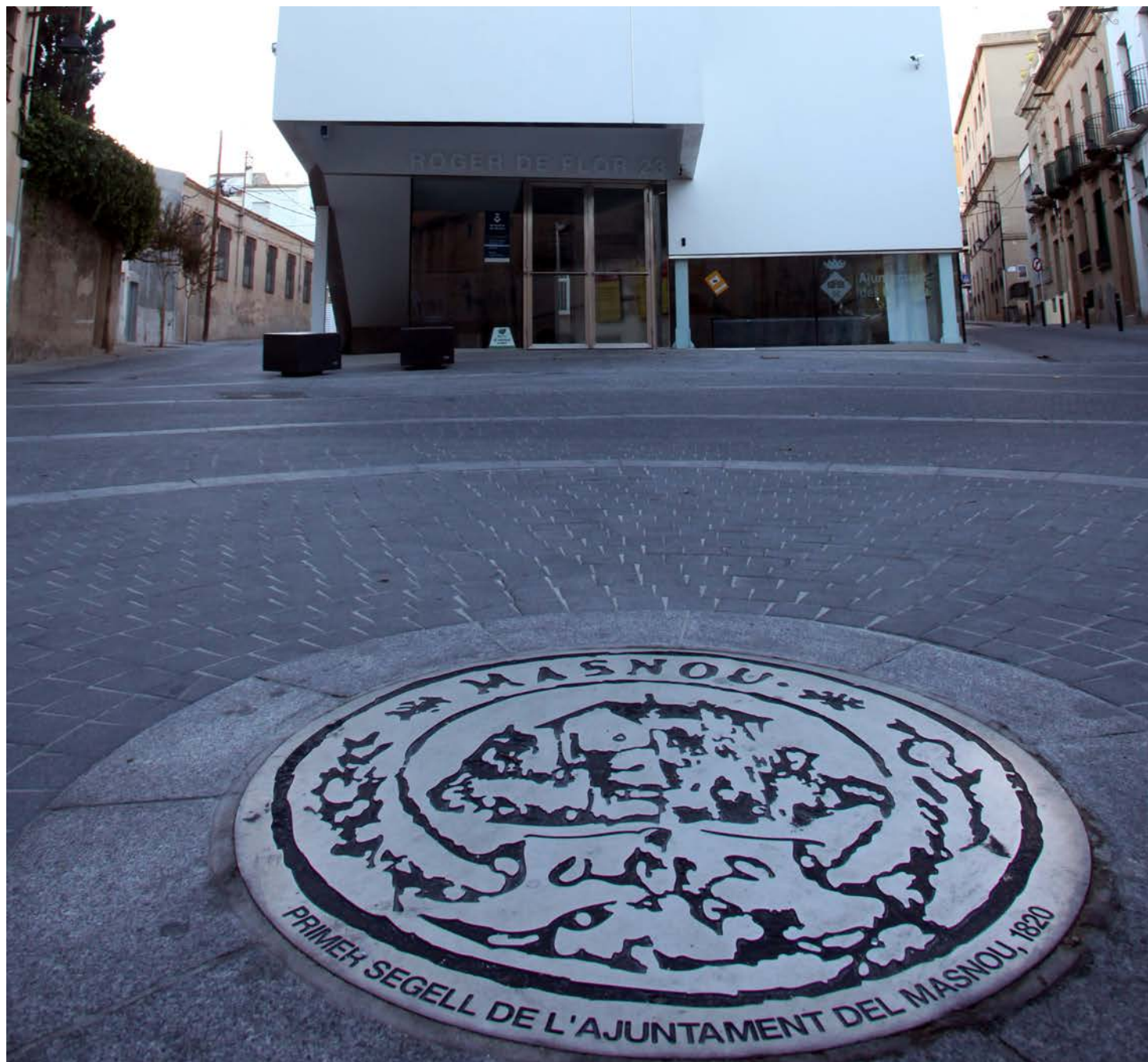
gia que facilita una major cohesió, menys desigualtats socials i una necessitat constant de millorar l'espai públic i els seus serveis. Un repte cabdal de futur serà mantenir aquesta identitat, cohesió i ambient social associats a un poble petit. L'entorn pel qual ens mourem serà inevitablement fred i instrumental (Barcelona, àrea comercial de Montigalà i les altres àrees comercials més properes), però a Ocata central, a Ocata nord, al Masnou Alt, a Can Jordana, etc. la sensació ha de continuar sent la pròpia d'un petit poble de Catalunya. Aquesta estratègia es veu enfortida pel fet que la característica principal del Masnou és la dificultat per classificar-lo com a ciutat. No és rural, no és industrial i tampoc no és turístic (llevat dels caps de setmana, especialment de l'estiu). El tret característic és que es tracta d'una ciutat residencial (encara que totes, a la seva manera, ho són). Qualificar una ciutat com a residencial sol ser un eufemisme per dir de manera amable que és una ciutat dormitori. Afortunadament no és el cas del Masnou, ja que mostra força vitalitat social i comercial durant els horaris estrictament laborals.

D'altra banda, l'envelliment imminent de la població representarà un repte enorme en l'àmbit europeu, espanyol i català. Totes les administracions públiques, en el marc de les seves competències, hauran d'afrontar aquesta nova realitat social. Les grans polítiques i serveis públics del país han d'anar acompanyats de polítiques i serveis de proximitat liderats pels ajuntaments. L'envelliment de la població afecta especialment els serveis sanitaris, socials, cívics i esportius. Una població envellida necessita més atenció sociosanitària (serà indispensable desplegar una política i uns serveis que integrin els serveis socials i els sanitaris) pensada per atendre una població envellida que resideix als seus domicilis. S'ha de tenir present que les residències per a la gent gran seran establiments econòmicament insostenibles, totalment antiquats i, per tant, residuals en el futur. D'altra banda, s'ha de trencar la dinàmica que les malalties cròniques de la gent gran es resolguin mitjançant un entrar i sortir constant dels grans centres hospitalaris. Aquesta opció també serà econòmicament insostenible i, a banda,

generarà rebuig social per la incomoditat i pels riscos de contagis que genera. La gent gran (els *adults majors* com ara els anomenen en alguns països) haurà de viure, tant per voluntat com per obligació, als seus domicilis respectius. Els problemes de salut que afecten la mobilitat i les capacitats cognitives de la gent gran hauran de ser solucionats per les institucions públiques, i l'Ajuntament serà un actor central.

Però el futur ens oferirà un ampli espectre de reptes sobrevinguts, sorprenents i inèdits fins al moment. La literatura acadèmica més actual fa referència a l'entorn turbulent que ens acompanyarà durant les properes dècades. La conjunció del canvi climàtic, una economia erràtica i una major desigualtat social generaran tota mena de crisis imprevisibles: desastres naturals, noves malalties que pressionaran la salut pública, temperatures extremes, conflictes socials inèdits, etc. Per poder-hi fer front amb les màximes garanties ens farà falta reforçar dues dimensions: d'una banda, construir una societat cohesionada amb un capital social elevat i una cultura cívica potent; de l'altra, una institució municipal (Ajuntament) robusta, flexible, intel·ligent i innovadora.

Les característiques demogràfiques i socials del Masnou són especialment favorables per poder aconseguir aquests dos ingredients. En primer lloc, una ciutat mitjana amb unes dimensions que faciliten les relacions interpersonals i una escala suficient que permet desplegar estratègies públiques i socials ambicioses. L'individualisme que domina la societat contemporània pot ser superat en ciutats petites gràcies al fet que faciliten una acció col·lectiva dinàmica, diversa i integradora. Comunitats cohesionades per carrers, per barris, per un teixit comercial personalitzat i amable, i per una xarxa d'associacions superposades que canalitzen les inquietuds socials, culturals, esportives i de caràcter lúdic. En segon lloc, una ciutat amb un Ajuntament proper, amb un coneixement profund de la societat masnovina, que presta serveis als diversos col·lectius d'una societat complexa amb unes arquitectures familiars molt diverses i cada cop més allunyades del model de família tradicional.



Reproducció del primer segell del municipi a la zona de la plaça de la Igualtat.

L'Ajuntament del Masnou gaudeix actualment d'un bon model de gestió. Es pot definir con una organització senzilla, transversal, horitzontal, articulada amb un model gerencial eficientista, però amable: una gestió professionalitzada amb valors públics robustos. Per tant, la situació institucional de partida és positiva. Però la gestió municipal del futur serà molt més complicada i exigent que l'actual i s'ha de començar a transformar, a partir d'ara, d'una manera contundent i amb una mirada estratègica. Els reptes d'un futur proper són gruixuts: com ja s'ha esmentat, l'envelliment de la població, els impactes negatius del canvi climàtic i els nous reptes en matèria de salut pública seran inevitables. S'hi ha d'afegir la revolució accelerada vinculada a la intel·ligència artificial, amb un impacte en el món laboral incert, però segur que intens, o la permanència dels moviments migratoris, que continuaran sent inevitables, desordenats i paradoxalment necessaris (per compensar l'envelliment de la població autòctona). Tots aquests reptes convergeixen i configuraran una societat més complexa, diversa i amb noves vulnerabilitats. En aquest sentit, el model de gestió, les polítiques i els serveis públics de l'Ajuntament del Masnou del futur s'haurien d'enfocar en els cinc eixos següents:

1) Atendre la vellesa d'una part significativa de la població amb l'objectiu d'aconseguir una bona qualitat de vida per a aquest segment social. En aquest eix serà imprescindible transformar la gestió sanitària que presta la Generalitat i vincular-la als serveis socials de l'Ajuntament mitjançant un consorci liderat per l'Administració municipal. La integració sociosanitària és imprescindible pels vasos comunicants evidents entre l'àmbit social i sanitari. Algunes característiques del nou model podrien ser:

- Atenció sanitària primària en línia i semiautomatitzada.
- Centres sanitaris de dia per a una atenció especial a les malalties cròniques vinculades a la gent gran que operin com una alternativa robusta a l'atenció hospitalària.

- Atenció social a domicili mitjançant uns assistents o treballadors socials d'atenció domiciliària.

- Distribució de robots a la gent gran solitària i més vulnerable que facin companyia (capacitat d'interacció com una mascota sofisticada) i controlin les constants vitals i les prescripcions mèdiques de les persones escortades.

- Presència de centres socials que fomentin les dinàmiques col·lectives vinculades a l'esbarjo, la cultura, els esports i amb atenció mèdica de primera necessitat.

2) Atendre la ciutadania que està en l'etapa productiva i que pateix elevades exigències pròpies del seu moment vital. La combinació de la feina i la vida familiar serà cada cop més complexa. Les famílies probablement seran cada cop més vulnerables. Algunes mesures:

- Escoles bressol que puguin atendre infants de pocs mesos d'edat.

- Programes de reinserció professional per a aquelles persones que quedin desplaçades d'un mercat de treball molt exigent en el marc de l'economia del coneixement. Orientar aquests ciutadans cap als serveis sociosanitaris que representen un motor econòmic rellevant.

- Programes socioculturals que puguin ajudar persones amb arquitectures familiars variables (solteres, separades, monoparentals etc.) amb l'objectiu que no abandonin els lligams socials.

3) Atendre els infants i els joves que poden ser en el futur el segment més vulnerable a causa de l'envelliment de la població i dels nous models de família. És probable que hi hagi tensions i conflictes intergeneracionals i s'ha d'evitar que un increment de la despesa pública destinada a la població envellida vagi en detriment de l'atenció dels infants i de la gent jove. També s'ha de tenir present la probable tendència que la gent gran gaudirà d'una renda major (habitatge en propietat, estalvis i pensions) i que una part rellevant de la gent jove pot esdevenir vulnerable. Algunes mesures:

- Renovar el sistema educatiu amb activitats extracurriculars diverses i adaptades a noves necessitats i inquietuds.

- Polítiques de suport als joves (de 18 a 30 anys) per a la incorporació laboral, integració social i accés a l'habitatge.

- Programes de suport intergeneracional: estimular la convivència de les persones grans que viuen soles o amb necessitats especials amb els joves emancipats (o no) familiarment.

4) Lluitar per aconseguir la màxima cohesió en una societat multicultural derivada del fenomen migratori. Es tracta d'una intenció que és fàcil de proposar, però molt difícil d'implementar i d'aconseguir. Durant els darrers anys s'ha pogut comprovar, al nostre país i als països del nostre entorn, la complexitat per fer front a aquest repte i ha quedat demostrat que és quasi inevitable la degradació en guetos perversos que dificulten la integració social i cultural i una convivència fluida. Però, encara que sigui una tasca difícil, cal entomar-la, i les característiques demogràfiques, econòmiques i residencials del Masnou són prou propícies perquè aquestes dinàmiques puguin ser gestionades de manera prou solvent.

5) Per poder fer front a aquests reptes en l'àmbit institucional, el Masnou hauria d'impulsar un model d'Ajuntament modern, robust, innovador i intel·ligent. Algunes propostes són:

- Aprofundir en el model gerencial transversal i horitzontal actual de manera que permeti arquitectures organitzatives variables en funció dels problemes sobrevinguts als quals s'hagi de fer front: impulsar la gestió per projectes, crear i suprimir unitats temporals per fer front a contingències transitòries. S'han de tenir i actualitzar mecanismes i protocols interadministratius i socials per atendre els cada cop més probables desastres naturals i els riscos per a la salut pública.

- Crear i impulsar un àmbit d'intel·ligència institucional amb ingredients com la governança de dades, capacitats analítiques de les dades per ajudar a mantenir

una posició proactiva i prendre decisions polítiques i tècniques sustentades en evidències empíriques, avaluació de serveis i polítiques públiques, i, finalment, incrementar la transparència i el retiment de comptes cap a la societat masnovina.

- Incorporar al més ràpid possible, de manera individual o associativa (amb altres ajuntaments o amb les entitats supramunicipals), la intel·ligència artificial en la rutina de la gestió pública. Els objectius fonamentals serien dos: primer, automatitzar l'activitat burocràtica inevitable i necessària per aconseguir major eficàcia (burocràcia sense errades i més fluida i ràpida) i eficiència (alliberar recursos per destinar-los a altres tasques amb un elevat valor públic). Segon, incrementar l'eficàcia i l'eficiència en la prestació de serveis públics (especialment als serveis socio-sanitaris). La intel·ligència artificial ha d'aportar un increment de la productivitat significatiu (administracions amb un rendiment exponencial), cosa que ha de permetre ampliar i aprofundir la cartera dels serveis municipals amb uns costos semblants als actuals.

El futur és, des de fa temps, especialment imprevisible i incert. Vivim en un moment en què predominen, a les societats occidentals, un gran temor i pessimisme sobre els esdeveniments futurs. És una actitud social, política i institucional que s'ha de superar. La història recent demostra que les condicions i la qualitat de vida van millorant en el temps, encara que amb períodes inevitables de crisis i de retrocessos transitoris que se solen superar amb rapidesa. Per tant, no s'ha de ser pessimista, sinó optimista. Però l'optimisme no pot anar acompanyat de la ingenuïtat (optimisme realista), sinó de la capacitat proactiva per renovar-se en l'àmbit social i institucional, per poder afrontar amb la màxima solvència els reptes que es vagin presentant. Per tradició històrica i per la fortalesa que mostra la societat i l'Ajuntament del Masnou del present, s'ha de preveure un futur amable gràcies al fet que serem capaços de superar les adversitats ineludibles que ens presentarà el futur.

5

CINQUANTA
VISIONS
DEL **MASNOU**

1 AMADEU QUINTANA JOLONCH

Portaveu del Grup Municipal
d'En Comú Podem

EL MASNOU I EL SEU FUTUR

Escriure del futur del Masnou per a un masnoví d'adopció representa una tasca d'imaginació i de disseny. Imaginació a partir d'una realitat que conec, la d'un poble que m'acull com un fill més, i disseny d'un futur que faci que les properes generacions estiguin orgullosos del poble que es trobaran.

Com a collectivitat tenim reptes i de ben segur que el principal és i serà, els propers anys, fer compatible el nostre benestar amb l'entorn, amb l'obligació de pensar en el futur i la seva gent.

Si encens la llum que abrigues,
el futur et vindrà a buscar,
si encens la llum que et guia,
el demà tornarà a ser gran.
Si encens la llum dels dies,
el demà serà a les teves mans
si encens la llum que et guia
si encens la llum que et fa brillar.

El futur (fragment)
GERARD QUINTANA

2 ANNA TORRIJOS LÓPEZ

Portaveu del Grup Municipal
d'ERC-Acord pel Masnou

UN MASNOU MÉS AMABLE PER ALS VIANANTS

Fa quinze anys, quan vaig arribar a viure al Masnou, vaig trobar un municipi amb manca d'espai públic, amb un centre ocupat pels cotxes i amb voreres inaccessibles. En aquest temps, s'ha construït un eix centric per caminar-hi i compartir que va des del carrer de Roger de Flor, passant per la plaça Nova de les Dones del Tèxtil, fins al parc de Vallmora. En el futur, els espais per a vianants públics han de ser més i els hàbits de mobilitat del municipi, que ja han començat a canviar, han de transformar-se i fer que la prioritat sigui el vianant i no el cotxe.

El que ens ha de moure com a comunitat és crear entre tots un espai públic més social i amable, perquè sigui un lloc de convivència que doni sentit als carrers, places i equipaments.

3 ANTONI COLL DE LA PARRA

President de la Casa Benèfica

EL MASNOU D'AHIR I AVUI PREPARANT-SE PER AL DEMÀ

El Masnou on vaig néixer i créixer era un poble petit, amb prou feines vuit mil habitants, amb petites fàbriques, pescadors, forners i pagesos.

La transformació ha estat vertiginosa, com la reubicació de les vies, o les noves escoles i instituts, que han transformat el paisatge que ens envolta. Un petit racó, casa meua per a mi, que ha canviat i segueix canviant.

Tenim per endavant reptes com l'habitatge, la mobilitat o l'adaptació al canvi climàtic, i l'envelliment de la població. D'aquí a poc temps, una gran part dels masnovins i masnovines tindran més de 65 anys i ens hem de preparar per al que suposarà. Aquests són els reptes als quals el Masnou haurà de fer front, per cuidar els de tota la vida i acollir els nouvinguts.

4

ANTONIO MARSET BOZA

Portaveu del Grup Municipal
del PP

EN EL 200 ANIVERSARIO DEL PRIMER AYUNTAMIENTO DE EL MASNOU

Llegué a El Masnou el 12 de octubre de 1986, 494 aniversari del descubrimiento de América. Vinimos, con la política de *la caseta i l'hortet*, a una casa unifamiliar en la que seguimos. Fue una sorpresa ver las estrellas y tener sensación de vacaciones permanentes, eso decía mi familia. Éramos pocos *masnovins* en invierno, la vida se animaba con el *estiuveig*. Días felices, con el pueblo acogedor: en desarrollo, con sus torrentes, su microclima, su playa estrecha y sus gentes serias y amables, peculiares: para ser *masnoví* hay que serlo *de tota la vida*. Después de casi cuarenta años, creo que ya me dejan serlo.

En el futuro, deseo que El Masnou no pierda su identidad, que el metropolitano no nos engulla, que las políticas de desarrollo busquen esa felicidad que yo tuve, que no se someta a presiones de lo políticamente correcto. Ayuntamientos de personas para personas lo pueden conseguir.

5

ANTONI TORTAJADA ESTRUCH

Periodista

PER MOLTS ANYS!

Vam arribar al Masnou fa tot just quatre anys i ara no en marxariem mai. Barcelona se'ns havia fet ingrata i feixuga, i al Masnou hi hem trobat una qualitat de vida impossible a la capital: per l'aire, pel mar o perquè aquí la gent encara ens diem bon dia quan ens veiem al matí. També hem trobat una vila que ha d'encarar reptes enormes: com gestionar el creixement inevitable, com integrar la nova població o com preparar-se per als estralls que ens durà la crisi climàtica. Però el Masnou té prou energia i saviesa per sortir-se'n. De manera que, d'aquí a cent anys, quan la vila encari el tricentenari de la seva independència, segur que algú podrà començar el seu escrit tal com ho hem fet nosaltres.

6

ARTUR BUSQUETS ALONSO

Actor

PER UN MASNOU AMB RELLEU CULTURAL

El Masnou és un municipi ple de vida i sovint bressol de múltiples inquietuds artístiques, socials, culturals i polítiques. No obstant això, i tot i el talent emergent que surt del nostre poble, sembla que a vegades costi ajudar a arrancar o fins i tot preservar aquest capital humà. Com a persona vinculada a la cultura i (en el passat) al teixit associatiu d'aquesta localitat tan estimada per les seves veïnes, penso que s'hauria de reforçar amb més recursos i donar més facilitats a totes aquestes entitats que vetllen per la cultura, de tots els tipus, i, així, tenir un relleu generacional que segueixi treballant en aquest sentit. És un tret característic del nostre poble i, si no el preservem, perillará la nostra pròpia identitat.

7

**CARLA
SIMÓN**

Directora de cinema

IMAGINEM EL MASNOU DEL FUTUR

Vam arribar al Masnou fa només dos anys. Cada dia coneixem una mica més el poble i li projectem un futur prometedor. Imaginem un municipi ideal per a la criança, que prioritzi l'educació i promogui espais i activitats per a les famílies. Un poble amb un sentiment de comunitat fort, on es creï una xarxa per cuidar-nos i compartir moments. Desitgem que els serveis públics i el comerç local tinguin un paper essencial en la nostra vida quotidiana. Volem un lloc cada dia més respectuós amb el medi ambient, espais verds, menys cotxes i una bona xarxa de transport públic. Ple de paisatges inspiradors, de mar i natura, imaginem un Masnou que aglutini tota mena de projectes artístics, que entengui la cultura com un dels valors centrals i on la creativitat ens faci créixer com a comunitat.

8

**CARLES
NAVARRO
VIGO**

Directiu d'empresa

**CANVIEM, SÍ, PERÒ MANTENINT
L'ESPERIT DEL POBLE!**

Fa quaranta-tres anys que visc al Masnou i estic casat amb una masnovina. En quatre dècades, el Masnou ha canviat molt, i no ha canviat gens. Ha canviat, perquè s'ha adaptat al segle XXI, amb nous equipaments i infraestructures, i hi hem afegit 10.000 habitants. I no ha canviat, perquè segueix essent aquella encantadora vila marinera prop de Barcelona, amb platja i port esportiu, amb una història rica i tradicions arrelades: una combinació atractiva per als habitants de sempre i per als nouvinguts. El futur del nostre poble serà brillant, si sabem recuperar el passeig Marítim per a les persones, retornar el dinamisme al centre ampliant les zones per a vianants i portar noves empreses al terme municipal.

9

**CARLES
TAMAYO
RICO**

Cineasta i periodista

EL MASNOU, ON HE NASCUT

El Masnou és on he nascut, on m'he criat, on m'he enamorat, on vaig fer els meus primers curtmetratges i on vaig descobrir la meva passió pel periodisme. Allà on vaig faig bandera de ser masnoví, fins i tot ara, amb el meu primer documental, *Cómo cazar un monstruo*. Aquest documental posa de manifest la importància de garantir la justícia i la seguretat a les nostres comunitats. El futur del Masnou passa per reforçar valors com la protecció de la infància, la responsabilitat social i la solidaritat, i per impulsar també la participació activa de tothom per construir un entorn segur i ple d'oportunitats.



La nova placeta creada al passatge de Can Mandri després de la seva renovació el 2023.

10 CELESTE FLECHA ROMERO

Veïna del Masnou i presidenta d'Esquima

EL MASNOU QUE VAIG VIURE

Recordo el poble on he viscut durant cinquanta-quatre anys de la meua vida com un lloc relaxat, tranquil, fora de l'aldarull i la confusió de la capital. El Masnou era un poble on la mainada jugava al carrer sense cap perill. Els carrers sense asfaltar permetien jugar a pastetes, la xarranca, la llima... Era un gaudi. Recordo els capvespres quan tots els veïns treien a la porta de casa la cadira i feien el ressopó amenitzat pel fet de compartir xerrades en germanor, amb la serenor i tranquil·litat de viure sense estrès en un lloc idíl·lic envoltat de mar i muntanya. Eren temps de salut i suport entre iguals, on el més important eren els vincles que s'establien, que eren forts i per sempre.

11 CORI MERCADÉ DURÀ

Artista

DELS DOCENTS, NOMÉS TRENTA

Mudar-se des de la Barcelona postolímpica era una opció radical. En aquests trenta anys he arrelat. Al Masnou m'han nascut els fills, he desenvolupat la meua carrera com a artista i educadora, i soc de les que dic que no tornaria a la ciutat. Un moviment així mou moltes expectatives i projeccions de vida, algunes de completes, d'altres encara en espera.

He vist ensorrar joies com el Mercat Vell, com perdiem el tren a l'aeroport i com patíem la precarització de Rodalies. També he vist desaparèixer els cotxes d'alguns carrers, reverdir nous parcs i millorar l'oferta cultural i comercial del poble. He conegut gent que m'ha conformat i que m'estimo, i no deixo d'esperar més canvis, com la pacificació de la Nacional II, i que el poble, que ara ja sento meu, el fem créixer entre totes amb nous espais per compartir cultura i vida.

12 EDUARD GISBERT AMAT

Exalcalde del Masnou

EL MASNOU DEL SEGLE XXI, EL QUE MIRA AL FUTUR

És un privilegi per als masnovins i masnovines gaudir tant del mar i les platges com de la serralada Litoral i dels nostres excel·lents parcs.

El Masnou del segle XXI ha evolucionat positivament i actualment compta amb un conjunt d'equipaments de qualitat, ben distribuïts, per vertebrar millor el poble, socialment i urbanísticament.

El futur passa per uns projectes ara en estudi: els accessos a l'autopista i la transformació de l'N-II, el desenvolupament del polígon Camí del Mig, i el port del Masnou, entre els més importants.

El repte consisteix a impulsar projectes, tant existents com nous, que contribueixin a generar llocs de treball per a la gent del Masnou i, al mateix temps, que ajudin a reduir els desplaçaments.

13

ELISENDA GUIU I PONT

Escriptora

EL TEIXIT CULTURAL

Culturalment, el Masnou és una vila rica i inspiradora que els darrers anys ha vist créixer i diversificar la seva oferta. A les propostes dels diferents equipaments oficials —Biblioteca, Espai Escènic, sales d'exposicions, etc.— s'hi suma un reguitzell d'iniciatives diverses impulsades per entitats, grups o associacions; des d'una nova llibreria fins al festival de cinema, teatre amateur, jornades artístiques, concerts... Mentrestant, el municipi ha vist créixer el nombre de creadors i creadores locals de tots els àmbits, persones que aposten per la cultura com el seu mitjà de vida. Tot plegat configura un teixit local de base potent que dona personalitat al poble i que cal seguir entrellaçant amb cura.

14

ESTEFANIA ORTIZ CORTÉS

Directora i guionista

RACONS I RECORDS AL MASNOU

El Masnou, per a mi, és cultura, aprenentatge, escalfor, música, mar, focs artificials, records, llar. El racó d'on vinc i del qual no puc ni vull escapar. Als bancs del poble m'hi he assegut milers de vegades, amb pares, avis, tiets, amics, parelles. He plorat i he rigut a totes les places, he ballat i he cantat a tots els escenaris. Cada carrer ha estat la millor escola possible, un espai per ser qui soc el dia d'avui.

D'aquest poble només demano la promesa que aquest espai del qual parlo continuï sent un lloc de llibertat i confiança, els dos pilars en què penso sovint avui dia. Perquè de la mateixa manera que els meus pares un dia van confiar en el Masnou perquè fos casa meva, jo vull poder seguir prenent aquesta decisió. Perquè algun dia les meves filles puguin plorar i riure a les mateixes places on jo ho he fet, i, abans que jo, els meus pares, i abans que ells, els seus.

15

ESTER LECHA JOVER

Pianista

UN POBLE VIU

Quan penso en el Masnou, penso en casa meva, en el poble on vaig créixer i on fa poc vaig decidir tornar. Viure aquí és sentir la serenor del mar i l'olor de la sal a prop meu. Des de la meva perspectiva de músic, crec que la ubicació i el tarannà del poble li aporten un potencial cultural enorme, i m'agradaria que el futur del Masnou continués fomentant actes per a l'art i la música, organitzant concerts en espais públics a l'abast de tothom, com l'Espai Escènic de Ca n'Humet, la Casa de la Cultura o el parc de Vallmora. La música i compartir són part essencial de la nostra identitat i ajuden a fer créixer de manera sostenible la nostra comunitat.



Trobada de gegants durant la Festa Major a la plaça d'Ocata.

16 EVA DE LUIS

Actriu i fundadora de l'Escola d'Interpretació + Q Teatre

EL MASNOU: ESCENARI DE CULTURA

Soc masnovina des de fa vint anys. Així doncs, gairebé soc més d'aquí que d'allà. El Masnou és un poble cordial i hospitalari. Té un delit especial per la cultura que m'he fet meu i que dona sentit a la meva feina d'actriu i a + Q Teatre, l'Escola de Teatre que amb amor i treball fa gairebé quinze anys que rutila. Quinze anys acompanyant actors i actrius que es descalcen i trepitgen amb passió les fustes de l'escenari... Perquè el Masnou estima la cultura i com més la tasta més s'hi aferra, amb un cinema d'un segle de butaques plenes, un festival de curtmetratges amb un cartell envejable i un festival de teatre còmic internacional. Aquesta passió no és casualitat! Cal que hi seguim confiant, invertint i creient, perquè la cultura ens fa més presents, més crítics, més íntegres i més humans.

17 FAMMA BALDE

Presidenta d'Unión África

HORITZONS

Hola, em dic Famma Balde. El Masnou és un lloc especial per a mi. He viscut més de setze anys increïbles en aquest municipi amb la meva família. Però hi ha coses que em preocupen, com la seguretat, la convivència i l'habitatge. És essencial enfortir la seguretat als carrers i que tothom se senti tranquil en qualsevol moment del dia. Pel que fa a la convivència, la gent és molt respectuosa i tranquil·la. Jo, com a immigrant, opino que la integració que hi ha al Masnou és una mica escassa i que s'haurien de programar més activitats culturals. Finalment, l'habitatge ha de ser accessible per a tots, sense discriminació immobiliària, especialment per als joves i les famílies.

18 GERARD QUINTANA I RODEJA

Cantant i escriptor

CUIDEM L'ÀGORA

Enhorabona a les masnovines i els masnovins pel bicentenari!

La història d'un poble és la història de la seva gent, i el present i el futur també es teixeixen amb les relacions entre els seus habitants.

L'àgora, el lloc on tradicionalment s'han exemplificat aquests llaços, també celebra l'aniversari. El Mercat Municipal del Masnou compleix trenta anys al seu emplaçament actual.

Els canvis vertiginosos que estan transformant la realitat comuna i homogeneïtzant el món han anat buidant la plaça pública. Un símptoma que fariem bé de revertir per preservar la vida que compartim, com ho fa la cultura, associativa, transformadora, articuladora, inclusiva i creativa, per fer-nos part d'alguna cosa més gran que una llista virtual d'individualitats.

19 GREGORIO LURI MEDRANO

Filòsof i pedagog

CASA MEVA

Visc entre casa meva i la plaça d'Ocata. Casa meva en si no és res de l'altre món i la plaça d'Ocata, vista objectivament, tampoc. Però aquesta plaça humil és la prolongació de casa meva i hi vaig cada matí a esmorzar i a llegir-hi una estona. Sense aquesta plaça, casa meva es reduiria als seus estrictes límits i això reduiria molt la meva vida. Per molt allunyat que em trobi geogràficament del nostre poble, quan penso en casa meva penso en casa meva (el meu sofà, el coixí...) i en la meva plaça d'Ocata (la llum filtrada pels seus plàtans, el cafè, la trobada cordial amb els veïns). Només demano al Masnou que m'aculli com m'acull la meva plaça d'Ocata. Que no sigui només el meu poble. Que sigui també casa meva.

20 JOAN BERTRAN DE CAL SORD

Vinculat a diferents associacions del Masnou

UN DEL CUL D'OCATA

Vaig néixer el 1956 en una família humil. La pesca, el vi i el pa es feien a casa; aigua del pou, estufes de petroli i moltes espelmes. Una vida dura. El poble era encantador: carrers de terra, veïns de tota la vida i poca gent. Als estius se'n multiplicava la població.

Amb la democràcia, vaig participar en la Comissió de Festes —de la qual encara formo part— i s'aconseguí que fossin més populars. Sorgiren molts grups de cultura popular: gegants, sardanes, diables, grups de música de carrer...

La democràcia va portar coses bones, però els partits van focalitzar a fer créixer el poble i el nombre d'habitants, sense gaire planificació urbanística, i se'n va destruir l'encant.

Penso que, en el futur, les noves generacions les passaran magres, però confio que posaran les persones en primer terme i tornaran a tenir un poble del qual se sentiran satisfetes.

21 JOAN CASALS AGUSTÍ

Vinculat a diferents associacions del Masnou

EL BATEC DEL POBLE AMB ELS NOSTRES FILLS I NETS AL DAVANT

M'agrada i estimo el Masnou d'avui, però el batec del poble amb els nostres fills i nets al davant seguirà exigint noves actuacions i directrius per tal de fer-lo encara més saludable i accessible a tothom, per adaptar-lo als nous temps dominats per les xarxes socials, els avenços tecnològics, el canvi climàtic, etc. Sense oblidar que caldrà esmerçar una major cura en la neteja dels carrers i en la recollida de la brossa, en l'eliminació d'obstacles a les voreres, en la qüestionada gestió de les zones d'aparcament, complementada amb una xarxa de transport públic urbà millor i gratuïta, en la tan parlada pacificació de l'N-II a l'altura del poble, en les connexions d'entrada i sortida a l'autopista, etc. La llista seria molt més llarga i segurament els recursos són limitats, però somniar és gratuït i aquí ho deixo dit.

22

JORDI NAVARRO MERCADÉ

Director de l'Escola Ocata
(2008-2019) i artista

DIBUIXANT EL FUTUR

Dels anys vuitanta ençà s'han produït canvis demogràfics importants. Hem passat de ser considerats un poble dormitori a ser un destí preuat per viure-hi. Aquest fet comporta dos reptes importants: el de la diversitat, amb la complexitat de cohesionar i integrar sense perdre identitat, i el de l'exili dels joves, privats d'accés a l'habitatge digne tot i que tenen ganes de quedar-se al poble.

Mirem el futur amb il·lusió. Els reptes són importants, però les oportunitats també. Una visió centrada en la sostenibilitat i el benestar és essencial per afrontar amb èxit els pròxims anys i consolidar el municipi com un espai on viure, treballar i gaudir de manera equilibrada i respectuosa.

23

JOSEP AZUARA GONZÁLEZ

Exalcalde del Masnou

MODERNITZAR PRESERVANT L'ESSÈNCIA I LA DEMOCRÀCIA

Sortint d'una dictadura de més de quaranta anys, vam tenir la gosa-dia d'enfrontar-nos a un nou repte que va marcar les nostres vides i les futures. Durant els 24 anys de mandat, vam posar el Masnou al nivell dels estàndards de progrés i qualitat de vida europeus, mantenint-ne l'essència. Vam redactar un nou pla urbanístic, perquè el Masnou no superés els 25.000 habitants, tenint en compte que el planejament existent ens permetia arribar fins als 60.000, xifra excessiva per al territori. Vam modernitzar el poble i el vam dotar de nous equipaments, vam urbanitzar-lo i vam canalitzar torrents per evitar riuades. Vam mantenir-nos fora de l'àrea metropolitana, per preservar la nostra identitat. Lamentablement això es va diluint a còpia de construir nous habitatges. Tant de bo reaccionem a temps, aturem el creixement i puguem mantenir la qualitat de vida.

24

LAIA RIBAS CABEZAS

Doctora en biologia
i investigadora de l'Institut de
Ciències del Mar (ICM-CSIC)

ELS REPTES DEL PRIVILEGI DE SER UN POBLE DE MAR: IDENTITAT, CIÈNCIA I SOSTENIBILITAT

Soc masnovina des de fa gairebé dues dècades, just quan vaig tornar del meu postdoctorat a Londres i després d'haver viscut en indrets on la platja es gaudia només com a recompensa durant les vacances d'estiu. El primer que em va atraure del Masnou va ser el mar, i el segon, el microclima. He pogut observar com aquest petit poble ha anat creixent, i ha anat atraient més persones i, alhora, ha anat oferint més serveis. Aquest fet planteja el repte de no perdre la identitat com a poble masnoví i tenir un control dels preus de l'habitatge. M'agradaria que el mar es visqués durant tot l'any, organitzant activitats que, com a científica, potenciessin el medi ambient i la sostenibilitat.

25 LYDIA GIMÉNEZ LLORT

Catedràtica en psiquiatria

LA IMMORTALITAT SIMBÒLICA

El Masnou ens fa el regal més preuat de la humanitat, el de la immortalitat simbòlica. Ens atorga l'immens privilegi de transcendir el temps i deixar una petjada eterna a través de carrers i edificis que commemoren que som bressol de cultura catalana, capturen mirades visionàries, evoquen la tendresa del Dr. Noé auscultant els infants o són plens d'enyorança. L'exemple més sublim és la plaça Nova de les Dones del Tèxtil, allà on les naus industrials de la DOGI i Can Soberano van teixir amistats de per vida entre les dones. Respectant i estimant el nostre poble mantindrem viva la nostra immortalitat simbòlica, allò que quedarà de nosaltres i de les nostres vides després que ja no hi siguem.

26 MAR ISNARD BLANCHAR

Directora de Cronicitat
i Atenció Integrada Social
i Sanitària de la Regió Sanitària
Barcelona Metropolitana Nord

DOS-CENTS ANYS D'INDEPENDÈNCIA

Vaig arribar al Masnou fa 36 anys, buscant un entorn on creixessin els meus fills d'una manera propera al mar i la natura. El 2010, la meva trajectòria professional em va portar a treballar de directora del CAP El Masnou, primera dona, a més d'infermera, que ocupava aquest càrrec. Durant el meu pas pel centre, vaig poder participar en l'obertura del CAP Ocata, que ha millorat l'assistència a la ciutadania i ha acostat el servei sanitari a la resta de barris.

En un futur proper, tenim el repte de treballar per la prevenció de la fragilitat i la cronicitat complexa. L'entorn del Masnou ofereix una situació immillorable per potenciar els hàbits de vida saludable, fet que contribuirà a fer-ho possible.

27 MARC ARIÑO BADIA

Director de la Jove Orquestra
de Cambra del Masnou

LA NOSTRA CANÇÓ!

El Masnou fa música, viu la música, és música, com molts altres indrets, com tots segurament... Però el so del nostre mar, de la platja, del garbí, el so dels nostres carrers i places, de la nostra gent, de les nostres festes i celebracions, el so falaguer dels nostres dies i pausat i silenciós de les nostres nits componen una simfonia que no deixa mai de sonar. I no ho farà. Seguirà sonant com ho ha fet en aquests dos-cents anys. I ens interpretarà noves melodies que ompliran amb les seves notes els compassos de les nostres vides, que sense voler-ho ens portaran al respecte del passat, al somriure del present i a l'esperança del futur. I aquesta seguirà sent la nostra essència, la nostra música, la nostra cançó.



Escultura de l'expresident de la Generalitat Lluís Companys, obra d'Antoni Miró, situada als jardins que duen el seu nom.

28 M. CARME FERNÁNDEZ LATORRE

Tresorera de la Federació del
Comerç

29 M. CARME GIOL I ABRIL

Regidora de l'Ajuntament del
Masnou (2003-2008)

30 MARIA LLARÁS VÁZQUEZ

Portaveu del Grup Municipal
del PSC

RECORDS I NOSTÀLGIA

Recordo la meva infància amb nostàlgia al Masnou, quan l'estiu era ple de gent que venia a estiuejar-hi. Anàvem a la platja dels banys de Sant Pere i també recordo la platja dels pescadors, amb les barques i els pescadors arreglant les xarxes. A l'hivern quedàvem quatre gats, només la gent del Masnou, la gent de sempre, però jo era feliç. Arribava de l'escola, em donaven un tros de pa amb xocolata i al carrer a jugar. Jo em sentia segura i estimada, totes les cases del carrer eren casa meva, o així ho sentia jo. Ara, el Masnou ha canviat i és un poble ple de vida tot l'any. Molts fills i nets d'aquells estiuejants viuen al Masnou, tenim carrers de vianants, places i parcs... I segueixo sent feliç al Masnou, on hi ha les meves arrels i records. El Masnou és el meu lloc al món.

EL MEU POBLE

"El poble és el conjunt del nostre esforç i de la nostra veu. El poble és tothom." Així ho va descriure Miquel Martí i Pol en un dels seus poemes.

I quins esforços ha fet el nostre poble per millorar? S'han construït habitatges de protecció oficial per als joves. S'ha apostat per l'educació amb el Projecte educatiu del Masnou. S'ha dissenyat una oferta important d'activitats adreçades a la gent gran. S'ha donat suport al cinema i a diverses activitats culturals (música, art, lectura...).

Com me l'imagino en un futur? Amb un bonic passeig a l'N-II i una plaça de la vila. Amb habitatge protegit per a la gent gran. I m'agradaria veure el teatre del Casino rehabilitat.

AQUÍ, LES MEVES ARRELS

Fa trenta anys els meus pares em van fer el regal de viure aquí. El Masnou és un petit tresor amagat per a aquelles persones que fem d'aquest indret casa nostra. Un municipi que abraça, estima i acull tothom sense distincions. Un tros de terra que ens connecta. No som conscients de com aquest municipi ha canviat moltes persones, ni coneixem totes les vides que amaga. Dos-cents anys per pensar d'on venim i on volem anar. Diuen que no es pot arribar lluny si no som coneixedors de la història. Tenim per endavant molts anys més per continuar fent d'aquest poble el lloc ideal per viure-hi, per deixar créixer les nostres arrels i que no s'aturin mai.

Més enllà del mar, del nostre mar preciós.

31 MÀXIM FÀBREGAS AÑAÑOS

Regidor de l'Ajuntament del Masnou (1983-1991 i 1995-2019)

FITES I NOUS REPTES

Després d'anys d'inactivitat dels governs de CiU, el període 2003-2011 (amb ICV-EUiA al Govern) va dur un gran canvi al Masnou: dues llars d'infants, noranta habitatges públics, aparcaments gratuïts i equipaments esportius al Masnou Alt, nou CAP i jardins dels Països Catalans a Ocata, plaça del Mercat Vell amb pàrquing i pas soterrani, urbanització de carrers, nous plans urbanístics... Van ser fites importants.

Des de llavors, la transformació s'ha alentit i és urgent afrontar reptes que fa massa que esperen: pacificar l'N-II, l'Estampadora, més habitatges públics i més places públiques de 0 a 3 anys, més i millors polítiques socials...

Confiem que el govern actual del Masnou i els propers ho aconseguixin i, si creiem que ho mereixen, donem-los un cop de mà.

32 MIREIA LAPUERTA I COMAS

Judoka professional

PRESERVAR L'ESSÈNCIA DEL MASNOU: UN REPTE PER AL PRESENT I PER AL FUTUR

Estimo el Masnou, el meu poble, del qual sempre m'he sentit orgullós i l'he donat a conèixer arreu. Últimament, però, alguns canvis m'han decebut i m'he sentit una mica desconnectada. Em preocupa que el poble perdi la seva essència i que els joves ens sentim forçats a marxar-ne o a no reconèixer-lo en el futur. Aquesta realitat ens interpel·la a tots. Hem de preservar el que fa del Masnou un lloc especial, però també cal fer front als reptes actuals. Junts garantirem un Masnou viu, dinàmic i ple d'oportunitats per a les generacions futures.

33 MIREIA ZARAGOZA PAIRÓ

Directora de l'Escola Rosa Sensat (2004-2023)

CONSTÀNCIA I CANVI: UNA VIDA DEDICADA A L'EDUCACIÓ

Fa seixanta anys que he anat veient la transformació del Masnou, primer com a estiuvejant i més tard com a resident.

He tingut l'honor de formar part de la comunitat educativa que ha treballat incansablement per donar oportunitats als infants. Tot i les dificultats econòmiques i socials de moltes famílies, l'escola ha estat un refugi i una porta oberta al futur.

En el futur, m'agradaria veure un poble més inclusiu, si cal, amb igualtat d'oportunitats per a tothom, on l'educació continuï sent el motor que impulsa els nostres infants cap a un demà millor.



Any rere any, desenes de nedadors i nedadores fan la Travessa del Port durant la Festa Major.

34

MONTSERRAT CONDEMINAS BOSCH

Presidenta del Grup d'Aficionats
al Teatre del Masnou

LA CULTURA, VALOR DE FUTUR

El meu vincle amb el Masnou em porta des del record d'una petita vila encarada al mar, amb el seu espigó i els seus carrers costeruts, fins a la localitat actual, molt més urbanitzada, amb més edificis i més gent, sobretot joves, que s'hi han establert per la proximitat a Barcelona. Tot i així, el Masnou ha mantingut una gran riquesa cultural, i el teatre, en què he participat molts anys, segueix sent un dels seus valors. En el futur, crec que el poble ha de preservar aquest esperit cultural mentre s'adapta als reptes de la sostenibilitat i la modernització, promovent més espais per a la cultura popular i el lleure. La convivència entre noves construccions, els espais verds i el desig d'un nou teatre seran clau.

35

MONTSERRAT PRATS I CAMPS

Vinculada des de l'any 1987
a diferents associacions del
Masnou

ESPERANÇA MASNOVINA

Vaig arribar al Masnou fa quaranta-vuit anys des del meu estimat barri de Gràcia de Barcelona.

Recordo que al poble no hi havia gaires activitats i sobretot les tardes d'hivern eren tristes, res a veure amb ara, que és un poble molt actiu i alegre.

Espero amb anhel veure el camí Ral molt més ample i que s'hi pugui passejar. Això sí, el tren al costat del mar que no me'l toquin, perquè forma part del paisatge masnoví.

M'agradaria que en el futur els masnovins i masnovines fòssim més tolerants i ens escoltéssim més entre nosaltres.

Estic segura que la creativitat masnovina seguirà creixent i el món associatiu omplirà, com ara, de vida el poble.

36

MONTSE REAL I IZQUIERDO

Portaveu del Grup Municipal
de Junts pel Masnou

EL BICENTENARI DEL MASNOU

Aquesta és una fita que ens convida a reflexionar sobre la nostra història, cultura i creixement, per recordar aquells que han deixat la seva empremta, però també totes les generacions que, a través de la seva quotidianitat, han contribuït a crear el Masnou que avui coneixem, herència viva que es respira en cada racó del nostre poble.

Ara és el moment d'apostar per un municipi que equilibri el desenvolupament sostenible amb la preservació del patrimoni, que ofereixi serveis de qualitat per a tothom i espais que fomentin la convivència, com la platja o la pacificació de l'N-II.

Espero que el bicentenari sigui una oportunitat per enfortir els nostres lligams com a comunitat i construir junts un futur encara més brillant per al Masnou.

37 NAJAT DRIOUECH BEN MOUSSA

Diputada al Parlament de Catalunya

EL BICENTENARI DEL MASNOU

El nostre municipi pot estar orgullós dels seus dos-cents anys d'història, compromès amb valors com la solidaritat, la inclusió i l'acollida. Valors que a molts ens han permès sentir-nos masnovins i masnovines sense matisos, fets que han contribuït a situar la nostra vila com a garant d'oportunitats positives i una cohesió social beneficiosa per al conjunt dels vilatans i vilatanes. M'omple d'orgull comprovar que el nostre municipi és l'espai que garanteix el sentiment de pertinença dels meus fills i que mira endavant amb la mateixa ambició i compromís que van inspirar els primers habitants per esdevenir l'oasi de la bona convivència per als meus nets.

38 PEP PARÉS I CASALS

President de la secció local
El Masnou-Alella-Teià de Creu Roja

COM VOLEU QUE NO M'ESTIMI AQUEST POBLE!

Quan decideixes viure en un poble com el Masnou, no pots oblidar el llegat dels que hi visqueren, des de fa dos-cents anys, i dels qui l'han fet evolucionar, perquè cada família, cada racó, cada carrer tenen la seva història.

Soc masnoví des del 1977. Ara, el Masnou ja és el poble dels meus fills i nets i dels bons amics que hi tinc. I és que la pàtria som les persones i les nostres relacions. També les nostres il·lusions. No hi ha poble meravellós si li treus el tarannà i el llegat de la gent. Tot té sentit en relació amb nosaltres... I en el paisatge de cases, carrers i mar que ho sustenta tot, com un petit teatre del món.

Com voleu que no m'estimi aquest poble, que impregna la meua vida, amb l'ample mar que fa de gran horitzó, família, amics, feina, festes, aniversaris i naixements, enterraments d'estimats, estàtues melangioses d'en Llimona, mines d'aigua i casetes amb eixida!

39 PERE PARÉS I ROSÉS

Excalde del Masnou

NO PERDRE EL TEMPS PER SEGUIR FENT DEL MASNOU UN INDRET ON VAL LA PENA VIURE

El model de poble que ha caracteritzat el Masnou està greument compromès, però es pot revertir. La tranquil·litat de viure-hi, un urbanisme fins ara amable amb l'entorn i les persones corren el risc de quedar desdibuixats o absorbits pel col·lapse de l'entramat metropolità. Em sento privilegiat de viure i sentir aquest poble. Recuperar amb utilitat i intel·ligència la façana marítima amb el trasllat de la carretera, la regeneració del litoral i la millora de la mobilitat i del transport públic i privat són els reptes que tenim al davant. La nova relació tecnològica entre sectors productius i noves formes de treball ens poden donar una oportunitat de desenvolupament econòmic aprofitant l'excepcionalitat de la nostra situació geogràfica, sempre que no es malmeti amb un augment d'edificabilitat.

40 RICKY RUBIO VIVES

Jugador professional de basquetbol

EL MASNOU

Escolàpies, El Masnou Basquetbol, el Casino, la Festa Major de Sant Pere, guingueta Felipe i un munt de racons que han fet, entre d'altres coses, que la meua infància fos increïble. El Masnou és el poble on he crescut i sempre m'he sentit orgullós i afortunat d'haver-ho fet aquí.

Des del 1990 fins ara, he vist créixer un poble on el mar dona una pau i una tranquil·litat absolutes. La fàbrica Dogi dona pas a habitatges al centre i s'aconsegueix un centre comercial i un racó més per crear records de reunions amb amics després de l'horari escolar. Així com l'espai Vallmora, on grans i petits podem gaudir d'un gran pulmó.

Desitjaria que el Masnou creixés, però sense oblidar-se de la màgia del que és sentir-se un poble, i també que seguís apostant per la sostenibilitat.

41 RITA TERRADAS I ESTRADA

Vinculada a diferents associacions del Masnou

ELS MEUS RECORDS DEL MASNOU

Quan era petita, a l'Ajuntament hi havia la presó i sovint de la finestra en sortia una mà que demanava pa. Al subterrani hi havia la biblioteca i ens en feien fora sovint. I havia jugat a l'àtic, perquè hi vivia la família Terrones i era amiga de la filla.

Cap al 1967, vaig obrir una guarderia i a l'Ajuntament no sabien quins certificats ni permisos necessitava. Van estar molts contents, però, perquè era la primera del poble.

També vaig crear l'Associació de Veïns del Carrer de Sant Rafael i, tant per a la guarderia com per a l'Associació, he necessitat durant molts anys entrar a l'Ajuntament i sempre ha estat com ser a casa meua.

Recordo els diferents alcaldes d'aquests anys i també el casament de la meua filla a la sala capitular.

Ara ja fa temps que no hi entro, però sabia anar sense equivocar-me al despatx d'en Jaume, als despatxos, a la sala capitular...

Estic molt agraïda a l'Ajuntament per aquests anys de suport i col·laboració!

42 SANTI PUIG RODRÍGUEZ

Director de l'Escola Marínada (2008-2022)

EL MASNOU, AVUI!

Soc un dels molts masnovins que, de petits, estíuejaven al Masnou. En aquells temps, tenia molts carrers sense asfaltar, el Casino, tres cinemes, la Frigo al carrer d'Itàlia, tot de plàtans al carrer del Cementiri, una petita platja de pescadors i molt terreny al voltant, amb vinyes, pins i conreus.

Han passat més de cinquanta anys i al Masnou hi he fet vida: hi vaig venir a viure amb la meua parella, hi han nascut les meves filles, hi hem muntat negocis, hi hem treballat, hem col·laborat en la vida social del poble i hi hem gaudit molt...

He pogut anar veient com el nostre Masnou ha estat, és i serà un lloc bonic, agradable, saludable i entrañable per viure-hi la vida.

43

**SERGI
AMAT
GIRÓ**

En representació del Grup
Municipal de Fem Masnou

MIRANT EL FUTUR

Estimat veí i estimada veïna que llegeixes aquest text l'any 2224. Aquí estem enmig d'una emergència climàtica gastant en aquest llibre vuit vegades més que el pressupost de l'any passat per a activitats de medi ambient. Tant de bo, en el futur, hàgiu après a invertir bé els recursos.

Represento un grup de gent petita que fem coses petites per canviar el nostre poble i, en conseqüència, el món on vivim. No són temps fàcils per fer-ho, però perseverarem i esperem que, quan llegeixis això, no quedi ningú dormint al carrer, l'emergència climàtica sigui història i que les polítiques urbanístiques al nostre poble prioritzin les persones per sobre dels interessos.

Perquè, malgrat tot, seguim mirant el futur amb esperança.

44

**SONIA
PULIDO
FLORES**

Il·lustradora

**EL MASNOU, ENTORN I CULTURA
PER GAUDIR**

Fa uns setze anys que visc al Masnou. La sensació és que ha evolucionat molt positivament en dues direccions. La primera, la recuperació d'espais per a la trobada i l'intercanvi, com serien el carrer de Roger de Flor i la plaça Nova de les Dones del Tèxtil, així com la creació del parc de Vallmora, un petit pulmó en aquest municipi nostre tan mancat de verd. La segona, la cultura. Tenim una sala de cinema que aposta per sessions en versió original i una sala de teatre que programa espectacles de prestigi. A més, comptem amb la sala d'exposicions municipal i el festival d'art contemporani Brama! Aquest any s'ha estrenat el Massoul Festival, amb una acollida impressionant. Continuem treballant per gaudir més i més de l'entorn i la cultura.

45

**SUSANA
GARELIK
ROJSEN**

Enginyera química

ALGUNS DESITJOS COMPLERTS

El Masnou ha canviat i ara és una meravella. Podem caminar tranquil·lament pel que havia estat l'N-II, que ara és de vianants. Les vies del tren han estat soterrades i l'accés a les estacions i la platja és molt fàcil, a peu de carrer. La platja és una delícia, l'aigua del mar és cristal·lina i els peixos s'apropen a la riba. S'ha construït una nova depuradora ecològica a la zona industrial del Camí del Mig. El port esportiu és més petit i net, ja que els vaixells funcionen amb hidrogen verd, obtingut de l'aigua de mar. Una part del port antic s'ha destinat al lleure cultural, amb aparcament gratuït. L'energia que consumim és ecològica: el parc d'energia solar inclou totes les teulades i l'estació de generació d'energia undimotriu cobreix les necessitats del Bellresguard, Can Bernades, l'Institut Mediterrània i l'Escola Lluís Millet.



El carrer de Roger de Flor, una artèria important de vianants al Masnou, uneix el parc de Vallmora amb la platja, i ha revitalitzat el cor del municipi.

46 TÀNIA PLAZA MARTÍNEZ

Veïna del Masnou membre de la comunitat educativa

UNA VILA ON SEGUIR ARRELANT

Molts racons del Masnou encara fan olor de mar, de comunitat propera, de suport veïnal. Un aire de tradició on el temps sembla que s'hagi aturat i s'hagi preservat dels ritmes que imperen en la nostra societat. Si els observem, però, amb mirada atenta, trobarem espais que han estat sotmesos a la pressió urbanística, amb dificultats per fer front a les noves problemàtiques socials. Poden sostenir els joves aquesta postal? I la volen?

El Masnou necessita escoltar la seva veu, crear espais de trobada, d'oci cultural i esportiu, habitatge assequible i oportunitats laborals per no deixar escapar el talent i seguir oferint un lloc sostenible on arrelar, créixer i assegurar la continuïtat d'aquest poble mariner amb identitat pròpia.

47 VICENÇ LLORCA I BERROCAL

Poeta i escriptor. Doctor en Comunicació Social

EL MASNOVISME

El Masnou té una forta personalitat fonamentada en una rica tradició cultural i en la seva capacitat d'acollir nous ciutadans i reinventar-se. Proposo el mot *masnovisme* per definir l'amor a la vila com una manera de preservar la seva història forjada al llarg de dos-cents anys, la seva cohesió social i, alhora, com a camí emocional per confiar en el seu futur a partir de l'aposta, entre d'altres, pel benestar de les persones, el talent creatiu local i la pròpia capacitat d'emprenedoria... El *masnovisme* ens permet superar conceptes com *ciutat dormitori* o *ciutat de lloguer turístic*, i esdevé sinònim d'arrelament i d'obertura, de saber mirar el món des del nostre lloc a la Mediterrània, amb valors plenament tolerants i democràtics.

48 VICENÇ PEDRET CLEMENTE

President de la Fàbrica del Vidre

PENSAR EN ELS DOS-CENTS ANYS

Pensar en els dos-cents anys d'història del Masnou com a poble vol dir tenir presents tots aquells homes i dones que hi han viscut i treballat. La família Pedret, els fills, nets, besnets i parents dels cinc germans nascuts a inicis del segle XX, en Vicenç, en Josep, la Primitiva, l'Antonia i la Ramona, juntament amb molts altres, han contribuït especialment que dos llocs emblemàtics del Masnou segueixin formant part activa del poble: la quasi centenària Fàbrica del Vidre i la Casa Benèfica, que acaba de fer 125 anys. Dos exemples, entre els molts que tenim al Masnou, d'un poble que es reivindica ara i sempre com a emprenedor i solidari, acollidor i obert al món.

49

XAVI SERRA I VIGIL

Jutge de Pau del Masnou

IMAGINANT EL MASNOU

Imaginem un Masnou que hagi vençut el repte de la crisi climàtica, sense cotxes al carrer, on la gent es desplaça a peu o en bicicleta, amb teulades plenes de plaques solars, amb un aire lliure de contaminació. Un Masnou on tothom, hagi vingut d'on hagi vingut i tingui la situació familiar que tingui, se senti integrat, amb drets i deures, accés a la cultura, a l'ensenyament, a una feina i a la justícia. I amb una vida digna. Un Masnou del qual ens sentim participants, sense exclusions. Un Masnou *per a i de* les persones. És, naturalment, només un somni emmarcat en un món cada dia més perillós, injust i amenaçat pel canvi climàtic.

50

XAVIER RODÉS I TORRAS

Artista

DEMÀ

Sospito que, als que érem estiuejants, se'ns considerava forasters (per emprar un apel·latiu amable). Jo ja fa més de la meitat de la meua —no poc atzarosa— existència que exerceixo de masnoví orgullós, censat i resident. Atresoro, amb absoluta impunitat vanitosa, les meves participacions en no pocs esdeveniments culturals de la vila.

El Masnou m'ha vist créixer com a persona i com a artista. Jo l'he vist evolucionar i adaptar-se als sempre incerts temps moderns. Ambdós hem comès errors i encerts, però de ben segur que no l'hem espifat de valent, ja que seguim endavant amb fermesa i confiança.

Sospito que tots dos volem un demà ple d'encerts. I, si pot ser, soterrant errors, especialment aquells que no ens pertanyen, aquells en forma de carreteres i vies, tan anti-gues com constrenyedores.

Vivim uns moments en els quals la globalització envaeix tots els àmbits de les nostres vides. Aquest fet, però, no ens ha d'allunyar del que tenim més a prop, amb la intenció de no perdre la nostra identitat ni oblidar-nos de les arrels a partir de les quals han anat naixent, creixent i vivint nombroses generacions de masnovins i masnovines.

El llibre *Bicentenari del Masnou (1825-2025)* s'emmarca en el programa d'activitats que commemora aquesta efemèride del municipi. Aporta una perspectiva històrica de la localitat i les veus de persones d'àmbits ben diversos, testimonis vius de la societat masnovina del segle XXI, a més d'afegir un ampli catàleg de fotografies. En conjunt, es proposa una visió sintètica i plural de la creació i construcció, fins al dia d'avui, del nostre municipi, amb una mirada al futur.



Ajuntament
del Masnou



Bicentenari
del Masnou



Diputació
Barcelona